

Menoch. lib. 4. presumptione 156. numer. 22. Gonzales regula 8. glossa 51. num. 2.

Ampliatur etiam si ipsæ donationes sint promissæ sponsæ filij, vel nepotis per patrem, auum, matrē, vel auiam sponsi, iuxta *d. l. Ut liberis* prosequere cum *Valasc. dict. cap. 13. num. 44.*

61. Vnde liquide constat teneri filios imputare in legitimam omnes expensas, quas pater persoluerit pro obtinenda dispensatione impedimenti dirimentis matrimonij à Summo Pontifice, quod existit inter sponfos, in qua multoties magnæ solēt fieri, yt quotidie praticatur, super quo pūcto sic a quodam viro docto interrogatus respōdebam, postea disputando cum doctissimis viris, sic ab eis accipiebā; nemini autem dubium esse potest, hos sumptus accessiones esse dotis, quas supra resoluius cadere sub imputatione, argumento *regula accessorium lib. 6.* Facit regula generalis à nostra lege regia scripta *d. titul. 97.* ibi per *qualquer maneira, iunctis quæ infra resoluius circa expēsas dispensationis ad beneficia num. 96.* quæ bene aduerte quia adhibita sufficienti deligentia scriptū nō inueni. Quemadmodū cadit pecunia, quæ pro filia soluitur ratione adimplementi voti à filia emissi, vel elemosinæ præstandæ loco religioso, vel maritanda puella in die nuptiarum, nam certum est hos sumptus accessiones esse dotales, & uti

tales venire ad imputationē, vt in terminis resoluit *Cesar in dict. l. In quattam nu. 429* & sequenti cum *Pico à se relato ibidem nu. 183.* Excusantur tamē ab imputatione expensæ, quæ in conuiuio diei nuptiarū fiūt, vt per *Ordinat. d. §. 2.* quod de iure Communi verius resoluunt communiter Doctores, vt per *Bartol. in l. 1. §. Nec Castrense D. Collat. bon.* quia hæ expensæ magis pro honore parentis, quā pro vtilitate ipsius filia admittuntur, *Bald. in d. Authent. ex testamento num. 12. Gom. l. 29. nu. 15. Garfiad. num. 10. Valasc. d. cap. 13. n. 55. Nauar. in M. cap. 17. num. 165. Molin. supra num. 10.*

62. Quod autem supradictū est dotem, & eius accessiones imputandas esse de iure Cōmuni, procedit siue ipsæ proueniāt de propria substantia paterna, siue ab extraneo datæ, vel à consanguineis paternis, vel maternis, quæ transuerso latere iungantur, dummodo tamen datæ sint cōtemplatione ipsius patris: nā data cōtemplatione patris profectitium est, iuxta *l. Sed & si plures §. In arrogato D. vulgari l. Profectitia §. D. de iure dot. versiculo, quod si quos l. Dedit dotem 6. D. de collatione bonorū,* & ita quando contemplatio paterna fuit causa immediata dotandi resoluunt Doctores cōmuniter in dictis iuribus, *Valasc. d. cap. 13. nu. 4. & 28.* & est originalis doctrina *Pauli de Castro in consilio 96. si dicta Cornelia, Alexand. consil. 179. lib. 5. Ruin. consil. 148. num. 8. volume 2.*

De vna, & altera quarta deducēda vel nō,

Alciat. consil. 46. lib. 9. Ripa leg. In quartam nu. 139. Picus 83. Peregrin. artic. 37. num. 11. Gabr. commun. titul. de iure dot. conclus. 5. nu. 13. Mascard. conclusione 156. num. 6. Surdus consil. 488. num. 15. Fachin. consil. 8. lib. 2. Cephal. consilio. 105. num. 33. plures commemorat Mangilius quaest. 24. n. 3. ex quibus cōmunem testatur Alciat. d. loco, & pro ea obtinuisse scribit Peregrin. d. articul. 36. num. 110. Menoch. lib. 3. praesump. 26. Barb. leg. quaē dotis num. 24. Cabed. 1. part. decis. 167. Castillo tom. 4. cap. 5. num. final. videndus à num. 27. quæ opinio verissima est quando sumus in dubio, nec coniectura vigēs datur, ex qua ducamur ad coniecturandum extraneum magis ex actione singulari filij velle dotare, quam cōtemplatione patris: nam si talis coniectura adsit, minime imputabitur dos tāquam profectitia, sed potius tanquam aduentitia apud filiam manebit præcipua, vt notatur cōmuniter, ad l. Cum oportet Cod. bonis, quaē liberis, & tenet Ruinus consil. 74. num. 12. lib. 2. Cephal. consil. 485. num. 83. Mangil. supra nu. 8. licet autem maxime controuertant Doctores, an in dubio extranei censeantur dotare cōtemplatione patris, vel cōtemplatione filij, tamen magis communis obtinuit in dubio præsumi cōtemplatione patris, non autem filij, vt late per Crassum §. Legitima quaest. 20. num. 6. Menoch. consil. 153. num. 10. Mascard. conclusione 573. num. 3. Caldas verbolasis nu.

116. cum alijs, de quibus Mangilius d. quaest. 24. num. 4. licet ipse ab ea recedat cum alijs, quos refert. Confitto ergo cōtemplatione patris dotem fuisse assignatam, nemo dubitat imputandam esse de iure Comuni, vt fatentur omnes supracitati maxime *Cald. vbi proxime.*

Contrarium tamen de iure nostro regio sancitum est per *Ordinat. d. titul. 97. §. 10.* vbi expresse disponitur liberas esse ab imputatione omnes donationes, vel promissiones, siue à principe, vel à magnatibus in filios collatas pro dote, etiā si constet cōtemplatione patris fuisse factas, loquitur etiam *Ord. de transuersalibus*, dum solum excipit ascendentes, in quibus firmavit esse seruandum ius commune, sicq; in alijs posuit contrariam regulam l. *Nam quod liquide §. fin. D. penu. leg. notat. Valasc. dict. cap. 16. num. 27.* Nam hæc bona censentur quasi castrensia iuxta l. 1. §. *Quasi castrense D. de collatione bonorum l. ultim. C. de collationibus Valasc. cap. 12. nu. 27. Barbof. l. Si cum dotem §. Transgrediamur num. 40. Fachin. lib. 5. controuers. cap. 83.* quæ *Ordinatio* duas ponit limitationes, primam, si donatores, quando donant expresse declarant se velle, vt veniat in imputationem, patet ibi in §. 11. tunc enim imputabuntur ex voluntate donatorum, vt considerat *Gamma decis. 34. num. 10. Valasc. d. cap. 13. nu. 30. Molin. disp. 237. num. 19.* Secundam vero respectu ascendētium de qua quaestione

63.

64

quæstione sequenti. Tertiã Limitationẽ adducit *Gamma decis.* 140. & 162. *Molin. disp.* 238. *column.* 2. ne, scilicet imputentur donata à patre sub ratione alimentorum, nam cū de iure naturali pater teneatur alimenta filijs præstare §. *Ius naturale, Inst. de iure naturali*, merito ipsa nõ venient ad imputationem.

Intrat ergo quæstio de dote, seu donatione ob causam matrimonij ab auo facta nepti, an sit imputanda in legitimam filij? In qua quidem quæstione communis Doctorum sententia, quam refert *Barbos. l.* 1. *part.* 4. *num.* 117. & 111. *Gabriel. tit.* de iure dotium *conclusione* 5. *numer.* 2. post *Alexand. in l.* In quartam ad *l.* *Falcid. num.* 28. vbi *Ripa num.* 207. *Paulus de Montepico nu.* 249. *Casar à num.* 413. *Mangil. quæst.* 20. à principio *num.* 8. *Peregrin. articul.* 37. *n.* 5. *Menoch. consil.* 183. *nu.* 9. post *Cephal. consil.* 105. *Surdus consil.* 192. *nu.* 4. *Art de successione quæst.* 25. *artic. ultim. num.* 34. cum innumeris, quos citat, tenet vt sit faciendã differẽtia inter eum casum, quo filius pater neptis est diues, & inter casum, quo pauper est, nam si est diues, tunc teneatur filius, & nepos talem dotem imputare, quia, cum auus non teneatur in hoc casu dotare neptem, iuxta *l.* Qui liberos 19. *D. ritu nupt.* & sit officium paternum per *l.* ultim. *C. dotis promiss.* præsumitur auus velle propter filiũ eius negotium gerere, & prædicta dos tãquã profectitia veniet imputanda,

iuxta *l.* Quoniam nouella *Cod. inofficioso*, quod confirmat ex *l.* Dedit dotẽ *D. collat. bon.* vbi probatur auum dotare neptem, vt exoneret filium à prædicta obligatione, quæ principaliter filio incumbit, secundario vero, & in subsidium; auo, si filius dotare non possit; deinde cõfirmat ex *l.* Profectitia 5. §. Si filius 1. *D. iure dotium*, vbi filius in potestate promisit dotem pro filia, & soluit, & Iuris Consultus ait filiã censerẽ dedisse propter onus dotandi, quo premitur, tanquam, pater quasi auus non teneatur, vnde cum auus videatur donare, contemplatione filij, tenebitur filius, & neptis imputare, argumento legis sed si plures §. In arrogato *D. vulgari.* In secundo vero casu, quando filius inops est, tunc iure optimo nõ veniat dos ab auo profecta imputanda, ex eo, quia iam auus in hoc casu tenetur dotare, iuxta dictam *l.* ultimam *Cod. dotis promiss.* Quasi tunc auus non gerendo negotium filij, sed satisfaciendo propriæ obligationi, dotet, ac per consequens, cum non proueniat dos illa cõtemplatione patris imputanda non sit. Sed merito hanc communem Doctorum distinctionem reprobant *Aimon consil.* 219. *num.* 3. *Gabriel dicta conclusione* 5. *num.* 15. *Ripa dict. num.* 207. *Menochius cons.* 81. *num.* 46. *Cephal. dicto consilio* 105. *nu.* 30. & *cons.* 385. *Alciat. regul. prima presumptione* 17. insignis *Barbos. dicto loco numer.* 118. *Casar vbi supra nu.* 415. vbi testatur contra-

65.

De vna, & altera quarta deducēda vel nō,

contrariam opinionem ex mente Doctorum esse magis cōmuniter receptam, quam sequitur Menoch. lib. 3. de præsumptio; præsumptione 17. nu. 6. Quæ probatur manifestè per textum in d. l. Dedit dotem, vbi auus, dando dotem, censetur dotare nep- tem, propter obligationem pro- priam, quando scilicet filius erat inops, vt magis communiter intel- ligunt Doctores illum textum, vt per Menochium d. consilio 81. nu. 55. Barbof. dict. num. 118. in principio, ita vt sit faciēda altera destinctio ex diametro opposita suprapositæ, vi- delicet quod quando auus dotat neptem ex filio diuite, tunc nō ve- niat dos imputanda, quando vero dotat neptem ex filio inope, con- trarium dicendum sit, nempe quod imputetur, quæ destinctio satis de- ducitur ex d. l. Dedit dotem iuncta ra- tione illa, quod auus, dotando nep- tem ex filio diuite, magis præsumi- tur motus ex sanguinis cōiunctio- ne, & contemplatione neptis, quā, vt aliquod negotiū filij gerat iuxta doctrinam glossæ in l. Qui in aliena §. Interdum D. de acquirenda here- ditate.

66. Qua opinione retenta, parum vrgent fundamenta cōmunis opi- nionis contrariæ, nam licet admit- tamus auum teneri dotare neptem, quando pater inops est, non inde sequitur sequella, ergo auus cen- setur donare mera liberalitate absq; vlla filij cōtemplatione, imo ex eo, quia tenetur dotare coniecturatur

animus compensandi, & inducitur imputatio d. l. Dedit dotem, & in hoc casu, quando filius est inops admit- tenda est indistinctè opinio Cini in dicta l. Scimus Cod. inofficioso testamēt. quæstione 5. cum quo pertranseunt reliqui scribentes, Angelus ad dictā l. In quartam num. 27. Alexand. d. num. 28. Ripa 202. Picus 246. Cesar 411. Bartol. consil. 131. Corneus consil. 246. Nata consilio 164. num. 22. Ce- phal. dict. cons. 105. Gratus lib. 2. cons. 119. num. 60. Gabriel d. conclusione 5. num. 4. Barbof. d. 4. part. num. 118. Qui indistinctè admittunt dotem, quæ ad neptes peruenit, ex substā- tia aui semper esse imputādā, ex eo, quia filius tenetur in legitimā imputare quicquid ad ipsum ex substantia patris peruenit, sed do- nata ab auo in hoc casu fictione le- gis ab ipso patre profecta dicuntur, & breui manu filix seu nepti data l. 3. §. final. D. donationibus inter, leg. Sed si plures §. in arrogato D. de vulga- ri, iuncta regula leg. Quoniam nouella Cod. inofficioso. Igitur, & vltra supra- citatos hac partem sustinent Decius consil. 181. num. 5. Cucus tractatus de legitima §. Sed postquam, nu. 35. Hon- ded. consilio 90. num. 2. Bursat. consil. 418. volumine 4. vbi testatur de cō- muni, Bolognetus in dictam leg. In quartam num. 365. vbi similiter te- statur de cōmuni, Alciat. Menoch. & alij supra relati, & sequuti per Mā- giliū d. quæst. 20. nu. 5. & quæst. 19. a num. 18. & sequentibus. Quæ opi- nio in patre inope absque dubio procedit,

67

68.

67. procedit, vera est, iuxta modo dicta, quicquid ab ea recedant plures, tam antiqui, quam recentiores, quos refert, & sequitur *Manzil. sibi contrarius d. quest. 20. num. 8. Peregrin. dict. num. 9. Barb. vbi supra num. 119.* Qui mouetur ex eo, quia cum supponamus auum ex necessitate dotem dedisse, magis satisfecit propriae obligationi, ut praestando dotem, tanquam res alienum se liberauerit, non potest ex eo actu filius obligari ad imputationem iuxta regulam *l. Pater filiam 14. D. ad leg. Falcid. l. Si vero 9. D. de in rem verso*, quia qui dotat ex necessitate donare non videtur, quia donare, & cogi sunt contraria, *iuxta l. Donari D. regul. iur. l. Rem legatam D. adimend. leg.* Nec idem actus potest contrarios effectus producere, *leg. Qui hominem 34. §. final. D. solut.* per quae fundamenta ita tenet altera communis sententia, de qua *Manzil. d. quest. 20. à principio*, quam licet *Barb.* non referat tamen in effectu sequitur *d. num. 119.* sed adhuc dico persistendum in altera magis communi, quam supra retulimus, & tenet idem *Barbos. sibi contrarius d. num. 118.* nec fundamenta, quibus ipse trahitur multum vrgent, nam

68. *regula dictae l. Pater filiam*, non procedit in imputatione legitimae, sed solum Falcidia, in qua solummodo imputantur, ea, quae iure haereditario ex testamento capiuntur; Ex quo textu cum loquatur de Falcidia, fieri non potest argumentum

ad legitimam, in qua imputantur omnia, quae exeunt de paterno patrimonio, *iuxta dict. §. Imputari, & d. §. Repletione.* Ad textum vero in *dict. l. Si vero 9. D. in rem verso*, vbi non dicitur versa in utilitatem patris dos filiae data, quando pater non tenebatur dotare, quia ut bene aduertit *Acurr. ibi*, textus debet intelligi, quando propter in capacitatem filiae pater erat de obligatus ad dotando, prout, si filia sit haeretica, *l. Cognouimus C. de haereticis*, vel aliam contraxerit incestas nuptias. Sed si pater desinat dotare propter inopiam, auus autem dotet, cum in dubio officium paternum exerceat, quasi filij negotium gerens, tenebitur ipse filius in legitimam imputare *d. l. Dedit dotem.* Neque etiam altera ratio *Barbos.* aliquid euincit, quod auus dotat ex necessitate, respondemus enim ideo dotem esse a filio imputandam, quia procedit ex debito necessario, *iuxta d. leg. Si cum dotem §. Si pater D. soluto matrimonio, l. Unica §. Cum autem, C. rei uxoria actione*, & quae supradiximus, neque in hoc casu actus operatur contrarios effectus, quinimo vnus, & idem effectus est, & consequentia necessaria huc in modum, auus tenetur dotare, ergo filius tenetur imputare in legitimam, maxime, quia lex fingit praedictam dotem ab auo in filium, & a filio in neptem processisse; Vnde tam de rigore iuris, quam in iudicando, & consulendo non diuertere ab hac sententia, quae

De vna, & altera quarta deducēda vel nō,

quæ sine dubio magis communis, & vera est, vt supater expracitatis.

69. In secundo vero casu, quando pater diues est, & auus dotat neptem, magna est inter scribētes desidia; an sit imputanda dos à filio in legitimam, communis sentētia, de qua supra meminimus, affirmat, quam etiam sequitur insignis Barbof. d. 4. part. num. 120. Peregrin. d. artic. 37. num. 5. & sequentibus: Crauet a consil. 77. num. 3. Natra consil. 364. num. 31. Cephal. cons. 105. num. 29. Casar d. l. In quartam à numer. 412. Mangilius d. quæst. 20. num. 10. qui testantur de communis mouentur quia in hoc casu, cum filius sit diues, auus non tenetur ad dotem, ac proinde, si dotet, censetur velle negotium ipsius filij gerere animo repetendi, & compensandi, argumento l. Nescimus D. negotijs gestis, vbi Bart. & cōmuniter scribentes per Mangil. vbi supra num. 12. Peregrin. nu. 6. & 14. cum alijs à se relatis, qui tenent patre in dubio censerī negotium filij gerere animo repetendi expensas, cū ergo constet dotem ab auo constitutam fuisse contemplatione filij diuitis, non autem neptis, merito imputanda est. l. Sed si plures §. In arrogato D. de vulgari iuncta dict. leg. Quoniam nouella C. inofficioso testam. Sed ab hac communi sententia recedunt plures, & grauissimi Doctores, prout Alexand. d. l. In quartam num. 28. vbi Ripa n. 204. Crauet a consil. 219. à num. 2. Gabriel d. conclus. 5. nu. 8. & 15. Guido Pancirolo consil.

178. nu. 14. plures citat, & sequitur Menoch. cons. 183. num. 32. & lib. 3. præsumptione 17. num. 3. vbi acerrime defendit, & inuehitur contra Natram & Cephalum contrarium tenentes, Corras. l. Frater à fratre D. cōditione in debiti num. 68. Bolognetus d. l. In quartam num. 365. vbi testatur de communi, quam etiam sequitur Insignis Barbof. sibi contrarius d. 4. part. num. 118. Honded. d. consil. 9. num. 27. plures hanc partem tenentes refert Mangilius d. quæst. 20. num. 9. qui negatiuam tuentur sentētiam, scilicet filium diuitem non teneri dotem ab auo donatam nepti in legitimam imputare, quæ opinio confirmatur ex eo, quia in hoc casu auus magis p. cōsumitur contemplatione neptis, quam filij dotem constituere, iuxta textum in l. Auus 82. D. de iure dotium, quæ præsumptione in hoc casu firmat pro nepte, quasi in dubio auus magis cōtemplatione ipsius, quam filij dotasse censeatur, patet ex verbis d. l. Auus, ibi (quia nihil ex his sui habuisset, ideoque, mortuo auo, non reuertitur dos ad patrem,) atque ita in dubio supponit præsumendum esse auum dotantem, non contemplatione filij, sed neptis dotare, vt multis adductis refert Mascard. de probationib. cōclusionem 156. à num. 2. post glossam in l. Qui in aliena §. Interdum D. acquirenda her. & in l. Quæsitum D. legat. 1. communiter receptam per Corneum consilio 34. lib. 4. Cald. l. Si curatorem verbo, lasis. num. 118. Menoch. dicta præsumptio.

presumptione 17. num. 3. *Pichard. §.*
Quædam de actionibus cap. 3. n. 38. & in
 dubio dotē ab auo constitutā adue-
 titiam esse probarunt *Alex. consil.*
 138. post *Bart. Angel. Immol. Cuman.*
ind. l. Quæsitum D. leg. 1. Aretinus in
d. §. Interdū, Tiberius Decianus consil.
 9. n. 15. lib. 3. ubi de cōmuni *Menoch.*
d. consil. 183. nu. 15. Corras. l. Filium,
quem habentem C. familiae etc. nu. 342.
Cephal. cons. 485. n. 69. lib. 4. & consil.
 660. n. 4. lib. 5. & plures alij, quos re-
 fert *Mangil. d. quæst. 20. n. 1. & q. 19.*
 n. 22. pro qua expendunt Doctores
 textū in *l. Pater filia 71. D. euictioni-*
bus dum ait patrem non teneri dotē
 conferre, ergo nec imputare, sed
 textus ille nihil facit, quia *d. l. Pater*
 agit de dote à patre profecta, non
 vero de illa, quæ ab auo data est, &
 cum tempore antiquo filij tenerē-
 tur omnia conferre *iuxta l. 1. §. Cū*
prætor D. collat. bonor. ne iniuria inter
 fratres admitteretur, quod emanci-
 pati acciperēt bona paterna æqua-
 liter cum suis, etiam de relictis ipsis
 filijs qui erant in potestate, quia
 omnia patri acquirebantur, *iuxta*
l. Placet D. acquir. hered. ideo prætor
 induxit, ut emancipati tenerentur
 sua bona conferre *d. §. Cum prætor,*
prosequitur Val. de part. cap. 12. n. 12.
 non tenebatur tamen in hoc casu
 emancipatus cōferre dotem, quam
 filia tradiderat, quia iam non erat
 patrimonium patris, sed filia *l. 3. §.*
Sed utrum D. de minor. l. Pomponius
D. familiae etc. & hūc casum decidit
d. l. Pater filia; Sed secūda sentētia,

supraposita, in puncto iuris verior,
 & magis recepta est; nec magnum
 faciscit negotiū respondere ad ar-
 gumentum, quo contraria cōmu-
 nis nititur ex *d. l. Nesenius D. Nego-*
tis, gestis, nam in specie illius textus
 auia repetit, nec de suo censetur
 donare nepoti, quia erat adminis-
 tratrix bonorum ipsius pupilli, &
 gerebat negotia ipsius pupilli, &
 impensas fecit, non ducta pietate
 auita, vel sanguinis amicitia, sed
 animo, & spe maxima repetēdi, ut
 ex Basilica Græca explicat *Cuiac.*
lib. 1. quæst. Pauli super eodem textu,
col. 3. ibi Paulus ait in re facti se puta-
re, & præsumere, quod Basilica adducit
auiam de re nepotis ea impendia fecisse
recipiendi animo, nam, & hoc propone-
batur, quod auia ea impendia retulerat
in rationem impensarū pro nepote facta-
rum, hæc Cuiac. ex quo constat auia
 fuisse gestorem negotiorum pupil-
 li nepotis sui, & impendia fecisse
 de ipsis rebus pupilli, nō auita pie-
 tate sed animo repetendi, quia si
 amicitia ducta fecisset, non repe-
 teret *l. Is, qui amicitia, leg. Ex duobus §.*
ult. D. illo titul. de negotijs gestis l. 1. C.
eodē titul. constituta ergo sic auia vo-
 luntate, nil mirum, si repetat, at ve-
 ro in nostra quæstione sumus in lō-
 ge diuersis terminis, nā auus simpli-
 citer de proprio patrimonio nepoti
 dotem constituit absq; vlla conie-
 ctura, quod illud efficeret contem-
 platione patris, in quibus terminis
 dico longe veriozem secūdam sen-
 tentiam negatiuam, quod scilicet

De vna, & altera quarta deducēda vel nō,

72. filius non tenetur imputare prædictam dotem in legitimam; Cōtrariū tamen dicemus, si dentur cōiecturæ, ex quibus animus aui colligatur, quod contemplationē filij dotavit, vt in simili resoluunt Doctores, qui contrariam sequuntur sententiam, *Alex. cons. 31. n. 4. Alciat. consil. 49. lib. 3. Ceph. consil. 105. nu. 23. Deci. d. consil. 81. num. 8. Peregrin. d. artic. 37. num. 1.* cum alijs, quos refert in terminis *Masc. d. concl. 256. num. 4.* In qua re nulla facienda est differentia, vtrū dos data sit ab auo, vel ab auia, vel sit data nepti ex filio, vel ex filia, quia semper nostra resolutio supraposita procedit, vt supponunt communiter Doctores per *Mascard. supra numer. 6. in fine,* maxime, cum omnes descendentes, siue masculi, siue fæminæ sint æqualis conditionis, *iuxta l. Maximum vitium C. de liber. præter. Authent. de heredib. ab intestat. venient. §. Si vero collatione 9. & probat textus expressus in leg. Quoniam nouella C. de inoffic. testamento.* Itaq; summa resolutio est ex supradictis, quod si auus decedat, postquā dotē nepti constituit, in casibus, quibus resoluimus filiū non teneri in legitimam imputare, ipsum filiū debere totā legitimā de bonis patris sui in super obtinere, quia dos data nepti in hoc casu detrahēda est de tertia defuncti, ac si extraneo donata esset, quod absq; dubio procedit, quando filius superstes est tempore mortis aui.

Dubium ergo versatur, quando

73. filius decessit, neptis vero dotata ab auo vult ad eius hæreditatem venire, an teneatur ipsa neptis imputare in legitimam dotem, quam habet ab auo, quod dubiū, vt decidatur duo casus supponendi sunt, primus est, quando neptis insimul concurrit cum patruis ad hæreditatem aui; secundus, quando solum cum fratribus; Quoad primum dicendum, quod adhuc neptis nō tenetur imputare, ex eo, quia per representationem ingreditur locum filij patris sui, *iuxta textum in §. Cū filius Inst. de heredib. qua ab intestato, Auth. cessante Cod. legitimis heredib. vbi Bart. & communiter scribentes, Gabriel Percira in decisione 3. Pichard. in d. §. Cum filius, Castill. tom. 3. cont. cap. 19. à principio Mol. lib. 3. c. 6. Valasc. de emphit. quæst. 50. Costa de patruo, & nepote 2. p. à n. 3. Robles de representatione lib. 1. cap. 6. & lib. 2. cap. 12. à num. 7. Faber dec. ad. 55. Peregr. artic. 21. à n. 5. Menoch. lib. 4. præsumpt. 95. n. 6. Gratian. tom. 4. cap. 419. cū alijs,* ergo si neptis ingreditur locū patris sui *iuxta l. Posthumorū D. iniusto rupto §. Posthumorū Inst. de ex. hered. liber.* sequitur ipsam neptē non teneri ad imputationem, quemadmodū eius pater si viueret non teneretur; ita supra resoluimus, quia in hoc casu, quando concurrit ad hæreditatem aui cum patruis, vel cum nepotibus ex alio filio, non concurrit ex persona propria, sed representando parentem *dict. §. Cum filius,* & hanc resolutionem tenet *Salicet. in leg.*

Scimus

Scimus §. Repletionem C. inoffic. testam. n. 8. & melius in l. Illam C. collat. n. 2. Mangil. d. tract. quest. 19. n. 10. Nec contrariū euincit d. lex Quoniam nouella C. inoffic. testam. dum ait etiā nepotes teneri ad imputationē dotis, quia decisio illius textus nō procedit, quando nepos venit ad hæreditatem aui in simul cum patris, cum nō veniat ex persona propria.

74. In secundo vero casu, quando venit cum fratribus quia tunc non per repræsentationē, sed ex persona propria vnusquisq; nepos partē facit in hæreditate aui, dicendum est, neptem teneri imputare dotē, quam auus ei dedit, cum verum sit hanc dotem exiisse de patrimonio aui, de cuius hæreditate agitur, vt inter ipsos nepotes, & fratres æqualitas seruetur, iuxta l. ultim. Cod. commun. vtriusque iudicij; & deniq; quia neptis in hoc casu venit ad hæreditatem ex persona propria, per textū cuius hic est verus, & proprius casus in d. l. Quoniam nouella, ibi (auus paternus, aut maternus, aut auia paterna, aut materna,) & ibi (non tantū eandem dotem, vel donationem conferri, verum etiam in quartam partem, tam dotem, quā donationē volumus imputari) deinde, quia nō debet neptis in hæreditate aui esse melioris conditionis, quam foret eius pater, aut mater, si viueret, iuxta textum in leg. Si viua matre C. bonis maternis, ac proinde sicut illi, si fuissent dotati ab auo tenerentur imputare dotē in legitimā, d. l. Quoniam nouella, ita similiter

neptis, quando ex persona propria succedit tenetur imputare, ita expresse resoluit Bald. in l. Illa C. de collat. n. 8. sequitur Mangil. q. 19. n. 5.

Limitabitur tamē hæc resolutio, si auus dotans ea cōditione dotet, ne imputetur in legitimā, quia tūc neptis, etiā si veniat ex propria persona cum fratribus ad hæreditatē aui, non tenebitur imputare, ratio est, quia imputatio fit secundū voluntatē donātis, sicut expressum est in iure de collatione in Auth. ex testamento C. collat. maxime, quia in dubio debitor necessarius, qualis est auus respectu legitimæ, l. Papinianus §. Quoniam D. inoffic. censetur donare animo cōpensandi, iuxta notata in Auth. præterea C. vnde vir, & vxor, & propterea imputatur, sed cōstituto de cōtraria voluntate donātis, nullo modo potest admitti imputatio, ita consuluit Bertrādus cōsil. 216. n. 3. lib. 2. Tobias nomius cōsil. 49. n. 10. quos sequitur Mangil. d. quest. 19. n. 7.

Ex quibus sic resolutis facile colligitur, quando teneatur neptis dotem ab auo donatā in legitimā patris, aut matris descendētis ab ipso auo imputare, ad quod solū modo tenetur, quādo auus dotauit neptē ex filio diuite cōtēplatione ipsius filij, iuxta nostram sententiā supra-positam, nam in hoc casu lex fingit breuis manus fictione ipsam dotē traditā fuisse filio, & ex eo peruenisse ad neptē, iuxta l. 3. §. vlt. D. donat. inter, & quæ notantur per textū ibi in l. Singularia D. si certū petat, facit

80 De vna, & altera quarta deducēda vel nō,

77. *l. Profectitia D. iure dot.* sequitur teneri neptem in legitimā illam imputare, quando agitur de legitima patris deducenda *iuxta d. l. Quoniā nouella, de inofficioso testamento.* ita in simili resoluit *Peregr. d. artic. 37. in principio, Cucus in tract. de legitima, §. Postquam num. 37. Hondedus cons. 90. nu. 6. vol. 1. Decius consil. 81. nu. 23. Alex. cons. 31. num. 4. lib. 4.* multos refert, & sequitur *Mangil. q. 19. nu. 17.* Ampliatur prædicta resolutio, vt neptis teneatur in legitimā patris imputare dotem ab auo sibi assignatā, quando filius pater neptis inops erat, ratio est, quia secundum nostram sententiam supra scriptam, auus in hoc casu censetur negotium filij gerere, & ipsius cōtemplatione neptem dotare, *iuxta l. Sed si plures §. In arrogato D. vulg. ipseq; filius est, qui cēsetur donare, ergo tenetur nepos imputare, d. l. Quoniā nouella, & hāc resolutionē tenet Bertolameus Succinus in l. 1. D. soluto matr. num. 190.* dicens omnes in hoc concordare *Cephal. d. consil. 105. nu. 30. Peregr. d. artic. 37. nu. 15. Mangil. d. quest. 19. num. 20.* apud quos est communis sententia.

78. Limitanda tamen est hęc communis resolutio, ne procedat etiā in casu, quo auus dedit dotem nepti, cuius pater inops erat non cōtemplatione patris, sed magis cōtemplatione filix, nam in hoc casu filius nō tenetur imputare in legitimam illam dotem, *iuxta textum, qui ita conciliandus est cū d. l. Dedit*

dotem, in l. Auus 82. D. iure dotium, quē sic cōmuniter intelligunt Doctores, vt per *Bart. in d. l. Dedit dotem, Auendanb. l. 29. gloss. 4. n. 15. Iulius Pacius centur. 5. concilio 55. Faber de coniect. lib. 13. c. 9. Genoa de concil. leg. pag. 201. in 1. editione Barb. l. Post dotem 40. D. solut. matr. nu. 41. Cald. l. Si curatorē, verbo laesis n. 115. Pichard. d. §. Quadā de act. n. 37. & hanc resolutionē tenent Angel. Decius, Ripa locis supra citatis Honded. d. consil. 90. n. 8. lib. 1. sequitur alijs relatis *Mangil. d. quest. 20. n. 7. & q. 19. n. 21. Simon de Petris de interpret. vlt. lib. 4. interpret. 1. dubio 12. n. 7. Peregr. d. art. 37. n. 1.**

79. Quæ resolutio attēta iuris Ciuilibis dispositione recte procedit, sed attenta dispositione *nostræ Ordinationis lib. 4. tit. 97. §. 20. & 21. in antiquis tit. 79. in principio & §. 1.* aliter dicendum, vbi in distincte cauetur quamcunque donationem ab auo nepti factam conferēdam esse, seu imputandam ipsi filio in legitimā, quia patris cōtemplatione facta præsumitur talis donatio ab auo, & ita in dubio apud nos dicetur donatio facta cōtemplatione patris, nō filij, & ita seruatur in praxi apud nos, vt per *Gammā decis. 34. Valasc. de partit. cap. 13. n. 25. & sequenti, & cap. 12. n. 58. Castro in l. Cum oportet n. 13. C. bon. quæ liber. Mol. de iust. disp. 237. versic. de his Ceraphinus decis. 460. de quo infra latius, quæ lex cum solūmodo loquatur de donatione inter viuos, & procedat contra rigore iuris cōmunis non est extendenda ad relicta*

relicta per ultimas voluntates, nam in his obseruabuntur decisiones iuris Ciuilis, & magis receptæ Doctorum opiniones, de quibus infra proxime dixi, vide *Valasc. cap. 12. à num. 56. & sequentibus*, & limita etiam cum eodem *dict. cap. 12. nu. 58.* & hæc de dote ab auo data per viam contractus dicta sint satis.

80. Faciamus saltum ad dotem relictam ab auo nepti per ultimam voluntatem, & primo videndum est an hæc dos sit imputanda patri in legitimam aui; In quo dubio quam maxima est inter Doctores dissentio, nam affirmant quã plures, pro vt *Bart. in l. Dedit dotem D. collat. bonorum Alexand. consilio 30. num. 2. volum. 4. Decius cons. 81. num. 6. Ruinus, qui testatur de cõmuni consil. 138. num. 11. lib. 2. & melius ad l. In quartam nu. 38. Neuizan. consil. 76. num. 12. Cephal. d. consil. 105. fere per totum Alciat. regula 1. præsumptione 17. Bertrand. consil. 129. Mascard. de probat. conclusione 574. nu. 2. Simon de Petris de interpretat. ultim. volunt. lib. 4. interpretatione 1. dubio 12. num. 8. mouentur ex eo, quia vt tenet communis sententia de qua supra in secundo dubio, auus in dubio censetur relinquere dotem nepti contemplatione ipsius filij, non autem contemplatione neptis, argumento d. leg. Dedit dotem, vbi Bartol. Alciat. dicta præsumptione 17. Mascard. d. conclus. 574. à principio, & conclus. 156. à num. 1. sed ea quæ contemplatione filij ad neptem perue-*

niunt, censentur à patre profecta d. l. Sed si plures §. In arrogato D. de vulgari, iuncta l. Quoniam nouella C. inofficioso igitur. Secundo per textum in l. Ut liberis Cod. collat. vbi deciditur dotem ab auo nepti datam, quando agitur de eiusdem aui hæreditate diuidenda, venire ad collationem, qui textus videtur hunc casum expresse dicere. Tertio, quia filius dicitur debitor necessarius dotis, & filia creditrix, iuxta l. Qui liberos D. ritu nupt. l. ultim. C. dotis promissione, sed quando quis legat creditori alicuius debitum, censetur legasse animo liberandi debitorem, & contemplatione ipsius leg. 3. §. ultim. D. liberat. legat. vbi Bart. & reliqui. Magil. supra quaest. 21. num. 7. Peregrin. d. articulo 37. num. 23. quia non oportet attendere personam, cum qua testator legando loquitur, sed illam potius in quam dirigitur intentio iuxta l. Cum pater 79. §. Donationis D. legat. 2. vbi Bart. & alij Cabed. lib. 2. diuers. cap. 3. Peregrin. lib. 9. cons. 136. num. 13. Faber lib. 3. de coniect. cap. 12. Gaspar ad eundem lib. 3. tract. 14. quaest. 7. & ita videbatur, quod pater petere possit hoc legatum, iuxta l. Fideicomissa 11. §. Interdum D. legat. 3. Uacomus declaratione 57. nu. 20. Barb. part. 5. l. 1. num. 11. D. sol. matrimonio, Caldas 3. parte de potestate elig. cap. 12. à num. 14. vnde resoluum videtur necessario patrem teneri hoc legatum imputare in suam legitimam, plura alia pro hac parte minus vtilia adducit Man-

De vna, & altera quarta deducēda vel nō,

gilius de imput. quaest. 21. à principio usque num. 23.

81. Sed merito contrariam sententiam defendunt Doctores magis communiter in *l. Qui in aliena §. Interdum D. acquirend. hereditate, & in l. Huiusmodi §. Cum pater D. legat. 1. ut per Gabr. titulo de iure dotium conclusionē §. num. 18. Riminald. senior cons. 257. à num. 16. Decius d. cons. 81. ad fin. dubij 6. Cephalus d. consil. 485. per totum, & consil. 660. num. 4. vol. 5. Menoch. consil. 183. à nu. 11. & consil. 327. à num. 128. Decianus consil. 50. à num. 10. lib. 2. & consil. 9. & à n. 14. Surdus cons. 219. num. 23. late illam defendit Peregrin. artic. 37. à num. 16. Mangilius dict. quaest. 21. à num. 10. vbi præter supra citatos refert Succinum. Iuniorum consil. 33. n. 16. vol. 3. vbi testatur de cōmuni Ioānes Botta consil. 2. nu. 3. pro qua opinione ea expendunt fundamēta; primo quia legatum regulariter relictum censetur bene merentibus contemplatione personæ legatarij *l. Nec adiecit D. pro socio Barbosa l. Quæ dotis D. solut. matrim. num. 57. Genoa de concil. leg. pag. 161. & ideo in hoc legato debet considerari persona neptis legataria, non autem persona patris. Secundo, quia auus in dubio donando inter viuos, censetur donare contemplatione neptis, iuxta dictam leg. Auus D. iure dot. & late cōprobauimus in quaestione præcedēti, ergo à fortiori in relictis per ultimam voluntatem ipsa neptis persona contemplata iudicabitur.**

Tertio quia filius necessario hæres est instituendus *iuxta §. Aliud quoq; capitulum in Auth. ut cum de appellat. cognosc. col 8. cum multis, quæ supra in principio primæ partis diximus, & instituto filio hærede si ipsius persona esset consideranda, legatum dotis corrueret, ex eo, quia legatum hæredi ipsi relinqui non potest, l. Legatum 119. D. legat. 1. l. Plane §. Si duobus D. eodē titulo Surd. de alim. titulo 2. quaest. ultima nu. 213. Natta consil. 363. num. 12. Ergo ne dicamus testatorē voluisse nulliter legare, dicendum est magis personam neptis fuisse contemplatā, ne si patris contempletur legatū corruat, contra *l. Quoties D. rebus dubijs Menoch. de præsumptionibus lib. 6. præsumpt. 4. Mantica de coniect. lib. 3. tit. 1. Castill. tom. 4. cap. 30. & cap. 32 à n. 48. Barb. l. Quæ dotis D. sol. matrim. à n. 130. Quæ resolutio à fortiori procedet, si legatum dotis ab auo nepti relictum fuerit conditionale, videlicet si nupserit, quia tunc cum legitima filij debeat statim à morte aui filio integra restitui, iuxta dictā *l. Quoniam in prioribus dictam l. Scimus §. Repletionem Cod. eodē titulo; sequitur patrem neptis nullo modo teneri in legitimam imputare legatum hoc neptibus relictum, ut supra de relictis conditionalibus late diximus; Deinde quia si filius teneretur has dotes imputare, diceretur ipse filius eas legasse, non autem auus, quod quam absolum sit nemo nō videt. Ultimo quai huiusmodi***

modi dotes aduentitias esse agnos-
cunt communiter Doctores, vt per
scribentes ad l. Qui in aliena §. Inter-
dum D. acquir. hered. Iason. l. Gallus,
§. Quidam recte numer. 18. D. liber. &
posthum. Aflict. decisione 393. num. 6.
Mangilius supra num. 13. Surd. dicto
consil. 219. num. 28. vbi citat communē
ex glossa Bart. Alexand. Corneo succ.
& pluribus alijs per quæ fundamen-
ta vltra supra relatos, hanc nostram
sententiam tenent Castrens. consilio
102. lib. 2. Corneus cons. 196. lib. 1.
Aretinus in d. §. Interdum col. fin. &
consil. 17. ad fin. Ruinus consil. 72. cū
alijs, quos sequitur Pereg. art. 37. n. 21.

82. Qua opinione retenta non ob-
stant, quæ pro contraria sententia
expendunt eius authores, nam ad
primum negamus auum relinque-
rem, potius contēplatione filij, quā
neptis dotē relinquisse, ex his, quæ
supra in secundo fundamento nos-
træ sententiæ consideramus: Ad
secundum fundamentum de l. Ut
liberis C. collationibus, respondet Rui-
nus in d. l. In quartam num. 56. non
valere argumentum de collatione
ad imputationem, quem sequitur
Mangilius d. quæst. 21. num. 22. quia
ad collationem veniunt, nō solum
ea, quæ capiuntur per causam pro-
ximam, & immediatam, sed etiam
ea, quæ per causam remotam; At
vero in imputatione solum nume-
rantur ea, qua immediate acqui-
tur ex persona patris, iuxta doctrinā
Bart. in l. Cum oportet Cod. bon. qua
liber. sequitur Menochius d. consilio

183. nu. 26. Sed hæc responsio arri-
dere nō potest, imprimis nullo iure
probat, hæc differētia inter col-
lationem, & imputationem, quin
potius certum est collationem fo-
lummodo fuisse introductam, vt
imputatio secundum æqualitatem
inter filios mensuretur, secundum
leg. Ultimam Cod. commun. vtriusque
iud. l. Inter filios Cod. faciliæ erciscun-
dæ, Deinde, quia si hæc dos ab auo
relicta nepti veniret ad collationē
per ipsum filium, quando agitur de
diuidēda substantia aui, necessario
esset imputanda in eius legitimam,
prout quando constiterit fuisse re-
lictam contēplatione ipsius filij,
iuxta leg. Dotem dedit D. collation. dot.
& iuxta d. l. Scimus, §. Repletionem.

Ideo dicendum puto d. l. Ut li-
beris nullum in casu, de quo agimus
83. contra nos præbere argumentum;
primo, quia nos agimus, quando
auus in testamento reliquit dotem
nepti, at vero dict. leg. Ut liberis agit
quando auus illam dedit inter vi-
uos, & postea moritur abintestato,
vt cōstat ex littera, in quo casu quid
constituendum, diximus supra præ-
cedenti quæstione, deinde retenta
nostra resolutione, d. leg. Ut liberis
debet necessario intelligi, facta dis-
tinctione casuum, nam si auus do-
tem dedit nepti contēplatione filij
adducet filius dotē ad collationē,
& in propriam legitimam imputa-
bit, quasi ipse donaret, argumento
dict. l. Sed si plures §. In arrogato D.
vulgari; Si autem neptis contem-
platione

De vna, & altera quarta deducēda vel nō,

platione dos data probatur, filius non imputabit, nec adducet ad collationem, vt supradiximus, & expresse scribit *Cuiac. in posthum. ad d. l. Ut liberis*, sed quando neptis ipsa cōcurreret ad aui hæreditatem, tenebitur imputare, & ad collationē adducere, vt Doctores communiter pertranseunt *in d. l. Ut liberis*, vt per *Corneum ibi num. 6*. Sed in casu nostro, cum auus leget contemplatione neptis, filius minime tenebitur ad imputationem; nec alicui videatur otiosa *decisio leg. Ut liberis*, quasi iam antea idē esset decisum per nouellam constitutionem, de qua in *l. Quoniam nouella Cod. inofficioso testamento*, quia adhuc noua, & necessaria fuit, eius constitutio, quæ etiā nouella dicenda est, quia coniungitur in materia cum *decisione d. l. Quoniam*, ex eo, quia licet antea cōstitutum esset, vt dos, & donatio propter nuptias, quæ processerunt ex bonis patris, aui, patru, & similiū per lineam paternā ascendentiū imputarentur, tamen circa dotes, & donationes emanantes ex linea materna à matre auia, auo maternis, proauis, & superioribus ex prædicta linea, vt venirent imputenda, nihil antea expresse erat dispositū, in quo *d. l. Ut liberis nouam inducis decisione*, vt excellēter aduertit *Cuiac. in posthum. ad illam*.

Ad tertium argumentum contrariorum optime respondet *Māgil. proxime d. questione 21. num. 29.*
 84. Verum continere si adaptetur suo

casui, nempe, quando constat testatorem legantem voluisse debitorem liberare, & sub contemplatione crediti legasse, vt bene considerat *Bart. in d. l. 3. §. vlt. de liber. leg. Ruinus ad l. In quartam num. 60.* in quibus terminis etiam intelligitur *l. Fideicommissa 11. §. Interdum D. legat. 3.* quam rationem contendimus deficere in hoc casu, vbi auus, non cōtemplatione filij debitoris, sed magis ex propria affectione, & liberalitate nepti legauit, vt optime considerat *Menochius d. consilio 183. num. 31.* sequitur *Māgil. dict. num. 29.*

Supereft solummodo vtrū neptis teneatur hanc dotem ab auo relictam imputare in hæreditate, seu legitima, quam habitura est in bonis paternis, in quo dubio *Ruin. cons. 72. num. 6. Angel. cons. 79. Castrens. cons. 120. cum alijs, quos sequi videtur Peregrin. d. artic. 37. num. 21.* ex quo falso testatur communem *Māgil. supra num. 21. Alex. consil. 179. lib. 5.* Existimant neptem teneri imputare in legitimam patris dotem illam ab auo relictam, mouentur, quia auus dotando licet nō contemplatus esset personam filij, ad effectum, vt ipse teneretur imputare, tamen quoad effectum, vt neptis teneatur imputare in legitimam patris ipsius persona, cōtemplata consetur, & ideo dos tāquam profectitia iudicabitur *l. Profectitia 5. D. de iure dot.*

Contraria tamen sententia in hoc

86. hoc puncto verior, & sequenda est, quam communiter tenent scribentes, in l. *Quæsitum D. leg. 1. ubi Bart. gloss. & Alexand. Iason. & alij in d. l. Qui in aliena §. Interdum D. acquir. hered. Crauer. cons. 219. Natta cons. 362. Decius d. consil. 81. dubio 4. sequitur Peregrin. d. artic. 37. n. 22. Mangil. d. nu. 21. in fine, qui omnes cum multis alijs simpliciter affirmant, quod si auus leget in testamēto dotem nepti, ipsa non tenetur dotem illam in legitimam paternam imputare; ducuntur, quia vel auus dotando, seu legando in testamento contemplatione filij fecit, quod in dubio dicendum non est, vt supra resoluiamus, vel contēplatione neptis: In primo casu non est dubium, & omnes Doctores consentiunt filium teneri imputare, quia ab ipso filio censetur data dos nepti, quo casu imputatur d. l. *Quoniam nouella dict. l. Profectitia*, & intrat fictio breuis manus l. 3. §. *final. D. donat. inter, Faber. de coniect. lib. 19. cap. 3.* & ideo pater imputat, quia non diminuit patrimonium, quod alias defalcandum erat, argumento *leg. In pupillo D. solut.* At vero in secundo casu, cum non persona filij, sed neptis sit contemplata, nec per respectum ad ipsum filium, sed propter amorem, & dilectionem neptis legatum relictum sit, nec de patrimonio patris dicatur exire, minime imputari debet in legitimam patris iuxta resoluta ad d. §. *Repletionem.**

Et hac parte retenta facile cui-

tatur contrariæ fundamentū, quod nullo iure probatur, nam si dos ab auo relicta non censetur data contemplatione filij, quomodo dicendum est neptem teneri illam in legitimam filij imputare, cum non proueniat de substantia patris, vt ipsi Doctores contrariæ sententiæ fatentur, nec etiam per fictionē breuis manus à filio in neptem translatio facta dicatur, & sumus extra terminos d. l. *Sed, & si §. In arrogato D. de vulgari*, vnde si post mortem aui superuiuat filius, pater neptis, dos sepe præcipua manebit apud neptem, quia pater non tenetur ad imputationem illius dotis, quoad suam legitimam in bonis aui, & in simul neptis imputare non cogitur in legitimam, quam deductura est de bonis patris sui, vt modo diximus.

87. Restat pro complemento huius materiæ agere de illa quæstione, an si filius præmoriatur, & auus nepti relinquat dotē in testamento per viam prælegati, teneatur in legitimam imputare, nam certū est decedente filio auum teneri nepotes instituere in legitima, quia locū filij ingrediuntur l. *Posthumorum D. iniusto rupt. §. posthumorum Instit. de exheredatione liber.* vbi omnes notant, omnes etiam repetentes ad l. *Gallus*, ergo cum auus sit debitor necessarius legitimæ neptibus, sequitur neptem teneri in legitimam imputare iuxta *Auth. præterea Cod. vnde vir, & vxor, l. Si cum dotem §. Si pater*

De vna, & altera quarta deducēda vel nō,

88. pater D. soluto matrimonio cum sim. quæ iam supra circa legata à patribus relicta citauimus, & ita in proposito resoluendum existimo cum ibi dictis, & in hoc casu nepotes ingrediuntur ex propria persona ad hæreditatem aui, ac proinde tenentur imputare.

89. Aduertendum est omnia supra resoluta circa has dotales quæstiones procederes siue dos sit relicta ab auo paterno, siue ab auo materno, & non solum in dote neptibus feminis relicta, sed etiam in donationibus propter nuptias nepotibus masculis donatis, seu relicta, nam in omnibus procedunt resolutiones suprapositæ, & deducitur ex l. Quoniam nouella C. inofficioso testamento, & in d. l. Ut liberis C. collat. leg. Illam Cod. eodem, vbi notant communiter Doctores, vt post Bart. nu. 10. in d. l. In quartam Menchac. de creatione §. 30. num. 367. Casar in d. l. In quartam n. 435. apud quos maxime Menchac. reperies esse communem.

90. Hæc dicta satis circa dotes, quæ dantur pro matrimonio carnali, agamus ergo de dotibus, quæ pro matrimonio spirituali præstantur, videlicet quando filiæ ingrediuntur monasteria, in qua quæstione affirmatiue resoluunt fere Doctores omnes, vt post Bart. in l. 1. §. 1. Si parens num. 1. D. Si quis à parent. Gom. l. 29. num. 14. Menchac. de creatione §. 20. num. 251. post Alex. num. 24. Rip. 155. Berengar. in articulo de le-

gitima num. 69. in leg. In quartam, Paris. cons. 62. num. 6. lib. 3. Cephal. cons. 95. num. 13. Valasc. de part. cap. 13. nu. 31. Casar dicta l. In quartam num. 428. Mangil. quæst. 14. nu. 40. & quæstion. 28. à principio, & num. 9. Crass. in §. Legitima quæst. 23. nu. 4. Corras. l. Filium quem habentem Cod. famil. ercisc. num. 128. Molin. disput. 238. num. 19. Peregrin. artic. 36. num. 133. Ratio est, quia hæc dos licet præstetur ratione alimentorū, quæ monasterium præbet religionis sue, vt insinuat Trid. sess. 25. c. 16. notatur ad cap. Quoniam de simonia, Suar. tom. 1. de religione lib. 4. de Simonia cap. 17. ne dicatur data pro ingressu religionis, quia tunc esset simoniaca contra d. cap. Quoniam, tamen dos illa nō sequitur naturam alimentorum, quæ quotidie, vel ad menses persoluuntur, sed fortitur naturam dotis, quæ etiam pro alimentis præstatur, iuxta d. l. Quoniam nouella Cod. inofficioso testamento. Vnde euitatur difficultas, quæ tetigit Rip. d. num. 155. Mantua dialogo 55. Gom. d. l. 29. num. 16. quod si hæc dos fortitur rationem alimentorū nullo modo sit imputanda, quia alimenta, nec imputantur, nec conferuntur leg. Si quis à liberis D. liberis agnoscend. l. Quæ pater D. familiae erc. optime ex dictis Surdus de alimentis tit. 8. privileg. 57. à nu. 2. nam hæc doctrina recte procedit in alimentis quæ quotidie præstantur, vel ad menses, vel quotannis sub ratione alimentorum, sed non procedit in alimentis,

mentis, quæ dantur filiæ, quando monachatur, quia hæc non tam alimenta quam dos dicuntur, & ideo imputantur, *dict. §. Repletionem Doctores supra relati.* Nec etiam obstat quod ea, quæ transmitti non possunt ad hæredes, non veniunt imputanda, ut notant communiter Doctores *per textum in l. Omnimodo §. Imputari C. inofficioso Berengar. d. leg. In quartam in articulo de imput. num. 79. Surd. d. priuil. 57. nu. 4.* Sed hæc dos non transmittitur ad hæredes, ergo non potest imputari, quia satisficit hæredem monachæ esse monasterium, in quod non est dubium dotem translata esse, ac proinde nihil mirum, si tanquam proprius hæres teneatur imputare, iuxta notata *ad cap. In presentia de probat. Authent. ingressi Cod. sacros optime Peregrin. repetitione dict. cap. In presentia à num. 1.* Ultimo non obstat quod ad effectum imputationis requiritur ut data pleno iure donatio acquirantur, *iuxta d. §. Repletionem post Bolognet. d. l. In quartam num. 95. tradit Menchac. dict. §. 30. num. 241. Mangil. dicta quest. 28. num. 2.* Quia respondetur Monasterium repræsentare personam Monachæ, & pleno iure dotem acquirere, unde nihil mirum, si teneatur imputare, ut supra relati Doctores bene resolvunt.

91. Quæ resolutio non solum in ipsa dote procedit, sed etiam in accessorijs ipsius, prout in vestibus, lectulis, & alijs mobilibus, seu orna-

mentis, quæ monialis ad quotidianum usum, secum defert, ut post *Rip. d. num. 155. Menchac. d. n. 251. Valasc. supra num. 36. Cesar n. 426.* unde etiam imputantur donationes illæ, quæ monialibus loco conuiuij præstantur vulgo (*as propinas*) nam hæc absque dubio accessiones sunt ad ipsam dotem, & eius naturam accipiunt, *iuxta l. Etiam 8. C. iure dot. leg. Inter socerum §. Cum inter D. pact. dot. al. post Brun. de augm. question. 5. princip. num. 28. Barb. 3. parte Rubr. D. solut. matrim. num. 65. Mantica de contr. lib. 12. tit. 26. n. 8. Surdus consil. 395. à num. 45. Peregrin. tom. 2. cons. 87.* ac proinde quemadmodum imputatur dos ipsa principalis, ita etiam propinæ hæc, quæ accessiones sunt, & augmentum dotis, quando in pecunia soluuntur, ut solitum est in omnibus Monasterijs huius Regni, tunc enim imputandæ sunt; si autem propinarum loco conuiuiam præstetur, non puto imputandum, quia etiam conuiuium, quod in nuptijs carnalibus à parentibus fieri solet non cadit sub imputatione, ut probat *Ordinatio nostra lib. 4. tit. 97. §. 2.* facta a gumento de matrimonio carnali ad spirituale *iuxta cap. 2. de transl. pralat. de quo Vasques tom. 3. ad 3. partem. D. Thom. disput. 241. cap. 3. cum duobus sequentibus Euerard. in topicis legal loco 77. Campanil. diuersorum Rubric. 11. cap. 17. à num. 160. Riccius 2. tom. prax. resolution. 404. & ita resolvunt Gom. l. 29. num. 14. Valasc. d. cap. 13. num. 37. Consil. num. 56.*

De vna, & altera quarta deducēda vel nō,

num. 56. & seq. Gars. de expens. cap. 4.
num. 10. Molin. de iustit. disp. 238.
versiculo de expensis cum sequenti.

92. Dubium versatur circa pecuniā,
quæ monialibus dari solet singulis
annis, vulgo, (iuro, ou tença) an ve-
niat imputanda, nam licet monia-
lis quoad proprietatem uihil suum
habere possit, iuxta cap. 2. cap. Cum
ad monasterium cap. Super quodam de
statu Monach. Fr. Eman. tom. 3. regul.
question. 29. Mirand. in man. pralat.
tom. 1. quest. 28. Sanch. in decalog. tom.
3. de de tribus vot. lib. 7. cap. 22. tamē
ex permisso superioris Religionis
possunt habere vsum fructum ad
nuptum prædicti superioris amo-
uibile, per textum expressum in dict.
cap. 2. ibi, (nisi ab Abbate ei fue-
rit pro iniuncta administratione permis-
sum,) Rodriguez d. quest. 29. artic. 4.
& 8. Azor. tom. 1. moral. lib. 12. cap.
12. quest. 1. Campanil. Rubr. 12. cap.
7. à num. 4. textus in cap. vltim. qui
clerici, vel vouentes, qui probat ex mente
Trident. sess. 25. cap. 2. d. lib. 7. cap.
22. à num. 4. Cum ergo saltē quoad
vsum fructū in vita sua ex permis-
su superioris possint hos redditus
percipere, & cum effectu percipiāt,
videtur imputanda talis pecunia, cū
excat de patrimonio paterno, iux-
ta regulam, quam supra posuimus;
In quo Valasc. dict. cap. 13. num. 89.
tenet contrariam sententiam, non
venire ad imputationē, ex eo quia
illæ annuæ præstationes cum non
dentur monasterio, sed moniali ad
subleuandas quotidianas necessita-

tes, tanquam alimenta quotidiana,
nō imputātur, vt supra resolui-
mus cum Surdo titul. 8. privileg. 57. nu. 2.
quæ opinio vera est, & cōfirmatur
ex traditis per Gam. decision. 140. n. 3.
& decisione 164. quem sequitur Molin.
d. disputatione 238. num. 15. aliās ver-
siculo Gama, vbi resoluunt, & meri-
to summam aparente promissam,
donatāq; filio annuatim ad susten-
tanda onera matrimonij, cum for-
tiatur naturam alimentorum non
venire imputādā in legitimam,
ita ergo donationes hæ, quæ filijs
monialibus præstantur annuatim,
de tenças, ou iuros, in vite monia-
lium non sunt imputandæ, ducto
argumento de matrimonio carnali
ad spirituale, vt dictū relinquimus,
& ad confirmationem cito doctri-
nam Capra consil. 143. num. 8. quam
sequitur Tiraquel. l. Si vnquam, verbo
succeperit filios num. 147. Casar d. leg.
In quartam nu. 433. Mangil. quest.
14. num. 48. quod scilicet dos ipsa si
sit data pro matrimonio carnali nō
veniat imputanda in legitimam, si
non sit māsura apud hæredes ipsius
filix dotata, quasi dos illa subeat
tantum in vita filix locum alimen-
torum, quæ non imputantur. Si au-
tem hæ donationes fuerint directo
monasterijs factæ sub ratione aug-
menti dotis, vel vt ad illud perue-
niat post mortem monialis, abque
dubio imputabūtur, vt proxime de
dote ipsa resoluiamus.

Sequitur, vt agamus de donatio-
nibus, quas parentes erogare solēt
in filios

93. in filios suos ad patrimonium, ut ipsi filij ascendere possint ad sacros ordines, iuxta sacrorum canonum constitutiones, de quibus in cap. Sanctorum 70. dist. cap. Tuis 23. de præbendis, Trident. sessione 21. cap. 2. Garcia part. 2. cap. 5. à nu. 73. Gonsales glossa 5. §. 10. à numer. 10. Salud. in prax. cap. 18. Campanil. Rubric. 8. cap. 1. & sequentibus, Riccius 1. p. prax. resolutione 270. Fr. Emanuel. tom. 3. quæstione 23. in hac quæstione variarunt scribentes tam antiqui, quam nouiores, nam multi existimant has donationes non esse imputandas, Faber, Igneus, Chassaneus, quos sequitur Gomes leg. 29. numer. 21. Telles dicta leg. 29. num. 16. Aymon, Crauet a consilio 136. Dueñas regula 222. Telles iterum leg. 26. numer. 16. ubi testatur de communi. Caesar dicta leg. In quartam num. 469. & ibi Torniel. n. 99. Menchac. d. §. 30. n. 215. Azevedol. 10. tit. 6. lib. 5. nu. 29. Matiengol. 3. tit. 8. lib. 5. glos. 2. n. 19. sequitur Caldas ad §. Sed hæc Inst. de inofficioso 2. part. n. 49. & sequentis & in leg. Si curatorem (verbo) laesis numer. 103. Spino de testamentis, glossa 18. num. 65. & 69. Stephanus Gratianus forens. cap. 159. numer. 31. & 33. parte prima, qui plura adducunt fundamenta. Primo quod hæc militia caelestis æquiparatur terrestri, glossa, & communis per Ripam, ibi in leg. Miles D. re iudicata. communis in cap. Odoardus de solut. infiniti, quos refert, & sequitur Dominus Carolus de Grassis de effectibus clericatus, effectus

7. à numer. 3. Sed data filio ad militiam terrestrem non imputantur leg. vltim. Cod. inofficioso testamento, leg. 1. §. Nec Castrense D. collat. bonor. leg. final. Cod. collat. ubi Doctores, Fachineus lib. 5. controuersiar. cap. 83. Deinde expenditur, leg. Sacrosancta 32. Cod. Episcopis, & cler. ubi, quæ clericus acquisiuit nullo modo veniunt imputanda, ibi (ea quacunque,) & ibi (id peculium) ubi omnia bona siue à patre, siue ab alijs, eis obueniunt, non sunt imputanda, imo tanquã peculiũ præcipuum manent apud ipsos, igitur. Tertio quia militia emptã filio per patrem non imputantur, leg. Omnimodo, §. Imputari Cod. inofficioso testamento, ubi late Menchac. Caldas ad dictum, §. Sed hæc 2. part. à principio, igitur similiter pecunia, seu patrimonium datum pro militia caelesti, imputandum non est. Quarto quia hæc donationes sunt voluntariæ, quas pater facere non cogitur, & ideo valent tanquam simplices donationes, quæ non veniunt ad imputationem, iuxta notata ad leg. Illud. Cod. collat. & infra lacius. Vltimo, quia nullo iure cauetur, ut hæc donationes conferantur, iuxta regulam, quam Doctores deducunt ex l. Illam Cod. collat. igitur nec imputantur, per quæ ita resolunt omnes supra relatæ ex quibus frequentiore de iure esse hanc opinionem negatiuã testatur Valasc. d. cap. 13. num. 77. & n. 37.

Sed contrariam sententiam, imo

Ecc huius-

208 De vna, & altera quarta deducēda vel nō,

94. huiusmodi donationes imputādas esse tenēt magis cōmuniter nouiores, vt per *Conar. in nostro cap. Raynaldus §. 2. num. 7. Auendañq. respons. 17. Menchac. sibi contrarius de creatione §. 22. numer. 44. Antonius Encus tractatu de legitima §. Rursus hæc verba, nu. 30. Diaz in practica, cap. 18. Peres l. 3. titul. 2. lib. 4. Ordin. Spino d. glossa 18. num. 70. Molina disput. 238. nu. penult. Aiora de part. 2. part. questione 13. Marta quest. 25. artic. vlt. num. 21. Valasc. d. cap. 13. num. 77. & sequenti Gutier. 2. pract. quest. 65. num. 3. Pichard. d. §. Quædam Instit. de actionibus cap. 3. num. 47. Mangil. de imput. quest. 33. à num. 17. vbi alios refert, addo Garf. de beneficijs 2. part. cap. 5. à num. 159. Riccius in praxi, resolutione 522. pro qua sententia expenditur, quod hæc donatio facta est ob causam, sed donationes ob causam imputantur, vt supra resoluius cū pluribus, quibus addo *Menchac. conf. 92. Fonniel. consil. 82. numer. 24. Peregrin. consil. 78. nu. 12. lib. 3.* Ergo, Deinde, quia argumentum, quod Doctores desumunt de militia terrestri ad celestē, nullibi in iure probatur, cū plures inter vtramq; militiā reperiantur differētiae, vt per *Rip. in d. leg. Miles de re iudicat. à num. 6. Claudium Cotoreum de iure milit. lib. 2. p. Eduardus Caldeira de erroribus lib. 1. cap. 1. Cuiac. & Canis. ad rap. Odoardus de solutionibus, vbi late scripsimus. cum alijs ab eis relatis, & ita cessat primum fundamentum**

contrariæ sententiæ. Ad secundum etiam respondetur non procedere in militia spirituali, sed in militia seculari, quæ vendi, & emi solabatur vt Doctores omnes notant in d. §. *Imputari, vbi Menchac. Caldas dicto §. Sed hæc 2. parte à principio.* Tertium tollitur ex supradictis, vbi resoluius has donationes esse factas ob causam, & ideo imputandas. Ad vltimum satisfit verū esse, nullum textum esse specialem ad decidendam hanc quæstionem, sed secundum principia iuris in hac materia, cum sit donatio ob causam debet imputari iuxta supradicta iuncta, leg. *Non possunt D. delegib.* vnde constat etiam attento rigore iuris defendi posse hanc sententiam, quæ apud nos sine vlla controuersia procedit, iuxta generalitatem *Ordinationis lib. 4. titub. 97.* ibi (*ou por qualquer maneira*) quibus verbis lex Regia constituit, vt omnia donata à Patre filio siue ad vnū, siue ad alium effectum veniant conferenda, vt æqualitas inter fratres obseruetur, maxime quia data ob dotem carnalem conferuntur, ergo etiam propter spirituales *cap. 2. de translatione prælati, fatetur Valascus dicto num. 77.* licet contrariam dicat veriore de rigore iuris, quem tamen in hoc approbare non possum cum supradictis.

Superiori quæstioni affinis est alia de expensis, quæ in cantanda missa fiunt à patre, ad debeant imputari, in qua quæstione *Mangil. quest.*

Magil. quest. 28. à num. 12. tenet non esse imputandas, ex eo, quia impensæ factæ pro militia seculari, non imputantur, *iuxta leg. Omnimodo §. Imputari Cod. inofficioso,* & clerici dicuntur milites cælestis militiæ *cap. eolibentius de seruis non Ordinand. cap. 2. de penis gloss. in l. Miles 6. D. re iudic. Doctores in Authent. presbiteros Cod. Episcop. & cler. igitur multo minus imputari debent hæ expensæ, quia spiritualia præferuntur temporalibus cap. Sedulo 38. di. Æte Authent. quomodo oporteat Episcopos, & pro hac opinione citatur Ripa num. 166. ad leg. In Quartam, & ibi Torniel. num. 99. Corras. dicta l. Filium num. 93. Rolandus consil. 11. num. 5. lib. 2. Cephal. consil. 422. num. 10. quæ resolutio de iure communi communis est, & sequenda, attamen in nostro Regno si expensæ factæ fuerint pro conducendis musicis, pro vestimentis conficiendis, vel similibus, puto deberi imputari propter generalitatem dictæ Ordinationis lib. 4. titul. 97. in principio, ibi (ou por outra qualquer maneira) quibus verbis omnes expensæ, quocunque modo factas imputandas decedit, à qua regula deducendas censeo expensæ factas in prandio, vel in cæna illius diei. in quo missæ solemnities dicuntur *iuxta eandem Ordinationem dict. titul. 97. §. 2.* vbi loquitur in nuptijs carnalibus, à quibus duco argumentum ad nuptias spirituales, *cap. 2. de translatione prelati,* quod passim admittunt*

Doctores, & merito hæ expensæ, quæ in conuiuio fiunt non imputantur, quia expensæ hæ non extant tempore mortis paternæ, ac proinde cessat ratio imputationis, *dict. §. Repletionem, iuncta leg. 1. §. Si is, ver siculo confertur, leg. 2. §. De illis D. collat, bon. gloss. leg. 3. §. fin. D. muneribus, & honor.* quæ asserit hoc esse onus paternum *Bald. d. §. Imputari num. 4. vbi Salicetus num. 8.* multa similia citat, & sequitur *Magil. dicta que est. 28. numer. 21. Molina d. disputatione 238. num. 18. per totam.*

Agamus de expensis, quas pater erogat pro expediendis bullis ad beneficium filij assequendum, quas non esse de iure communi imputandas tenet cõmunis opinio Doctorum, *Rip. d. num. 166. Menchac. d. §. 30. num. 215. Valasc. à nu. 75. Cald. d. §. Sed hæc 2. part. à num. 55. Gom. leg. 29. num. 21. Paul. num. 2. Bald. 4. in l. Omnimodo §. Imputari Cod. inofficioso, Cassaneus consil. 43. n. 23. Berengar ad dictam l. In quartam, 3. part. num. 79. cum alijs, quos sequitur Caldas vbi supra, pro qua expendunt, quod eas, quæ non sunt transmissibilia ad hæredes, regulariter non imputantur, vt est textus, vbi omnes notant *in d. §. Imputari,* cum ergo hoc beneficium non sit transmissibile ad hæredes, consequens est has impensas non esse imputandas, quia sunt accessoriæ ad ipsum beneficium, & est resolutio, quæ de iure communi*

De vna, & altera quarta deducēda vel nō,

non habet contradictorum *per dict.*
§. Imputari; Sed apud Lusitanos
nostros contrarium firmandum est
propter generalitatem *dictæ Ordina-*
tionis dicto titulo 97. in verbis sæ-
pe sæpius inculcatis, ibi (*ou de outra*
qualquer maneira,) vbi fecit legis-
lator noster regulam generalem in
hac materia imputationum, scili-
cet omnia, quæ pater erogat in fi-
lij vtilitatem esse imputanda, ex-
ceptis illis, quæ specificè in §§. sub-
sequētibus excepit, ac proinde du-
bium esse nequit, has expensas es-
se imputandas, cum vtiliter con-
sumptæ sint, argumento *l. Quæ vti-*
liter D. negotijs gestis, ad cuius resolu-
tionis confirmationem, expendit
Valasc. dicto num. 75. filium etiam
apud nos imputare expensas fac-
tas in emphiteusi, quæ ad ipsum
peruenit, licet emphiteusis non
imputetur, vt constat *ex dicta Ordina-*
tionis dicto titulo 97. §. 22. & nos
infra latius, sicut etiam impensa
facta in maioratu, qui non impu-
tatur, imputatur in legitimam suc-
cessoris, vt tradit *Garzia cap. 16. nu-*
mer. 1. Valasc. proxime insignis Bar-
bos. in leg. Diuortio §. final, 1. parte,
num. 117. videndus à num. 112. post
Molinam de primogenijs lib. 1. cap. 26.
à num. 10. & probat Ordinatio lib. 4.
titul. 95. §. 1. & de iure communi
notant omnes *ad leg. Domos. 61.*
D. de legat. primo, infinitos refert, &
sequitur Caldas in Epitome de emptio-
ne cap. 27. à num. 24. licet aliud ob-
feruetur in Regno Castellæ, prop-

ter *leg. 46. Taur.* vbi omnes scri-
bentes *habetur leg. 6. titul. 7. lib. 5.*
de qua vltra *Barbos. dicto num. 112.*
videndus est *Matienço, ibi Rebello de*
obligation. iustitia 2. part. lib. 7. qua-
stione 9. à numer. 27. & sequenti;
Nec apud nos curādum est, vtrum
beneficium seu aliud circa quod
expenditur sit transmissibile, ad
hæredes, vel non, quia quocunque
modo pater expendat, semper lex
Regia iubet imputare, cuius con-
trarium de iure communi erat dis-
positum per dictum *§. Imputari.*
Inter expensas tamen maioratus
numerandas censeo illas, quas pos-
sessor fecerit in acquirendo aliquo
iure patronatus perpetuo mansu-
ro ipsi maioratui, prout bene deci-
sum refert *Gama decisione 309. nu-*
mer. 15. sequitur Valascus dicto cap.
13. numer. 76. Adde supra dictis,
quod quemadmodum de iure Re-
gio filius tenetur imputare in le-
gitimam expensas factas ad cleri-
candum, ad beneficium obtinen-
dum, & similes, ita etiam tene-
tur imputare illas, quas fecit pro
aliqua dispensatione, videlicet ali-
cuius irregularitatis, pro duobus
beneficijs incompatilibus, vel
alio casu simili, nam omnes ex-
pensæ à patre factæ in causa filij
de iure nostro imputabuntur præ-
ter specialiter exceptas, vt supra-
diximus circa dispensationem ad
matrimonium in gradu prohibi-
to contrahendum. Vide supra *nu-*
mer. 61.

97. Pergamus ad discutiendum vtrū
veniant imputanda officia, quæ
parentes acquirunt filiis suis, vel per
donationem dominorum, vel per
emptionem, quæ officia successerunt
in locum civilis militiæ, de
qua loquitur dict. l. *Omnimodo*. §. *Im-*
putari, Cod. inofficioso testamento, quæ
erat ministerium, ex quo redditus
percipiebantur, & hæc militiæ ven-
di consueverunt attentio iure civili
iuxta l. *Lucius* 22. D. legat. 2. leg. *Pa-*
tronus 34. D. leg. 3. iuncta l. *His verbis*
100. §. *alumno* D. illo titulo, l. *Illud*
C. collat. l. *ultim.* Cod. pignoribus, l. 8.
Cod. qui militare poss. lib. 12. probat.
98. Cuiac. super nouella 35. Alciat. *Pa-*
rerg. lib. 8. cap. 25. Conan. lib. 4. cap. 15.
Petr. Greg. 2. part. *Sintagat.* lib. 19.
cap. 1. *Carondas* lib. 1. *verosimil.* cap.
14. Cuiac. leg. *ultim.* Cod. *proximis sa-*
crorum scrip. lib. 12. *Valasc.* d. cap. 13.
num. 60. *Pichard.* d. §. *Quedam* cap.
3. num. 49. *Cald.* ad §. *Sed hæc* Inst.
de inofficioso 2. part. à num. 2. & n. 4.
Molin. de iustitia disput. 241. à prin-
cipio, *Mangil.* quæst. 33. à nu. 12. &
quod in locum huius militiæ civi-
lis successissent officia in Hispania
trahit *Couar.* 3. *variar.* cap. 19. num. 5.
Telles l. 26. *Taur.* *Matienco* in dia-
logo relat. 4. part. quæst. 10. num. 7. &
in l. 3. titulo 8. lib. 5. *recupilat.* *Baessa*
de non melior fil. cap. 26. nu. 14. *Gars.*
de expens. cap. 4. num. 14. *Castro* ad l.
Cum oportet 4. part. nu. 189. *Pichard.*
supra n. 50. circa quæ officia primo
videndum est, quid de iure cūmuni
sit obseruandum, postea ad ius no-

strum Regium descendemus. De
iure cōmuni concors est apud om-
nes scribentes distinctio inter offi-
cia, seu militias, quæ vendi possunt,
& ad hæredes transmitti, & inter
illa, quæ nec vendi, nec transmitti
valent, ita vt ea, quæ vendi, & trans-
mitti queunt, sint necessario im-
putanda in legitima, textus est in d. §.
Imputari, qui vtrūq; membrū distin-
ctionis probat, illa vero, quæ nec
vendantur, nec transmittuntur, mihi-
me ad imputationē veniūt, facit, l.
Quoniam nouella C. eodem tit. l. *Illud*
20. C. collationib. iuncta l. 1. §. *Si im-*
puberi D. collat. bonorum, probant hæc
distinctionem omnes antiquiores
in d. §. *Imputari*, vt constat ex *Iasone*
ibi, multos refert, & sequitur *Menchac.*
d. §. 30. n. 203. *Ripa* d. l. *In quartam*
num. 163. *Cald.* d. §. *Sed hæc* n. 7. post
Bart. l. 1. §. *Neg Castrense* D. collat.
bon. n. 4. *Paul.* d. §. *Imputari* in prin-
cipio *Gars.* d. cap. 4. n. 14. *Telles* l. 26.
num. 7. *Valasc.* d. loco n. 61. *Pichard.*
d. cap. 3. n. 51. *Matienco* ad l. 5. tit. 9.
glossa 4. nu. 6. lib. 5. *recupil.* quæ fuit l.
26. *Taur.* vbi *Azed.* n. 29. *Gom.* l. 29.
n. 21. & sequenti. *Molin.* d. disp. 241.
versiculo circa ea, *Rolandus* lib. 2. con-
sil. 11. multos citat, & sequitur *Casar.*
d. l. *In quartam*, nu. 462. & sequenti,
inde resolventes omnia officia, tã
in Hispania, quam etiam in Ro-
mana curia empti a parentibus,
seu parentum cōtemplatione filiis
acquisita regulariter imputari in
legitimã filiorū, quia licet alienari,
seu vendi non possint sine licentia

De vna, & altera quarta deducēda vel nō,

Principis, vt apud nos constat ex *Ord. lib. 1. titul. 95. in principio*, tamē cum hęc Principis licentia de facili cōcedatur, vt de Regno Castellę testatur *Conar. cap. 19. num. 4. Gom. d. num. 21. Matienço dict. num. 6. & cōmune in practicā dicat Azuned. d. loco nu. 29. refert Caldas supra n. 9.* Et de officijs Romanę curię scribit *Casar dict. num. 465.* Vnde cum Principes se faciles exhibeant in cōcedenda prædicta licentia, vt apud Lusitanos quotidie videmus, necessario dicēdum est esse subiecta imputationi prædicta officia, quicquid contrarium scribat *Caldas supra num. 20. & 31. Valasc. num. 63. in fine.* Nec obstat regula, quā iure Consultus scripsit in l. *Apud Iulianum num. 41. §. Constat D. legat. 1. videlicet ea, quę pendent ex voluntate Principis censentur impossibilia, quia non procedit regula illa in illis, circa quę Princeps faciliter dispensat, vt prosequuntur vltra omnes proxime relatos, Valasc. d. nu. 63. Menach. lib. 4. de presumptionibus, presumpt. 119. à num. 3. Mantio. de coniecturis lib. 9. titul. 10. à num. 9. Cald. consil. 17. nu. 10. Castill. com. 3. controuers. cap. 7. num. 8. Molin. lib. 2. cap. 13. à num. 7. Guter. de matrimon. cap. 20. à num. 6. Accatius in l. Titio centum §. 1. D. cond. num. 28. Sanch. lib. 5. de matrimon. disput. 5. à num. 19. Peregrin. de fideicommiss. artic. 11. à num. 101. Vnde de iure communi constat ea, quę vendi, & transmitti possunt, etiam de licentia Prin-*

cipis venire imputanda; est tamen aduertendum æstimationem esse faciendam, nō secundum tempus, quo parentes militiam, vel officiū acquisierunt, sed secūdum tempus discessus paterni, quo fit legitimæ computatio, vt recte aduertit *Gom. d. num. 21. Post Acurt. verbo lucrum, in leg. Illud C. de collationibus, vbi Iason. num. 6. Roland. dict. cons. 11. num. 11. Gutier. lib. 2. pract. quæst. 64. num. 6. Pichard. supra num. 50. Casar d. loco num. 466. Valasc. d. num. 61. & 63. & 71. Molin. d. n. 3. in fine. Mangil. d. quæst. 33. num. 13.*

Tractemus modo quid obseruetur de iure nostro Regio circa hęc officia, an imputentur, vel non, & primo agemus, quando donantur vel à Rege, vel ab aliquo magnate Regni. In quo casu dicendum est, hęc officia non esse imputanda per *Ordinationem d. titul. 97. §. 10. vbi donationes, quę à prædictis personis fiunt, non solum quando donatæ sunt ipsis filijs, primo & principaliter, sed etiam, quando contemplatione ipsorum parentū expressit minime esse imputandas, quia hęc bona sortiebantur naturam bonorum, quasi castrensiū, prout sunt donationes Principis de iure, iuxta l. Cum multa C. de bonis qua liber. agnoscunt nostri, maxime Molin. disput. 241. versic. ab hac regula alias nu. 4. Cald. l. Si curatorem, verbo læsis à num. 106. Castrol. Cum oportet nu. 184. fatetur Ægid. l. 1. Cod. sacros. 1. part. §. 7. num. 14. Pinel. select. lib. 1. cap. 5.*

cap. 5. à principio, in quo *Ordinatio* illa est cōtraria iuri communi, dum supra dictas donationes etiam factas contemplatione patris nō esse conferendas decidit, contra resoluta ad dict. l. *Sed si plures* §. *In arrogato* D. de vulgari, & supra scripsimus; & ideo restringenda est, vt solummodo procedat in illis donationibus, quas Princeps, seu magnates concesserint pro dote filiorum, seu donationis propter nuptias, ibi (de *cazamentos, ou ajudas de cazamentos, & ibi as taes doações de cazamentos, ou ajudas delles*, ex quibus verbis aperte significat legislator se velle restringere legem illam ad casum solummodo specificatum, quādo donatio facta fuerit pro dote, vel augmento dotis, in alijs vero casibus vbi simpliciter tales donationes emanauerint, si constiterit ipsas factas esse contemplatione parentis imputandas esse censeo per dictum §. *in arrogato*, quia *Ordinatio* d. §. 10. cū sit lex exorbitans, trahi non potest ad alios casus iuxta notata in *Authent. quas actiones* C. sacros. eccles. & in terminis bene aduertit *Valasc. d. cap. 13. num. 74. Molin. vbi supra versiculo illud*, sicut de iure communi imputantur iuxta resoluta per *Barth. Paul. Iason. salicet & alios*, in dict. §. *Imputari*, & nos plures supra retulimus, quando officia, militiae, vel ministerium vēdi possunt, vel ad heredes transmitti, si autem praedictae donationes, non contemplatione patris, sed filij, confectae fuerint,

tanquam bona aduētitia, seu quasi castrentia minime imputabuntur, argumento *textus in d. l. Cum multa Cod. de bonis, quae liberis*, sicut etiam infimili circa panes ciuiles, *Ordinatio d. titul. 97. §. 12.* decidit, donationes, quae à Principe fiunt de anona, seu pane ciuili (*vulgo juro, ou tença*) etiam si parentes illis renunciauerint in fauorem filiorum, vel Princeps contemplatione parētum illas donet filijs non esse imputandas, in quo praedicta ordinatio, dū eximit ab imputatione has donationes factas contemplatione parentum procedit exorbitanter, cōtra regulam d. §. *In arrogato*, & ideo intelligenda est in casu, ad quem se restringit, quando hi panes ciuiles solummodo à Rege obtinentur nam si ab alia persona acquiratur, obseruabuntur regulæ iuris communis, & decisio d. §. *In arrogato*, vt eleganter considerat *Cald. d. §. Sed hac 2. parte nu. 59. Valasc. d. cap. 13. num. 178. tetigit Gam. decisione 29. nu. 13. & 5. Castro in l. Cum oportet nu. 184. C. bon. quae lib.* Vnde infero ad officia donata, quod si donentur à Principe, vel magnate ad dotem, vel dotis augmentum, quod nullo modo veniant imputanda, etiam si iam donata essent parentibus, & ab eis de permissu dominorum in filios translata, iuxta supra dictam legem Regiam. Si autem ad aliam causam donentur contemplatione paterna, tunc venient imputanda iuxta supradicta.

De vna, & altera quarta deducēda vel nō,

Tota controuersia est, quando officia a patre empti fuerunt pecunia propria. E postea de licentia Principis in filios translata an veniant imputanda, in quo puncto iudicatum apud nostrates, refert *Gam. decisione 29. & 114.* filium nō teneri imputare, quasi hæc sit liberalitas Principis in filium collata, cum hæc officia transferri non possint de vna persona in aliam absq; expressa Principis licentia, *Ord. lib. 1. titul. 95. in principio,* prosequitur *Marta de success. legali quest. 25. art. 29. Vnde,* cum permissio Principis interueniat, ipse censetur donare, quia illa nostra facimus, quibus authoritatem nostram impartimur *l. 2. Cod. veter. iure,* deinde, quia in hoc casu datur fictio brevis manus de patre in Regem, de Rege in filium, quo casu idem est, ac si ipse Princeps de nouo concederet, argumento *l. 3. §. fin. D. donat. inter,* ac proinde cum sit donatio Principis non imputatur *dict. l. Cum multa C. de bonis, quæ lib. Tandem per Ordinat. d. titul. 97. §. 12.* vbi ea, quæ à Principe obtinentur, nō imputantur. Sed merito contrariã sententiã tuetur *idem Gam. d. decis. 29. n. 2. Valasc. d. cap. 13. n. 64. & 72. Molin. de iust. disput. 241. num. 5. alias versiculo circa quæ,* nam cum semper initium acquisitionis attendendum sit argumento legis *qui id. D. donat. versiculo, causam. Surdus consilio 301. nu. 36.* & officium fuisset acquisitum à principio pecunia paterna, absq;

dubio imputandum est, neque licentia Principis tantum operari debet, vt ex illa alijs fratribus inferatur præiudicium, contra *regulam l. 2. §. Si quis à Principe D. ne quid in loco publico,* quod cōfirmatur ex eo, quia quemadmodum pater obtinuit à principe licentiam renuntiandi officij in fauorem filij, ita obtineret licentiam ad vendendum tertio, quo casu æstimatio diuidenda erat inter fratres, ergo quando filius illud obtinet præcipuum, tenetur æstimationē imputare iuxta supradicta. Nec retenta hac parte, quæ equior, & magis recepta apud Lusitanos est, obstant adducta pro contraria, quam sequutus fuit senatus, vt per *Gam. dictis locis;* quia cū prima acquisitio paterna non sit gratuita, nec principis licentia mere liberalis existit, cū habeatur respectus ad initium acquisitionis, vt optime considerat *Gam. d. decisione 29. nu. 4.* ac proinde, cum consuetum sit prædicta officia vendi, necessario sunt imputanda *iuxta d. §. Imputari,* nec licentia Principis facit propriam donationem in his terminis, & sic cessat *regula legis 2. C. veteri iure,* & per consequens fictio brevis manus si qua datur in proposito, procedit de patre ad filium *d. l. 3. §. ultim. l. Singularia D. si certum petatur. Ordinatio vero d. §. 10.* procedit in alijs terminis longe diuersis, nam ipsa restringenda est solum ad panes ciuiles, vel ad pensiones perpetuas, vulgo, iuros, vel aliam rem,

rem. quæ dimanasset ex Regia corona, cuius acquisitio à Principe solummodo liberaliter procederet; hæc autem bona minime imputanda sunt, cum sortiantur naturam bonorum, quasi castrensiū, d. l. *Cum multa*. At vero si prædicta bona fuissent à principio empta ex pecunia paterna, licet postea de licentia Principis sint translata in filios, prout in nostra quæstione officij, semper imputari debent, colligitur hæc resolutio ex *Gam. d. decisione 29. Valasc. d. num. 72. & num. 178. Molina d. versiculo, circa hæc, Cald. supra d. num. 59. & num. 60.* Ex quorum mente securius resoluendum censeo imputandam esse æstimationem prædictorum officiorum, quando à principio pater de licentia Principis emit illa determinate pro filio, vel ipse filius nomine proprio emit, sed ex pecunia paterna, nam iam in hoc casu interuenit donatio paterna, quæ necessario imputatur in hoc Regno, propter *Ordinationem dict. titul. 99. ibi (por qualquer maneira)* siue pater det filio, siue alteri nomine filij, d. l. *Singularia d. l. 3. §. fin.* deinde, quia certum est pretium, seu pecuniam prædictam diuidendam, inter filios, si tempore mortis paternæ reperiretur in eius patrimonio, iuxta l. *Inter filios Cod. fam. ercis.* quæ absque dubio reperiretur, nisi filio, vel alteri eius nomine traderetur; Denique ad euitandam in æqualitate inter filios iuxta l. *Ut liberis Cod. collationibus,* nec

hic casus exceptus fuit per *Ordinationem d. titul. 97.* ut ex toto titulo legenti constabit, ac proinde necessario standum est regulæ vniuersali in principio propositæ, argumento leg. 1. *ibi dum vitiat a non est D. regul. iur. vbi Dec. Faber, & alij, in terminis Valasc. dict. cap. 13. num. 64. Molin. supra Gama dict. decisione 29. num. 2.* & ad hos terminos reducendus est *Faber decade 41. error. 9. num. 6.*

Alium casum proponit *Gama d. loco num. 3.* in quo æstimatio officij venit imputanda in legitimam, 105. quando pater præcibus id impetrauit, & postea de licentia Principis, in filium transfert, quod ex *Cyno, Petro de Bella pertica, & Paulo in d. §. Imputari tradit Gom. l. 29. nu. 21. in fine,* & comprobatur ex eo, quia illud quod patris contemplatione filio datur, imputandum est in legitimam filij, ac si ipse pater dedisset iuxta d. §. *In adrogato,* deinde, quia vt supra diximus officium emptum pecunia, & filio traditum absque dubio imputatur; Ergo si præcibus ipsius patris sit obtentum, etiam imputabitur, ex æquiparatione pecuniæ, & gratiæ humanæ, de qua in cap. *Sunt nonnulli 1. q. 1. Et ex Psalmo 25. Beatus, qui excuti manus suas ab omni munere, prosequitur Pater Suar. tom. 1. de Religione tract. 3. lib. 4. de simonia cap. 40. maxime num. 12.* Ultimo per textum in leg. *Facta 60. §. Si hæres ante D. ad Trebell.* vbi probatur nostra bona dici ea quæ alij nostra contemplatione præstan-

De vna, & altera quarta deducēda vel nō,

præstantur, ex quibus factis ostenditur, quod si officium patris contemplatione concedatur filio, veniet imputandum in legitimam, in quo tamen advertendum moneo hanc resolutionem non procedere, si datur officium ad dotem, vel augmentum ipsius, vel ad coniugium celebrandum iuxta aliam. *Ordinationem*, quam supra explicauimus d. titul. 9. §. 1. Extra causam matrimonialē recte procedet *Gama opinio iuxta d. §. 1. inrogato.*

201
106. Prosequendo materiam nobis se se offert discutienda quæstio de expensis, quas pater facit pro dignitate filij consequenda, prout si expendit pro gradu Doctoratus magisterij, pro militia honorabilis, vel pro ingressu Religionis Rodoëfis, Diui Iacobi, Benedicti, Christi, & similiū, circa quas expensas resoluendum est cum communi Doctorum sententia in d. §. *Imputari*, minime esse imputandas ex decisione d. §. *Imputari*, dū solū imputandas constituit illas, quæ expēdūtur pro consequenda militia, quæ vel transmitti, vel cedi potest, vnde aperte à contrario colligitur, quod si non possit transmitti, nec cedi, minime expensæ veniant imputandæ; Deinde quia totam quæstionē euertere videtur *Iure Consultus in l. 1. §. Sed an id D. collatione honorum*, ibi, *sed an id, quod dignitatis nomine à patre datum est, vel debetur, conferre quis in commune cogatur? videamus*, & ait *Papin. lib. 13. quæst. non esse cogendū,*

hoc enim propter onera dignitatis præcipuum haberi oportere, &c. vbi omnes expensas, quas pater erogauit prodigitate filij consequenda effugiunt imputationem, quasi honor filij gloria sit parētis, vt tetigit *Bart. in d. l. 1. §. Nec castrense*, ita post *Bart. in d. §. Sed ad in num. 4. gloss. ultim. per textū ibi in leg. Si filia 20. §. Idem* scribit *D. famil. ercis. Gom. dict. l. 29. num. 21. Valasc. d. cap. 13. num. 174. & sequenti, vbi de communi, Mendes à Castro d. leg. Cum oportet num. 177. Molina d. disput. 241. versiculo quo ad posteriorem alias num. 10. Garsia de expensis cap. 4. num. 14. Azued. dict. l. 10. titul. 6. lib. 5. num. 28. Matienzo l. 3. titulo 8. gloss. 2. num. 12. Pichard. d. §. Quadam cap. 3. num. 5. Cald. d. §. Sed hac 2. parte num. 50. Rebuff. de privilegijs Scholast. priuil. 55. à nu. 3. Mart. a quæst. 25. articulo ultim. num. 33. & 34. Faber decade 4. errore 9. num. 6. Peres l. 8. titul. 2. lib. 1. Ordin. pag. 48. Corras. d. l. Filium, quem habentem num. 110. Vasques Menchac. d. §. 30. num. 214. post Ripam d. leg. In quartam, numer. 166. Torniel. ibidem num. 101. Cesar num. 470. Mangil. quæstione 33. à num. 4. & sequentibus Roland. consil. 11. n. 6. lib. 2. quāuis contradicat *Ruin. in d. leg. In quartā num. 18. Quem sequitur Crass. §. Legitima quæst. 26. numer. 4.* qui nullo solido nituntur fundamento, nam supradicta sentētia est verissima, & passim à Doctoribus inculcata per iura supra citata, & de rigore iuris semper amplectenda est.*

Dubium

107. Dubium tamē in nostro Regno oriri potest, an veniant imputatæ prædictæ expensæ propter generalem regulam, quam *Ordinatio* ponit *titulo 97. in principio*, à qua regula nō reperiuntur exceptæ prædictæ expensæ pro laurea Doctorali, seu militia, vel alia dignitate consequenda, licet aliæ minores, scilicet causa studij, causa armatæ militiæ, & peregrinationis, quæ parvæ impensæ esse videntur respectu aliarum de quibus agimus; eximantur ab imputatione, ut constat *ex d. titulo 5. 7. & infra latius*; sed in hoc dubio magis inclino in partem negativam, quæ est vera de iure communi, tum quia filijs favorabilior, tum etiam quia *Ordinatio d. 5. 7.* excepit expensas factas pro scientia adiscenda, constat autem lauream doctoralem, vel similem videri scopum ad quem studiū dirigitur, ut scientia ornatio, & honorabilior euadat, sicut etiam de dignitate militiæ videtur exprimeri *d. 5. 7. ibi, (salvo se ad tēpo, &c.)* argumento *Authent. multo magis Cod. sacrosanct.* Vnde quemadmodum quotidianæ expensæ pro studio, vel militia non imputantur, ita similiter prædictas expensas pro laurea, vel litteraria, vel militia non esse imputandas censeo de iure nostro, *Valasc. d. num. 175.* prout de iure communi supradiximus; quod ampliat *Caldas supra num. 51.* ut procedat, etiam si ad dignitatem filius non perveniat, quod declarandum

aduerto, si per ipsum filium non stetit, quominus illam obtinisset, circa alias vero dignitates prædictas duas standum est *Ordinationi dict. principio*, declaranda tamen est prædicta resolutio ne procedat, quando constiterit filium habere bona, unde pater erogare præsumatur, quia si filius habeat aliqua bona adventitia penes patrem, censebitur pater in dubio erogare de prædictis bonis filij, ut probat *textus in leg. ultim. D. petitione heredit. ibi (in honorem filij, & notat ibi in terminis Bald. quia videtur pater tanquam administrator bonorum filij de ipsius bonis erogare, ut probat l. Nesevius D. negotijs gestis Menoch. lib. 4. de presumptionib. presumptione 161. num. 21. Barb. l. 1. part. 7. num. 29. post Ripam num. 141. in d. l. 1. D. soluto matrimonio, & Alciatus ibi num. 8. Garf. de expensis cap. 4. num. 2. & esse frequentiori Doctorum curriculo receptam, testatur *Barbos. proximo num. 28.* & de iure communi verū fatetur *Valasc. d. num. 175.* licet dubitet attentō nostro in Rege, sed reuera lex Regia nihil addit, vel detrahit regularis iuris civilis in hoc casu, quia solummodo circa expensas ordinarias factas ratione studij, vel militiæ videtur removere illas cōiecturas de quibus Doctores, ad *l. Quæ pater D. famil. exc. & infra dicemus*, sed circa has expensas quæ non sunt ordinariæ nihil disposuit, & ideo ius commune supra relatū sequendum est, *in d. Valasc. ibi num. 175.**

De vna, & altera quarta deducēda vel nō,

Consequens est necessariū agere de expensis factis studiorū causa, vel militiae, vel peregrinationis; & quo ad factas pro studio de iure cōmuni certum est, non imputari, ut probat **109.** textus singularis, & maxime à Doctore **801** bus commendatus in l. Quae pater 50. D. famil. exercisc. vbi notant omnes scribentes, maxime Paul. num. 1. Bart. d. §. Nec Castrensel. 1. D. collat. bon. n. 8. Gam. l. 29. n. 16. Alciat. de praesump. regula 1. praes. 7. num. 1. Peres l. 1. tit. 10. lib. 2. pag. 283. Valasc. d. cap. 13. num. 151. Pichard. d. cap. 3. num. 51. Cald. d. 2. parte §. Sed haec num. 50. Maretus ad cap. Raynucius cap. 16. Corras. d. l. Filium. num. 110. Ripa d. l. In quartam num. 166. Castro in d. leg. Cum oportet num. 173. Molina disputatione 239. à principio, Barbof. leg. 1. part. 7. D. soluto matrimonio à numer. 28. Mangilius quaestione 32. à principio, Garf. de expensis cap. 4. num. 1. Ascanius de patr. potest. effect. 17. num. 51. Mabiengo l. 3. titul. 8. glossa 2. num. 6. & de iure Castella probat l. 3. titulo 4. part. 5. vbi Gregor. & de nostro iure Lusitanico Ordinatio lib. 4. dist. titul. 97. §. 7. vbi data à parente filio, pro causa studij censentur quasi castrensia, & non imputatur, quod procul dubio procedit in expensis factis pro studio grammatice, quia haec expensae inter necessaria alimenta recensentur, iuxta textum in leg. Quod de bonis §. Non solum D. Carbon. edicto, quem sic intelligunt communiter Doctores, & ibi Bart. textus melior in l. Qui filium D. vbi pu-

illus educari debeat, vbi Bald. & in l. final. Cod. de alimentis pupillo praest. vbi inter alimēta necessaria praedictae expensae recensentur, facit text. optimus in l. Cū plures, §. fin. D. administratione tut. vbi mercedes Magistrorum inter alimenta numerantur, ita tenent communiter, Doctores, ut per Ripam in l. 1. num. 140. D. soluto matrimon. Padilla in Authent. Res quae, C. commun. de leg. num. 92. Telliis l. 17. Tauri num. 115. Barb. d. 7. parte num. 27. Valasc. d. n. 151. Menoch. de praesumptionibus praesump. 29. lib. 3. num. 85. Surdus de alimentis titul. 4. quaest. 6. & videtur decidi ex Ordinatione d. §. 7. ibi (em escolhas, ou em estudo,) vbi duas partes ponit lex Regia: primā circa scholas, quae ad altiores scientias applicatur, secundam circa studium, quod non solum ad primas literas, sed etiam ad Grammaticam refertur, ut aduertit Valascus, vbi proxime. Dubiū solummodo, si quod dari poterat versatur circa alias expensas, quae in perdiscendis scientijs communi- **110.** ter fieri solent: tum quia maiores, cum quia pater non tenetur necessario eas pro filio peregre studente erogare, ut infra dicemus, & tamen circa has decidit de iure communi d. l. Quae pater D. familiae exercisc. non esse imputandas, quia pater in dubio liberali animo, ac paterna pietate censetur illa erogare, ac proinde in causam bonorum quasi castrensiū cedunt, ut optime cum cōmuni resoluit Pichard. supra n. 45. maxime apud

apud nos, iuxta dictum §. 7. Ordinationis ibi (ou escolars) quod tam in filio suo, quam in emancipato procedit, ut optime scribit Valascus. ubi proxime numer. 156. Gars. dict. cap. 4. num. 41. Pichard. ubi supra num. 57. quicquid impertinentur Faber de cade 41. error. 7. contrarium existimet, nec etiam curandum est utrum prædictæ expensæ sint iam consumptæ, an vero extent, nam cum ratio dictæ leg. Quæ pater, dum nititur paterna pietate, utrumque casum æqualiter determinet, tam in consumptis, quam in extantibus imputationem non esse admittendam, optime resoluit Castro dict. leg. Cum oportet num. 165. quem sequitur Valasc. supra numer. 158. cum alijs à Castro relatis, contra sententiam Alberici, & Fulgosi ubi num. 2. qui prædictam distinctionem inducebant, alias autem frustra recurreret Iure Consultus ad pietatem paternam, si certum esset de iure consumpta non imputari iuxta leg. Eademum Cod. de collation. & apud nos à fortiori procedit propter cautellam Ordinationis dicto titulo 97. §. 9. ubi circa illa bona extantia, quæ pater donavit filio ad militandum in bello, vel in palatio decidit esse imputanda in legitima, & de datis causa studij silentio transit, cum in §. 7. & 8. proposuisset generaliter donata causa studij, belli, vel Palatii imputanda non esse, ac proinde satis in donatis pro causa studij ostendit imputanda non esse, etiam

si extent. In donatis vero pro alijs duabus causis belli, vel Palatii si extent imputantur dict. §. 9. & nos infra latius, Valascus supra d. num. 158. in fine.

Limitant Doctores de iure decisionem, dictæ leg. Quæ pater, dum expensas factas studij causa pro filio liberat ab onere imputationis, ne procedat, quando constiterit patrem non ex pietate paterna, & animo liberali, sed potius intentione, & animo credendi expendit, quod deducunt communiter Doctores ex verbis eiusdem textus, ibi (si non credendi animo misisse fuerit comprobatus, iuxta leg. Nefemus D. negotijs gestis, ubi si pater fuerit protestatus se donasse non intendere, aut expensas conscribat in suo libro rationum, vel aliunde appareat de animo credendi, fiet imputatio, ita ex Bartol. dicto §. Nec castrense numer. 8. Iason. in Authentica quod locum Cod. de collat. numer. 3. Gom. leg. 29. num. 15. Garsia dicto cap. 4. numer. 4. Gregor. Lopez leg. 5. titul. 15. part. 6. glossa, las despensas, Pichard. supra numer. 58. Valascus supra numer. 164. Molina disputatione 239. num. 5. alias versiculo quod hætenus, Matienço, dicto numer. 6. quæ resolutio comprobatur ex eo, quia totalis ratio, quare filius liberatur ab imputatione circa prædictas expensas, est illa assignata in dicta leg. Quæ pater, scilicet pietas paterna, & animus liberalis, qui in dubio in hoc casu in patre præsumi-

808 De vna, & altera quarta deducēda vel nō,

tur, constituto ergo de contraria voluntate cessat fundamentum suprapositum, & ideo merito admittitur imputatio, vt est de mente omnium Doctorum, quos proxime retulimus; Aduertendum tamen est in casu, quo hæc protestatio paterna admittatur, necessariū esse vt probeatur patrem à principio tempore donationis fecisse protestationem, alias autē si ex interuallo, vel mortis tempore protestetur pater se prædictas expensas animo credendi fecisse, nihil nocebit filio, nec ipse tenebitur imputare, per textum vbi notant Bart. & Paul. in l. Illud ad finem Cod. collationibus ibi, (nisi huiusmodi legem donator tempore donationis, sua indulgentia imposuerit) Gom. d. l. 29. nu. 16. & sequenti Garf. dict. cap. 4. nu. 4. Pichard. dict. num. 58. in fine.

112. Aliam limitationem adducunt Doctores ad materiam dictæ l. Quæ pater ne procedat, quando filius habuerit alia bona aduentitia, quæ pater administret, quia tunc pater non de suo, sed de aduentitijs filij erogare dicitur, argumento textus in leg. vltim. D. petitione hereditatis leg. Neseuius D. negotijs Gest. leg. Cum post 43. §. 1. D. administr. tut. intelligentes siue bona sint mobilia, siue immobilia, vt per Gom. dicto numero. 17. Gregor. Garf. supra, Pichard. num. 59. Molina dict. disputat. 239. numer. 4. Valasc. supra numer. 164. Castro dicta l. Cum oportet, num. 178. post Bart. Alber. Angel. Paul. in

dicta leg. vltim. Ripa in leg. 1. D. soluto matrimonio num. 140. & ibi Alciatus num. 8. Curtius Iunior in dicta Authentica quod locum num. 28. Nauar. in Man. cap. 17. num. 160. apud quos est communis sententia, vt per Ripam, & Nauarr. proxime, refert alios Barbos. dicta part. 7. num. 28. addo Matienço dicta glossa 2. num. 7. Mangil. dicta questione 32. numer. 6. Surdus de alimentis titul. 6. question. 8. numer. 102. Verum contra supradictam limitationem de iure communi tenent grauissimi Doctores, vt per Horatium Lutium de privilegijs scholasticorum privileg. 16. limitatione, 5. optime defendit insignis Barbos. dicto numer. 28. & sequenti, Mangil. dicto loco num. 8. & sequentibus, qui mouentur ex eo, quia non minus fauorabile est donatio ob causam studij, quam sit ob causam dotis, vt eleganter ex Bartol. & alijs comprobatur Barbos. dicta part. 7. num. 23. & sequentibus post gloss. in l. Unica Cod. studijs liberal. vrb. Rom. lib. 11. Iason. num. 51. Ripa 139. in dicta leg. 1. D. soluto matrimonio apud quos est receptissima assertio, sed pater dotando filiam in dubio eam censetur dotare de proprio, etiam si penes se habeat aliqua bona propria filix leg. vltim. Cod. dotis promissione: ergo similiter præsumitur expensas de suo facere pro studio, licet habeat bona filij sub sua administratione, Deinde, quia generalitas, dicta leg. Quæ pater, ita euincit, vltimo addo quod pater

pater etiam si administret bona filiorum, quoad proprietatem *dict. l. Cum oportet l. 1. C. bon. matern.* tamen quo ad usufructum propria remanent patris *principium Instituit. per quas personas nobis Ordinatio lib. 1. tit. 87. §. 6.* ac proinde in istis aduentitijs nunquam potest pater erogare de bonis filij, quia semper, quæ erogat, sunt propria, excepto casu, si velit proprietatem filiorum alienare, quod præsumendum non est, potest tamen communis opinio procedere in castrensibus, vel quasi castrensibus, quorum usufructus patri non quæritur, *d. l. Cum oportet versiculo exceptis, iuncta Auth. excipitur, C. eod. tit.* & redditus usufructus pertinent ad ipsum filium, hoc casu, si pater percipiat hos redditus nomine filij, in dubio de illis, non autem de proprio censetur erogare, *d. l. Nesenius D. negotijs gestis, Surdus de alim. tit. 6. quæst. 8. nu. 102. nec lex ultim. C. dotis promis.* loquitur de castrensibus, vel quasi castrensibus, sed de alijs aduentitijs, ut constat ex principio ipsius legis; & ideo quando pater dotat, censetur de suo, & non de bonis filij, vel filia dotare, nisi expresse de contrario paciscatur, ut patet ibidem, quia cum redditus sint sui, de suo semper dicitur erogare. At vero in terminis *d. l. ultim. D. petitione her.* ipse pater de ipsis corporibus hæreditarijs distrahendo scilicet illa, sumptus fecit, ut patet ex ipsa littera, ibi *(sed erogationem in honorem filij cum*

esset senator fecit ex ea,) ubi verbum *(ex ea)* relatū ad corpora hæreditaria plane significat ibi patrem aperte declarasse nolle de suo præstare, possumus tamen confugere ad distinctionem, quam fecit *Barbos. d. numer. 28. ad finem,* inter expensas factas pro dignitate filij, & pro causa studij, quia illas semper præsumitur pater facere de bonis filij, & intelligit *dict. l. ultim. D. petitione hæreditatis,* & supra tetigimus, at vero istas factas pro causa studij, semper de suo præsumitur facere, etiam si penes se habeat castrensia, nisi aliunde constet de contraria voluntate, argumento *d. leg. final. C. dotis promis.* Quicquid ergo sit, de veritate harum opinionum attento iure communi, de iure nostro Regio, nullo modo filius tenebitur imputare prædictas expensas, propter expressam Ordinationem dicto tit. 97. §. 7. ubi generaliter determinat ne filius imputare cogatur hos sumptus, nec meminit de prædictis limitationibus suprapositis, quas legis Regiæ compilatores minime ignorarunt, cum doctissimi viri existerent, & hanc opinionem nostram tenuit *Valascus dicto num. 164. in fine, Molin. dicta disputat. 239. numer. 5. etiam in fine, sentit Barbos. dicto numer. 28.* Nec de contrario legimus, vel audiimus. Si autem ius sit commune in aliquibus regnis obseruandum, fiet imputatio semper habito respectu solummodo ad excessum ali-

De vna, & altera quarta deducēda vel nō,

mentorū, quæ filius habere debebat in domo parentis; quia hæc alimenta necessaria semper deducenda sunt, quæ non cadunt sub imputatione, vt bene aduertit, *Valascus supra num. 165. Mangil. dicta quæst. 32. num. 2.* & est quid in dubitabile.

113. Omittendum tamen non duxi apud nos casum frequentē, in quo iam multoties interrogatus respondebam, an filius post inceptum studium possit cogere patrem inuitū, & repugnantē, vt ei necessaria subministret, saltē officio iudicis, quod fieri posse contendunt magis communiter scribentes, quando pater iam per tempus destinauerat filiū ad studium, & ipse est aptus ad proficiendum, alias vero non, vt tenet *glossa in l. Sed Iulianus §. Quod dicitur D. ad Maced. glossa in l. Macedoniani §. C. eodem tit. Bald. in l. Omnimodo §. Imputari. C. inofficioso Crott. in l. Frater nu. 87. D. cond. in debiti Ripa l. In quartam ad l. Falcidiam n. 173. Sucin. reg. 103. Falen. 3. Loazes in l. Filius famil. §. Diui D. legat. 1. n. 85. Duenhas regula 87. à principio, Rebus. de priuilegijs scholast. priuileg. 60. n. 2. Menochius lib. 3. præsumptione 29. n. 86. & lib. 4. præsumpt. 191. à nu. 12. vsq; 21. Mangil. quæst. 51. n. 2. Barb. dicta 7. parte l. 1. n. 27. vbi refert Gars. de expensis cap. 1. num. 52. Corneus in Authent. ex testamento Cod. collat. n. 30. Episcopus Campanil. diuersor. rub. 8. cap. 5. num. 8. in fine, Lar. l. Si quis à liberis §. Non tantum, nu. 32. Cald.*

*conf. 14. à num. 33. Rebello de obligationibus iustitia 2. part. lib. 1. quæst. 8. num. 33. Ne scilicet, per hanc viam impediatur bonum publicum, & respublica nō repleatur hominibus doctis, & in his terminis sic vidisse practicum testatur Gars. vbi proxime, & pro hac parte iudicatum est in hoc Regno anno 627. 6. Iulij per Doctissimos grauaminum Senatores Pinheiro, & Gois in causa Francisci Pinto cum Patre, quo casu intelligitur *textus in l. 3. §. Non solum D. carbon. edicto licet Gom. l. 29. num. 78.* deuiet à prædicta sententia, quæ absque dubio verior est, & communis, quando pater iam incæpit filium ad studium mittere, & necessaria ei subministrare, Nam si pater illum ad studium non miserit à principio, veriolem puto aliam communem sententiam *Bart. in d. §. Nec castrense n. 12. & in dicta l. De bonis §. Non solū D. carb. edicto, Iason. in l. Quidā cum filium n. 33. D. verbor. Rip. in l. 1. de sol. matr. nu. 140. & ibi Alciat. nu. 8. Gom. l. 29. n. 18. Gars. d. n. 52. Surdus de alim. tit. 4. quæst. 6. n. 8. vbi de communi, quā etiam sequitur insignis Barb. d. n. 26. Mangil. supra n. 9.* quia licet pater teneatur expendere cum filio ad studia necessaria, secundum conditionē personæ, & patriæ cōsuetudinem, vt liberalibus artibus induatur, tamē cogi nō potest ad expēsas circa studia altiora, vt filius ditior, & honorabilior efficiatur, quā in praxi recipiēdā cēseo, licet adhuc in casu ab eo recedant plures*

plures, & grauiſſimi, vt *Paul. conſil.* 142. *Immol. d.l. Quidam cum filium ad finem Sicul. conſ.* 37. à *numer.* 26. à quibus receptum dicit *Pinel.* 1. part. l. 1. de bon. mat. num. 55. *Lara in d.l. Si quis à liberis §. Non tantum num.* 34. *D. liber. agn. Archid. Bald. Immol. Bolognet. Marian.* quos refert *Mangil. dict. quaſtione* 31. num. 18. *Horat. Lucius pr.* 16. *Ascanius de patria poteſtate effecti* 17. num. 39. quibus ſatisfit *Surdus dicto titul.* 4. quaſt. 6. num. 10. & ſequenti. Sed reuertendo ad caſum, quo filius poteſt patrem cogere, vt ſibi neceſſaria in ſtudio ſubminiſtret, an ſaltem hoc caſu teneatur filius imputare in legitimam prædictas expenſas, & ſi loquamur de iure communi, affirmatiua ſententia verior, & tenenda eſt, argumento *d.l. Quæ pater*, vt imputentur, ſi conſtiterit ex voluntate patris, quod nõ pietate paterna, ſed animo credendi impedit, atqui nulla alia euidentior demonſtratio dari poteſt, quod pater non pietate propria erogat, quam hæc per quã illum inuitum, & renitentem conſideramus, ergo tenebitur filius prædictas expenſas imputare, & ita de mente communis ſententiæ in dicta l. *Quæ pater* inſinuat *Mangil. d. quaſtione* 31. num. 18. *Menoch. lib.* 3. præſumptione 30. nu. 23. *Barb. dicta* 7. part. l. 1. num. 27. & ſane videtur rationi naturali conueniens, quod pater inuitus liberalitatem exercere non cogatur. De iure tamen noſtri Regni maior poteſt eſ-

ſe dubitatio, quia licet *Ordinatio* eximat prædictas expenſas ab imputatione, id videtur intelligendum, quando pater ſaltem voluntarie feciſſe præſumitur, non autem quando coactus, prout in noſtris terminis, quia in neceſſitatibus nemo exiſtit liberalis, leg. *Rem. legatam D. adimend. leg.* Et ceſſat præſumptio dicta l. *Quæ pater*, nam leges Regni quando ab ipſo iure communi ſunt deſumptæ, recipiunt ipſius iuris declarationem, vt per *Menochium lib.* 1. conſil. 100. num. 123. & 156. *Valaſc. dicto cap.* 13. num. 8. & conſul. 38. num. 1. & conſ. 66. nu. 17. *Barboſa l.* 1. part. I. *D. ſoluto matrim.* num. 16. cum ergo de iure communi certum ſit illas expenſas, quas pater cogitur facere venire imputandas, vt *Ordinationis* diſpoſitio conformetur cum iure cõmuni, debet etiam imputari apud Luſitanos: ſed mihi contraria ſententia magis placet, quia vt ſupra ſcripſimus ex *Molin. Valaſc. & Barboſ.* limitationes quas Doctores adducunt ad *d.l. Quæ pater* circa hæc materiã, nõ procedunt de iure Luſitano, quia intentio legiſlatoris fuit filios eximere in totum, & in omnibus caſibus ab onere imputationis harum expenſarum, quod inductum eſt in fauorẽ filiorum, ſed quando bonum publicum poſtulat, vt pater cogatur filio neceſſaria ad ſtudia præſtare, adhuc viget fauor filiorum, & *Ord. d. §. 7.* ergo filius minime imputare tenebitur, nam pater, qui a principio filium ad

De vna, & altera quarta deducēda vel nō,

studium misit, cogitare poterat cogi posse ex postfacto necessaria ministrare, donec filius studium perficiat, vt supra ostendimus, cum igitur hoc supposito illum mittat, cēsetur iuris dispositioni se submittere, argumento legis *Imperatores D. de iure fisci*, sed inde nō euincitur si iū teneri ad imputationem, & retenta hac sententia non obstat fundamentum supra in contrarium consideratum, quia tunc censentur leges Regiæ se conformare cum dispositione iuris communis, vnde sunt desumptæ, quando ex verbis ipsarū non colligitur contrariū velle disponere, prout constat ex dicto §. 7. iuxta suprapositam interpretationē.

Quid circa libros à patre datos sit dicendum, in quo Doctores in multiplices distinctiones abiire, ita vt vix quid certum ex ipsorum dictis colligi valeat, vt videre est ex Cyno Rosredo, *Alexand. num. 25. Bart. num. 1. Dec. à num. 37. in l. Si donatione Cod. de collat. Ripa in leg. In quartam à num. 168. & Casar ibi à n. 451. Vasques dict. §. 30. num. 206. Garsia de expensis, cap. 4. num. 6. Molin. de iustitia disput. 239. num. ultim. Valasc. supra à numer. 159. Picbard. vbi proxime num. 60. Mangil. quest. 30. per totam Barbos. d. 7. part. n. 36. Stephan. Gratian. tom. 1. forens. cap. 50. à num. 24. Mantica de contractibus lib. 13. titul. 14. à num. 8. alij enim distinguunt inter eum casum, quo pater libros donauit filio iudici, Doctori, vel aduocato, postquam*

in cæpit militare, & inter casū, quo libros dedit, adhuc scolarari, qui gradum non accepit, ita vt libri dati filio Doctori, iudici, aduocato, cū iam in exercitio literarum militare cæperit, castrensia, seu quasi castrensia efficiantur bona, quia exercere literarum officium militare est leg. *Fori, C. aduocat. diuers. Iud. & ita sicut arma, quæ militibus dantur castrensia efficiuntur, sic libri efficiuntur quasi castrenses leg. Iubemus & ibi Bart. Cod. silentarijs lib. 12. leg. fin. C. inoffic. testamento, nec in hoc casu venient imputandi, l. 1. §. Nec castrense D. collat. bon. ita communis sententia cum gloss. in d. l. Quæ pater, Bart. in d. §. Nec castrense, Gars. d. num. 6. Gom. dict. num. 17. Nauar. in Man. cap. 17. nu. 159. Valasc. d. nu. 160. Menchac. num. 206. facit leg. 1. secundo responso Cod. castrensi pecul. milit. lib. 12. vbi probatur, quod omnia, quæ militibus euntibus ad militiam donantur, efficiuntur castrensia, post supra citatos, ita tenet Alciat. regula 1. presumptione 7. num. 1. Crass. §. Legitima quest. 28. num. 3. Roland. d. cons. 11. num. 16. Casar dict. l. In quartam num. 451. Mendes de Castro in leg. Cum oportet Cod. bon. qua liber. 3. parte numer. 169. & sequitur Mangil. quest. 30. numer. 15. Barb. d. part. 7. l. 1. num. 34. & 38. In secundo vero casu, quando filius adhuc studia non absoluerat, iterū distinguit communis sententia inter eum casum, quo filius in vita patris studia consumauit, & inter casum,*

casum, quo post mortem patris, ita ut in primo casu, quando consumavit studium in patris vita, non veniant libri in computatione, quia etiam in hoc casu efficiuntur quasi castrenses, quia valet donatio hæc inter patrem, & filium, ex hac causa l. *Filius familias* 4, leg. *Filia cuius* 18. Cod. *familia erciscunda*, leg. *Sine emancipatis* C. *donationibus*, l. *Donationes in concubinam* §. *Pater D. eodem*, & si à principio non fuisset rata tamen absq; dubio ex postfacto fuit confirmata d. §. *Pater*, post *Bart.* ubi supra, *Gars.* d. num. 6. *Cuccus tractatu de legitima* §. *Rursus* num. 39. *Roland.* conf. 11. num. 24. *Manzil.* d. loco nu. 17. *Peres* l. 8. titulo 2. lib. 1. col. 78. Si vero pater mortuus est antequam filius studium perficeret, tunc libri necessario venient imputandi, quia non cedunt peculo quasi castrensi, repugnat enim qualitas personæ scholaris, qui cum non habeat aliquam ex suprapositis dignitatibus, propter quas literati possunt habere peculium, quasi castrense, libri quasi castrenses non reputantur, nã scholastici, quatenus tales non gaudent priuilegio magistrorum, l. 1. Cod. *excusationibus artificum* lib. 10. glossa per textum ibi in l. *ultim.* C. *iurisdictione omnium iudicum*, ac proinde iudicabuntur libri tanquam quælibet alia res, quæ si fuerit à patre donata, veniet imputanda, leg. *Ut liberis* Cod. *collat.* prout infra, agendo de donationibus dicemus *Crass.* ubi supra nu. 6. *Cucc.* d. nu. 39. *Manzil.*

d. loco num. 18. & num. 30. *Barb.* d. num. 34. *Matienço* l. 3. tit. 8. lib. 5. glos. 2. num. 3.

Sed merito prædictas distinctiones reprobant *Valasc.* supra n. 161. *Barb.* d. 7. parte num. 39. Nam si pater emat libros, & illos tradat filio eunti ad studium, vel in eo degenti, siue sit filius emancipatus, siue filius suus in potestate, siue Doctor, siue aduocatus, siue alio modo nunquam filius tenetur libros imputare, nec admittenda est æquiparatio peculij castrensis, vel quasi castrensis, quia hæc in milite recte procedit dicta l. 1. Cod. *Castrens. pecul.* lib. 12. l. *Filius famil.* 4. Cod. *famil. ercisc.* at vero respectu scholasticorum non ex ea ratione prædictæ donationes non imputantur, quia fiunt castrenses, sed ex speciali iuris dispositione, de qua in d. l. *Quæ pater D. famil. ercisc.* quod ob publicam utilitatē, & fauorem studij inductum fuit, *Barb.* d. nu. 39. *Alciat.* de *presumpt.* tionibus d. *presumptione* 7. *Rebuff.* de *privileg. scholast. priuilegio* 53. *Auen.* daño *respons.* 17. *Valasc.* supra, *Gars.* d. loco nu. 7. Quæ resolutio in Regno Castellæ de plano præcedit propter expressas decisiones l. 3. tit. 4. part. 5. & l. 5. tit. 151 part. 6. ubi *Gregor.* in gloss. *los libros*. *Pichard.* in d. §. *Quædam* num. 60. *Matienço* dict. glossa 2. num. 5. *Barbos.* proxime num. 38. Et apud nostros Lusitanos idem affirmandum est, ut non veniant imputandi propter *Ordinat. dict.* tit. 97. §. 7. ibi (o que seu pay lbe der para

aprender em estudo,) & quod præcipuum est ad finem prætenſum conſequendum eſt numerus librorum ſine quibus parum, aut nihil proficere poteſt ſcholaris, vt magiſtra experientia docet, & probatur, *ex cap. vltim. de verborum ſignificatione lib. 6.*

Quæ reſolutio non ſolum procedit, quando corpora librorum ipſi filio traduntur, ſed etiã quando pater pretium in pecunia pro libris emendis filio tradidit, vel miſit, adhuc enim hæc pecunia non venit imputanda, quia eadem ratio militat in ea, ac in ipſis librorum corporibus, *dict. leg. Qua pater, vt contra Butr. conſil. 38. tenet Dec. in l. Si donatione Cod. collat. num. 41. Gregor. d. gloſſa, los libros Barb. num. 38. in fine Menoch. lib. 3. præſumptione 30. num. 17. & lib. 2. de arbitr. caſu 131. num. 1. Caſar dict. l. In quartam num. 451. Mangil. dict. quaſtion. 30. num. 16.* Ex quibus reiſciendæ ſunt variæ, & inextricabiles reſolutiones, quas ex antiquioribus refert, & ſequitur *Mangil. dicta quaſt. 30.* vbi re hanc penitus inuoluit.

117. Declaranda eſt ramen noſtra reſolutio ſuprapoſita, vt procedat ſolum, quando pater libros, aut pecuniam pro illis emendis filio tradit, quia donatio hæc vt perficiatur requiritur omnino, vt præcedat traditio, *iuxta l. 1. Cod. caſtreſ. pecul. lib. 11. l. 2. Cod. Si quis alteri, vel ſibi, l. Si filij Cod. donat. inter virum, & ideo ſi pater illos emat, nec filio*

tradat, donati non cenſentur, imo ſi extant diuidentur inter hæredes, ſicut cætera bona, *iuxta l. Certum C. famil. erciſ.* quæ reſolutio communis eſt, vt per *Dec. num. 40. vbi ſupra Nau. d. num. 159. Barboſa dict. loco num. 37. Pichard. vbi ſupra num. 60. Mangil. d. quaſt. 30. num. 9. Iaſon. in l. Filia licet num. 3. Cod. famil. erciſ. Bart. in dict. lege Donationes §. pater, Bald. in Authent. ex teſtamento num. 5. verſiculo ſed quid Cod. collat.* Nec curandum eſt in caſu, quo pater illos filio tradat de modo tradendi, nam cum conſtet illos filio emiſſe, deinde illos concedat, clare colligitur voluntas paterna, vt ſit translatiua domini, vt impertinenter ſpeculatur *Mangil. d. quaſt. 30. num. 33. cum alijs à ſe relatis.*

Ex quibus etiam ceſſat aduertentia ſaltem apud nos, de qua per *Ripã d. l. In quartam num. 17. Menoch. de præſumpt. lib. 3. dict. præſumptione 30. num. 25. Alex. d. l. Si donatione nu. 24. & ibi Dec. num. vltim. Mangil. ſupra nu. 22. Mantica de contractib. lib. 13. titul. 11.* dum docent quod in caſibus, in quibus libri veniunt conferendi non ipſi, ſed eorum æſtimatio ſolum eſt imputanda, ſeu præſtanda, ne ipſe ſtudentis patiatuſ detrimentum propter memoriam localem, quam circa ipſos libros ſparſam retinet, quæ non parvæ utilitatis erit in illis Regnis, vbi libri veniant imputandi.

Supra dicta omnia cum proportione dicēda ſunt de expenſis, quas parentes

118. parentes fecerint cū filijs circa alias artes etiam machinicas per discēdas, & in emendis instrumentis pro illarum exercitio necessarijs, nam prædictæ expensæ non sunt imputandæ, vt exp. essit *Ordinatio d. §. 7. ibi (ou a quem o ensinar a qualquer outro mester)* facit *l. 5. titul. 15. partit. 6. & l. 3. tit. 4. part. 3. Molin. de iustitia disput. 239. à principio*, licet de iure communi, contrarium resoluat *Maret. ad cap. Raynunc. cap. 16. §. 4. n. 11.* prædicta instrumenta, quæ patet emit pro arte machinica filij imputanda esse, ex eo, quia nullibi in iure cauetur artifices posse obtinere peculium castrense, vel quasi, cum minimè numerētur inter personas, quæ, illud possunt habere, *in l. ultim. Cod. in inofficioso testam.* Deindē, quia ista donatio instrumentorum facta est ob causam necessariā, & ideo imputanda iuxta notata *ad l. Omnimodo, §. Repletionem C. inofficioso, iuncta l. De bonis §. Non solū necessarias D. carbon. edicto*, & est resolutio certa secundū principia, quanuis ab alio tacta non sit, sed apud nos seruabitur *Ordinat. d. §. 7.* quæ ex imit prædictas expensæ, & per consequens etiam instrumenta necessaria ad prædicta Machinica officia exercenda, nec in hoc distinguendum est inter filios emancipatos, vel suos. omnes enim liberātur ab imputatione, *ex Ordinationis dispositione*, ex qua resolutione facile erit ad singula officia, & eorū instrumenta in specie descendere.

119. Eximuntur etiam apud nos ab imputatione expensæ, quas pater erogauerit in pia peregrinatione filij, prout si aliquis visitet limina apostolorum, Diuum Iacobum, loca sancta Hierusalem, & alia similia longa itinera pro visitatione sanctorum peragat, quæ omnia vulgo dicuntur (*Romarias*) in quibus peragendis magnas faciat expensas, de cōsensu patris, nullo modo tenebitur illas imputare ex dispositione *Ordinationis d. §. 7. ibi (nē o que lhe deu parair a algũa Romaria)* cogitauit enim legislator iustum, & æquum fore, si expensæ factæ in peregrinatione pro seruitio Dei, & sanctorū, non imputarentur, quemadmodum non imputantur illæ, quæ fiunt in seruitio, & militia Regis humani, vt infra dicimus; quanuis de iure communi, cautum non reperiatur aliquid circa has expensas, tamen iustissime lex Regia ita decreuit, ne seruitium Dei, & sanctorum, maneret in hac parte deterioris conditionis, quam seruitiū Regum Terræ; & potest confirmari hæc resolutio ex doctrina *Bart. in l. Stichus D. peculio legat. Bald. in leg. Omnimodo §. Imputari C. inofficioso*, ex quibus communem dicit *Medices de compensat. quest. 33. numer. 2.* quæ habet filium non teneri imputare in legitimam illas expensas, quas pater voluntarie facit, nullæ autem magis voluntariæ considerari possunt, quam istæ, quas pater erogat, seu præstat, vt filius sanctorum visi-

De vna, & altera quarta deducēda vel nō,

rum visitationes faciat, igitur, vnde consequenter etiam filius nō tenebitur imputare alias expensas, quas pater voluntarie ei præstat pro itinerationibus etiam si non sint pro visitandis sanctis, sed prouincijs, & notabilibus locis percurrendis, pro videnda Principis maiestate, vel similibus causis, prout si pro pompa festiuitatum, vel militiæ scribit *Molina de iustitia disputat. 240. à principio.*

120. Superest solum tractare de expensis, quas pater præstat filio quando ad bellum proficiscitur, vel dum in eo degit, etiam si sæpius vadat, & secum deferat equos, arma, pecunias, & similia, & de iure cōmuni certum est nō imputari per textū in l. 1. §. Nec castrense D. collat. bonor. l. vltim. C. collat. l. 1. C. castrens. pecul. lib. 12. vbi Bart. & communiter scribētes, *Valasc. d. cap. 13. num. 167. Martetius d. c. 4. num. 7. qui citant l. Fidei, cōmissa 25. §. 1. versic. nec ob causam D. fideicommiss. libert. l. Si fratres §. idem Papinianus D. pro socio, Castro d. l. Cum oportet num. 153. post Ripam in d. l. In quartam num. 167. Bald. & Angelus in d. §. Imputari, Menchac. d. §. 30. num. 215. Caldas ad l. Sicuratore, verbo, lafis, nu. 90. & sequentibus Pichard in d. §. Quædam artic. 3. num. 63. qui omnes fatentur, & cōmuniter alij dictis locis, bona castrensia, vel quasi non imputari, & huiusmodi bona fiunt castrensia, quia donatio hæc paterna in filiū collata ex causa militiæ valida est,*

l. 3. §. Sed si in castra D. donationibus inter, notatur ad l. Donationes quas parentes Cod. eodem titul. & est textus expressus in l. Si filius familias 4. Cod. famil. erciscunda vbi Gothefred. littera. M. dict. l. 1. Cod. castrens. peculio mil. lib. 12. leg. 4. D. castrens. peculio, post Rimnald. in §. 1. Inst. per quas pers. n. 51. vbi etiā Balduinus (super, verbo, castrensibus, Caldas vbi proxime n. 91. Molina disput. 230. nu. 5. alias versic. deinde, Vnde de iure communi est resolutio indubitabilis, & in Regno Castellæ etiam est conclusio, quæ non patitur limitationem per leg. 3. titul. 4. part. 3. & l. 5. titul. 15. part. 6. vbi glossator, Castro d. nu. 133. Tamen apud Lusitanos nostros sequenda est distinctio Ordinationis d. titul. 97. §. 7. quæ facit differentiam inter donata filio in potestate, & inter donata filio vxorato, qui apud nos est emancipatus Ordinat. lib. 1. titul. 87. §. 6. ita vt donata filio in potestate indistincte non computentur, licet multoties fuisset ad bellum profectus, at vero si filio vxorato donentur, tunc veniant imputanda, excepto solummodo casu, quo ipse filius adhuc non sit eques factus, nam ad effectum, vt miles eques erigatur, valebit donatio, nec tenebitur imputare sic data ad illum honorem militiæ obtinendum, (vulgo fazerse Caualheiro) clare habetur in Ordinat d. §. 7. & notat Gama decisione 140. n. 1. vbi Flores Valasc. d. cap. 13. nu. 168. Benedictus Pinelus selectarum lib. 1. cap. 5.

cap. 5. num. 47. *Molin. de iustitia d. disp. 230. versiculo deinde per totum,* ponit tamen ipsa lex Regia sublimationem ad supra dictos casus, ut filij siue vxorati, siue soluti, & in patria potestate teneantur imputare in legitimam donata causa militiae, si supersint ab ipsa militia, nec in militia fuerint consumpta, vel si post reditum à militia in Regno consumpsit, idque secundum æstimationem temporis mortis donantis, vel secundum æstimationem, qua fuere venditæ, *Ordinatio dicto titul. 97. §. 9. notat Valasc. d. nu. 168. in fine, Molina d. versiculo deinde, in quo Ordinatio sequuta est communem opinionem doctorum ad l. Quæ pater D. familia ercisc. dum resoluunt,* quod licet filius non teneatur imputare ea, quæ pater cõsumpsit pro expensis studiorum, quando sunt consumpta, tamen si extent teneatur imputare, de qua resolutione meminit *Barb. d. 7. part. l. 1. D. soluto matrimonio num. 36. Telliul. 17. Taur. num. 115. Mangil. dict. quæst. 32. num. 3. Alciat. regul. 1. præsumpt. 7. Ripal. In quartam num. 166. communis per Corras. in leg. Filium quem habentem Cod. famil. ercisc. num. 110. de cuius veritate videndus est Barb. d. loco, vbi contrariam verioreni ostendit.*

Exemit etiam *lex nostra Regia d. titul. 97. §. 8. ab onere imputationis expensas illas, quas pater præstat filio ad militandum inermi militiae, id est deseruiendum in Regis*

Palatio, æquiparâdo inermem militiam armatæ, quoad hoc, vt supra etiam circa dignitates, & nobilitatem diximus *in 1. part. qua Ordinatio solum procedit, quando donatû fuit filio in potestate, & non procedit, si donatum sit filio emancipato, vel vxorato, quia hi tenentur ad imputationem in omni casu, & euentu: at vero filius in potestate non imputat, nisi illa quæ adhuc non sunt consumpta, vt supra diximus, per eandem Ordinationem d. §. 8. iuncto §. 9. notat Valasc. dicto cap. 13. num. 169. Molina d. disput. 230. num. 7. alias vers. inter castrensia, Pinel. 1. select. cap. 5. nu. 47. quæ resolutio de iure communi dubia est, quia quemadmodum acquisita in Palatio Principis dicuntur castrensia, iuxta l. Unicam Cod. castrensi palatinorum pecul. l. 2. Cod. his qui in sacro palatio militant lib. 12. & ibi degentes, dicuntur militare, vt probant scribentes in dictis iuribus, maxime Penha, Gom. l. 29. nu. 10. Mol. d. vers. inter castrensia, nec filius tenebitur imputare d. l. 4. C. famil. erc.* Vnde distinguendum non erat de iure communi inter filium suum, & emancipatum, licet *Ordinatio aliter disposuerit, vt supra diximus.*

Limitant Doctores omnia supra resoluta, quando filius habeat bona, vnde pater possit expendere, *122. iuxta l. ultim. D. petitione hereditatis, vbi Paul. colūm. 1. Auendaño respons. 17. num. 2. versiculo quod limito, Greg. in l. 5. titul. 16. part. 6. qui faciunt æquipar-*

81 De vna, & altera quarta deducēda vel nō,

æquiparationem de donatione facta ad studium, ad donationem factam ad militandum in palatio, sicut etiam pater de obligatur ab alimentis filiorum, quia filij habent unde se alere possunt, *l. Si quis à liberis §. Sed si filius D. lib. agn. vbi Laracum. 2. Surd. tit. 7. quest. 6. per totam*, sed quicquid sit de iure communi, vt supra circa expensas studij causa factas late diximus, *Ordinatio* non admittit prædictam limitationem, quam agnouit *Gam. dict. decis. 140. numer. 1.* vt bene de more aduertit *Valasc. d. num. 169.*

123. Intellige tamen hanc militiam intra palatium tunc solū dici eam, quæ in seruitio ipsius Regis, vel Reginae, vel cum ipsorum filijs, inter quos an numerentur bastardi disputat *Valasc. d. loco, num. 170.* vbi magis pro affirmatiua tenet; posset tamen oriri dubium an hodie procedat illa *Ordinatio* in illis, qui in Castilla deseruiūt inuictissimo Regi nostro, in quo dubitandi occasio datūr, ex resolutis per doctissimum præceptorem collegam *Didacum de Brito in suo consilio pro Comite de salinas quest. 1. à n. 21. Gabriel Pereira de decisione 1. n. 15. & sequentibus*, dum resoluunt conditionē, vt quis habitet in hoc Regno cum ipsius Regibus nō adimpleri, si quis in Regno Castellæ habitauerit cū Regibus inuictissimis nostris, cū tamen verū sit ipsos esse possessores, & Reges Lusitaniæ, quod resoluunt ex eo, quia Regnū nostrū Lusitaniæ, licet per

accidens in eo succederent Reges Hispaniæ, attamen per se coronā retinet seperatam distinctam, & independentem à Regno Castellæ, vt in denominationibus; armis, signis, signatione pecuniæ, expeditionibus bellicis, Regimine tam ipsius Regni, quam Indiæ Orientalis videri potest, ergo qui deseruit in Regno Castellæ, videtur quod non deseruiat in Palatio Lusitaniæ, ac proinde nō potest verificari, vt quis militet in Regis palatio, nisi quando in Regno commorauerit, sed resoluendum censeo militantes in palatio inuictissimi nostri Regis, etiam in Regno Castellæ nō teneri imputare expensas ibi cōsumptas, & à patre donatas, ratio est, quia ibi commorantes vere, & proprie deseruiunt in palatio Regis Lusitaniæ militando seu associando proprium Regem, qui licet insimul sit Rex Castellæ, tamen est Rex Lusitanus, & duplicem personam representat, argumento *textus in leg. Tutorem, D. his quibus, vt indign. ibi (discreta sunt enim iura, quannuis plura in eandem personam diuenerint) l. Si Consul. D. adopt. cap. à collatione de appellat. lib. 6. Hoied. de incompat. benef. 1. part. cap. 12. à num. 15. Pinel. in Rubrica de bon. matern. 3. part. nu. 75. præceptor Britto d. quest. 1. nu. 10.* Vnde cum palatium Regni Portugalliæ ibi sit, vbi rex ipse inhabitat, etiam si sit extra Regnum, vt resoluit *Franc. de Cald. forens. consil. 53. pro Duce Pastrana num. 5. Britto supra*

supra num. 21. Gabriel Pereira dicta
decisione 1. num. 14. fit consequens
necessarium expensas cum filiis ibi-
dem commorantibus non esse im-
putandas. Nec obstant in contra-
rium resoluta per Brito, & Pereira
dictis locis, quia conditio ibi non erat
solum personalis commitandi Re-
gem, sed realis residendi in hoc
Regno, unde licet conditio perso-
nalis habitandi cum Rege imple-
retur, si Rex extra Regnum in ha-
bitet, tamen alia, quæ est realis in
favorem Regni admixta, ut in eo
commoretur, non potest impleri,
si extra illud, quis constituat domi-
cilium.

124. Pro complemento huius tracta-
tus, restant duo casus in quibus do-
nata à patre pro filio non veniunt
imputanda, primus casus est, quādo
filius fuit captivus, & pater illum
redemit, ut exprimit *Ordin. dicto tit.*
97. §. 8. in principio, post Bart. num. 3.
in l. Stichus D. pecul. leg. notat Gom. l.
29. num. 19. Gars. de expensis cap. 4.
à nu. 13. Valasc. dicto cap. 13. à num.
176. post Alexandrum in l. In quartā
num. 23. Torriellus ibi num. 230. Pe-
regrin. de fideicom. artic. 36. num. 138.
Manzil. quest. 42. à principio Mo-
lin. disput. 240. num. 3. quia & solu-
tū ex hac causa dicitur procedere
ex pietate paterna, & ita probat de
iure cōmuni l. Liber captus vbi Bald.
num. 3. Cod. captivis, post glos. verbo, nō
convenit, quæ necessitas parentum
dicitur causativa, ne possint à filiis
ex hæredari iuxta Authenticam si

captivi C. Episcop. & Cleric. & ideo
datum in dubio ex prædicta pieta-
te, & liberalitate paterna processisse
iudicabitur; si autem apparuerit
patrem noluisse donare, vel bona
filij penes se retinere, tunc venient
sic data imputanda, ut insinuat eadē
lex, si liber captus, iuncta l. fin. D. petit
hæred. Molina d. num. 3. Manzil. d.
quest. 42. num. 1. expressit Bart. recep-
tus dicto num. 3. Molin. proxime; quæ
resolutio de iure communi recte
procedit, at vero de iure Regio fi-
lius minime tenebitur imputare,
quia pater obligatur ad præstandā
expensam illam iuxta dictam Au-
thentic. si captivi, & generalitas d.
§. 8. in principio non patitur limita-
tionem aliquam, prout supra circa
alias expensas resolvimus.

125. Secundus casus, quo filius non
tenetur imputare donatum a pa-
tre, est quando pater donavit pro
condemnatione dilecti ipsius filij,
vel pro illo à carceribus liberando,
ita tenet communis sententia ex
Bart. in dicta leg. Stichus D. pecul.
leg. Alexand. leg. In quartam num.
23. Bald. in Authent. ex testamento
Cod. collat. num. 13. & in Authent.
contra qui rogatus Cod. ad Trebel. Sur-
dus decisione 167. numer. 11. Gratian.
forens. tomo 1. cap. 50. num. 1. Man-
zil. questione 40. numer. 23. Casar ad
l. In quartam à num. 441. Valascus
dicto num. 177. Molina dicta disput.
240. num. 3. Torriel. supra num. 230.
vbi magis communem hanc sen-
tentiam cum Peregrin. d. num. 138.

De vna, & altera quarta deducēda vel nō,

profitetur; mouentur quia hæ impensæ iam non extant, *iuxta leg. 1. §. Confertur D. collation. bonorum*, sed impensæ, quæ non extant, non imputantur *dict. l. Illud Cod. collationib.* igitur? deinde, quia pater in hoc casu magis motus est ad donandum ex pietate paterna, quam ex aliqua alia causa, ex qua repetat, argumento *dict. leg. liber. captus Cod. captiuis, iuncta leg. 1. leg. alimenta Cod. negotijs gestis leg. Quia paterno Cod. eodem titul. leg. Si is qui D. eodem* denique argumento *leg. Qua pater D. famili. erciscund.* cum supradictis.

126. Sed ab hac receptissima sententia, deuiarunt plures, & grauissimi Authores, *Fabian. in Authentica nouissima Cod. in officioso testamento, numer. 109.* qui testatur esse communem sententiam, sequitur *Ripa in dicta l. In quartam num. 189. accerrime Menchac. d. §. 30. num. 221. Duenh. reg. 222. num. 4. Crassus §. Legitima quæst. 30. nu. 1. cum alijs*, ducuntur, quia pater in hoc casu coactus ex proprio timore, quem sentit in persona filij soluit, argumento *l. Isti quidem D. eo quod metus causa*, Deinde, quia hæc causa grauissima est admouendum patrem, vt donet, & redimat vitam, & sanguinem filij, sed donata ob causam, semper imputantur *l. Quoniam nouella Cod. in officioso, iuncto d. §. Repletionem* ergo. Tertio, quia filius tenetur imputare omne illud, quod patri debet, *leg. Filium, quem haben-*

tem fundum Cod. famil. ercisc. iuncta l. Stichus D. pecul. leg. Denique, quia in necessitatibus nemo liberalis existit, *leg. Rem legatum D. adimend. leg.* Ergo quando pater propter necessitatem filij soluit, non liberaliter, sed animo repetendi censetur donasse, & negotia filij vtiliter gessit, *leg. Pomponius D. negotijs gestis*, alia quæ pro hac sententia citantur tâquam leuiora omitimus.

Sed quidquid contendant proxime citati, prima sententia verior est, & magis communiter recepta de iure communi, & apud nos pro lege declarata *per supradictam Ordinam. dicto titul. 97. §. 8. ibi (o que o pay, ou may l'he derem para sair de cativeiro, ou homisio)* nec de iure communi obstant fundamenta contrariæ sententiæ, quia licet pater moueatur ex proprio timore ad donandum, id tamen non tollit quominus insimul pietas paterna efficiat, vt pater ipse semper liberaliter censetur donare, quo dato, non procedunt regulæ imputationis. Ad secundum satisfit, si dicas, quod licet hæc causa impellat patrem ad donandum, tamen ob pietatem propriam *l. Liber captus*, ac proinde liberatur ab imputatione; Ad tertium respondetur procedere eo in casu, quo pater absque pietatis coniectura donauit, tunc enim omnia quæ pater donauit, in dubio data censentur animo cõpensandi, stante autem causa pietatis, tunc

tunc ex liberalitate processisse magis, quam animo recuperandi dicendum est. Ad ultimum verum est in necessitatibus neminem liberalem existere, sed quando cum necessitate insimul concurrat charitas, & pietas paterna, iuris censura absorbet necessitatem, ita ut semper ex pietate paterna procedere dicatur.

127. Quam opinionem sic defensam limitant Doctores communiter, primo, si constat ex contraria voluntate patris, quod non animo liberali, & ex paterna pietate, sed potius animo recuperandi præstitit, prout si protestatus fuit, ut in casu leg. 1. Cod. negot. gestis, *Surdus dicta decisione 167. num. 11. Stephan. Gratian. dicto cap. 50. nu. 1. Mangil. dicta quaest. 40. num. 28. & 33. cum alijs, quos referunt, Peregrin. dict. n. 138. Casar dicta l. In quartam n. 442. in fine.*

129. Secundo limitant Doctores communiter, quando filius habebat aliqua bona, quæ pater administrabat, vel habebat proprium peculium, quia tunc magis administratorio nomine, quam de suo soluisse præsumitur pater, & ideo repetent fratres argumento dict. l. ultim. D. petit. hered. l. Neseius D. negot. gestis leg. post mortem D. quando ex fact. tutor. l. Cum post §. 1. D. administrat. tut. dict. leg. Stichus D. pecul. legat. & est ordinaria regula in omni administrante, ut non de suo, sed de patrimonio administrato distribuere

130. censeatur, ita ex alijs Gars. dict. num. 13. Valasc. dicto num. 138. Mangil. dicta quaest. 40. num. 22. Gratian. dicto cap. 50. numer. 5. *Surdus de alimentis titul. 6. quaestione 8. numer. 102. post Aufrer. ad Capell. Tollosan. decisione 121. Duenh. Seraphin. & alios citatos per supra dictos.*

Tertio limitant Doctores supra dictam resolutionem, quando statuto aliquo caueatur, ut pater teneatur præcise condemnationem pro filio solvere, nam tunc cum constet patrem expressa coactione statuti soluisse, recedimus à pietatis coniectura, ac proinde ita soluta venient imputanda dicto §. Repletionem, dict. §. Imputari, quia non præsumitur liberalis, l. Cum quo §. fin. ad leg. Falci. & post text. in leg. Haeredes §. 1. D. famil. eriscund. & est resolutio uniformis omnium scribentium ad dictam leg. In quartam, ut per Alexand. num. 23. Rip. 185. Torniel. num. 102. Casar 438. Fabian. in dicta Authentic. nouissima Cod. in officioso num. 16. Gabriel conf. 109. numer. 10. lib. 1. Menhac. dicto §. 30. numer. 223. Valasc. dicto numer. 177. Peregrinus dicto numer. 138. *Surdus dicta decisione 167. numer. 11. Mangil. dicta quaestione 40. num. 26.*

Sublimitant tamé Doctores suprapositas limitationes, ne procedant, quando pater approbavit, seu consensit tacite, vel expresse delicto filij, vel filius occasione patris illud commisit, tunc enim minime

De vna, & altera quarta deducēda vel nō,

imputanda erunt, quę pater expendit pro ipsius filij liberatione, vel condemnatione, ratio est, quia tūc præsumitur pater voluntarie expendisse, supposita approbatione, argumento *leg. Ad rem mobilem D. procurat.* ita resoluunt communiter Doctores, vt per *Curtium seniore* *cons. 41. num. 7.* *Angel. in dict. l. In quartam, vbi Cesar num. 439.* *Menchac. dicto §. 30. nu. 224.* vbi ex *Bart. & Bald.* testatur communem, per textū in *l. Hi, qui originem 3. §. Quod pater D. muneribus, & honoribus, addo Gratian. d. cap. 50. num. 4.* vbi etiam de
131. communi, quas resolutiones iuxta iuris communis mentem procedere admittunt omnes, sed attenda dispositione nostrę *legis Regia lib. 4. d. tit. 97. §. 8.* semper resoluendum est tales expensas, & erogationes in filij legitimam non venire imputandas, quia generalitas, qua vtitur supradicta *lex Regia* non patitur illas limitationes, seu declarationes vt in alijs casibus similibus cum nostris *Regniculis* supra scripsimus, quod æqualiter in filio emancipato, ac in suo procedet.

Perscrutemur, vtrum soluta per patrem pro filio, quando pro illo fideiussit, veniant imputanda? qui casus est extra *Ordinationem dict. tit. 97.* & solum procedit de iure ciuili in quo communis Doctorum torrens partem affirmatiuam sectatur vt ex *Bartol. & Bald. & alijs in dicto §. Imputari, tenet Menchaca dicto §. 30. numer. 223.* (fide iubere autem

potest pater filio *leg. 1. versiculo quid ergo D. quod iussu leg. 1. Cod. decurionibus lib. 12. leg. 1. ad finem iuncta l. sequenti D. ad municipalem leg. Si filia §. Idem scribit D. famil. ercisc. & licet inter patrem, & filium nulla lis consistere possit, nec obligatio ciuilis leg. Lis nulla D. de iudic. leg. Frater à fratre D. condit. indebiti, §. Hi qui, Institut. de obligat. qua ex delicto nasc. vbi *Minsinger. & Pichardus*, tamen obligatio naturalis nascitur inter eos dicta *leg. Frater à fratre, leg. 2. D. contrahenda emptio- ne, & in terminis est textus in lege hæredes 25. §. Si filius, D. famil. erciscunda, vbi Cuiacus lib. 23. ad edictum Paul. facit leg. Sed & si pupillus D. de Institut. actione leg. Dominus D. conditione indebiti pro qua obligatione naturali fideiussio intercedere potest iuxta *leg. 1. leg. Sipulatus 6. in fin. cum lege sequenti, leg. Fideiussor obligari 16. §. Fideiussor D. fideiussoribus, §. Idem Institut. eodem titulo Gom. 2. tom. cap. 13. numer. 1. Riminal. in principio de donationibus numer. 70. Tiraquel. de iure mariti, glossa 4. numer. 14. Hotomanus lib. 3. obseruat. cap. 15. Duaren. ad leg. 1. D. de pactis, ac proinde cum pater soluat coactus pro obligatione sua, quam ex fideiussione suscepit, argumento *l. 3. D. solutionibus*, soluisse censetur pater pro causa necessaria, quo casu imputandum est sic datum, argumento dicta *l. Quoniam nouella C. inofficioso testamento*, maxime, quia pater in hoc casu repetere potest***

potest, argumento l. Papinianus D. mandat. qui animus in dubio præsimitur, si alius donandi non cōiecturetur ex aliqua causa concludēti, quæ dari non potest in hoc casu, quia nemo in necessitatibus liberalis existit, d. l. Rem legatam D. adimend. legat. maxime, quia animus donandi etiam in patre non præsimitur, si alia potest dari interpretatio l. Cum in debito D. de probat. expendit Mangil. dict. questione 40. num. 18.

133. Sed nos in hoc puncto sub distinctione, rem componendam existimamus, vel enim pater fideiussit pro filio in causa condemnationis criminalis, vel fideiussit in casu, quo filius decurio crearetur, vel alium honorem adeptus fuisset, vel denique fideiussit pro contractu ipsius filij; In primo casu soluta à patre pro fideiussione in causa criminali, minime sunt imputanda, quia si ipse pater à principio statim soluisset pro filio condemnationē, illa non veniret imputanda, ut supra resolvimus, nisi quando filius aliunde habuisset bona, vel pater coactus præstasset. Sed idem est fideiubere ex prædicta causa, & postea solvere, ac solvere à principio l. ultim. D. ad leg. Falc. igitur sicut in illo, ita in isto casu non sunt imputanda; In secundo vero casu similiter non imputantur, quæ pater expendit etiam fideiubendo in casu, quo filius consequitur dignitatem, ut probat expresse text. in d. lege Si

filia 20. §. Idem scribit D. famil. ercis. iuncta leg. 1. §. Sed an illud D. colbat. bonorum: & supra diximus. In ultimo casu quando pro contractu filij fideiussit, cum de iure habeat pater repetitionem, nec donandi animus in eo casu præsimitur, merito sic soluta venient in imputationem, & sic procedit resolutio supraposita in principio huius questionis, & videtur sentire Mangil. nemine relato quæst. 42. num. 3. & 4.

Progrediamur ad donationes simpliciter a parentibus in filios factas; utrum veniant imputandæ; & ad evidentiorē expeditionem nō loquimur de donatione quam pater facit cōcedendo filio peculium, nam peculium a patre concessum semper imputatur, si per filium consumatur, alias autem si supersit dividitur inter fratres iuxta textum in lege Certum Cod. famil. ercis. Bart. num. 10. in d. l. In quartam Ruin. nu. 24. Picus num. 174. Casar num. 444. & 447. Menchac. d. §. 30. nu. 262. Peregrin. d. artic. 36. num. 129. Pichard. d. §. Quædam artic. 3. num. 76. Faber decad. 42. art. 1. Ratio est, quia concessio peculij a patre facta censetur quædam nuda traditio, quæ inefficax est ad transferendum dominium, & ideo semper iuris censura dicitur paternum, & venit imputandum tanquam quælibet alia res, quæ exijt de patrimonio paterno, & ita probat textus in leg. Filium quem habentem Cod. famil. ercis. secundum communem intellectum Peregr.

134.

ubi proxime, sicut etiam filius imputare tenetur omnia quæ de bonis patris in debite expendit, ludendo meretricando, & id genus alia per agendo, & est communis resolutio Doctorū, de qua per *Manzil. quest. 43. à principio, & à num. 5. quam originaliter ponunt Bald. in l. Filia Cod. famil. ercisc. num. 22. Salicet. num. 18. post Guillelmum de Cuneo in l. Incerti iuris Cod. eodem titul. quæ resolutio habet filium teneri imputare in suã legitimã omnem pecuniam, quam de bonis paternis in debite, & absque patris consensu consumpsit, per textum in leg. Et puto §. Sed si dolo D. famil. erciscund. & idem in pecunia, quam filius lusit tenet Bald. in Authent. ex testamento C. collat. nu. 37. Gom. l. 29. nu. 25. Nauarrus in *Man. cap. 17. num. 161. & sequentibus, optime Molina de iustitia disputat. 242. quia hæc cum sint consumpta contra voluntatem patris, & de ipsius patrimonio exiissent, necessario imputanda sunt in legitimam, iuxta dictum §. Imputari, & dictum §. Repletionem, quod tamen declarandum est cum *Molin. proximo loco, si talia fuerint excessiua, & magnæ cōsiderationis, secus autem si fuissent parua, habito respectu ad qualitatem personæ, & modum expensarum, quæ in ordinario vsu victu, & vestitu fieri consuescunt, de quo infra latius.***

Secundo non loquimur modo, de vsu fructu aduentionum, quem pater remittit filio, quia de illo in-

fra latius. Est ergo sermo noster de donationibus, quas parentes faciunt filiis suis. In qua quæstione communis sententia antiquorum tenet has donationes non venire imputandas ita post gloss. 2. in Authentica ex testamento Cod. collat. ex Bart. d. l. In quartam num. 10. Ripa ibidem nu. 143. & Caesar à num. 387. & sequentibus, Succin. cons. 93. numer. 20. lib. 2. Corras. d. l. Filium, quem habentem nu. 103. Couarru. in nostro cap. Raynald. num. 6. Alex. col. 2. in d. Authentica ex testamento, ubi l'ason. n. 10. Decius num. 5. apud quos est communis, Suares post l. Quoniam in prioribus quæstione §. num. 5. & n. 9. Duenh. regul. 222. Menchac. §. 19. nu. 48. & §. 30. num. 261. Marta de succession. legal. quest. 25. artic. 10. num. 12. Valasc. de part. cap. 13. num. 81. Molin. disp. 243. Manzil. quest. 29. à princip. Pichard. dict. §. Quadam cap. 3. à nu. 4. & à num. 16. Fichin. lib. 6. contr. cap. 64. Faber de error. decade 40. error. 1. & 2. & decade 42. error. 6. mouentur ex textu in l. Filia cuius C. famil. ercisc. dum probat filiam non teneri in legitimam imputare rem, quã pater acquisiuit animo donandi ipsi filia, secundo ex textu in l. pen. vers. siquid huiusmodi Cod. de collation. (ibi eo quod simplex donatio non aliter confertur, nisi huiusmodi legem donationis suæ indulgentiæ imposuerit) quibus verbis satis aperte videtur probari, donationes minime esse imputandas, nisi donator velit tempore factionis, & exprimat, idem etiam

etiam probare intendunt, *ex textu in leg. Ut liberis Cod. eodem*, dum solum decidit donationes propter nuptias venire ad imputationem, & de donationibus simplicibus non mentitur, quasi ipse regulariter non imputentur, quia si necessario imputarentur, loqueretur de illis Imperator, argumento *cap. ad audientiam de decimis leg. Item apud §. Prator ait versicul. ea enim D. de iniurijs*. Tertio per textum in *l. Si quando §. Et generaliter Cod. inofficioso testamento*, ibi (vel inter vivos sub ea conditione, ut haec inter vivos donatio in quartam ei computetur) ubi clarissime Imperator insinuat donationes inter vivos non aliter imputari in legitimam filiorum, nisi pater donet sub illa conditione, ut in legitimam imputentur. Quarto considerat text. in *Authentica, ex testamento Cod. collat.* in illis verbis ibi (aut aliorum datorum) ubi textus postquam regulam firmavit in dote, & donatione propter nuptias, ut computarentur, adiecit praedicta verba, per quae voluit significare solummodo esse imputandas donationes similes praedictis, de quibus loquutus erat, quia verbum, *aliorum, seu alius, a, aum*, est repetituum similium ob causam necessariam; glossa celebris in *l. Si fugitivi C. servius fugit. recepta per Cou. pract. cap. 25. n. 2. Gonzales in regula glossa 3. num. 21. Peregrin. de fideicom. artic. 16. nu. 21*. Quinto confirmant ratione, quia donationes ob causam, ideo imputantur, quia non proce-

dunt ex mera liberalitate patris, sed coacte, & ex necessitate fiunt *l. ult. Cod. dotis promiss. l. Qui liberos D. ritu nuptiarum*, unde succedit regula *l. Si cum dotem §. Si pater D. solut. matr.*, nec in dubio quis utitur liberalitate in necessitatibus, *l. Rem legatam D. adimend. legat. expendit post Ripa supra num. 148. Corras. d. leg. Filium num. 129. Valasc. nu. 84. Mangil. d. quest. 29. num. 49. in fine*, at vero donationes simplices procedunt ex mera liberalitate donantis, nulla obligatione praecedente, & ideo non veniunt imputandae. Ultimo, quia donationes factae filijs in potestate non valent a principio *l. 2. C. inoffic. don. l. De bonis C. donation. & solum veniunt morte confirmandae, l. Donationes quas parentes Cod. don. inter, & assumunt naturam ultimarum voluntatum leg. In donationibus Cod. ad l. Falcid. & ideo non imputantur, quia relicta post mortem non subiunguntur imputationi, *l. A patre, l. Donatione, l. Nec emancipati, Cod. collationibus*, cuius contrarium resoluunt in donatione ob causam, quae statim valet, facit etiam, quia dos, & donatio propter nuptias equiparantur, *l. Pomponius D. famil. erciscund. l. 3. §. Sed utrum D. de minoribus* quae equiparatio non datur in donatione simplici igitur.*

Contrariam tamen sententiam tenuerunt plures, & gravissimi Doctores, *Decius in d. Authentica ex testamento num. 6. ubi Bald. oppos. l. cum Martino, & Placentino, Lustranus*

De vna, & altera quarta deducēda vel nō,

Ribeira obseru. 33. Valasc. d. cap. 13. à num. 91. Molina de iust. disp. 243. num. ultim. Cuiac. 3. obseruat. cap. 30. & lib. 9. cap. 17. & fuit Lusitani Heretoris Roderici, & eius filij Emanuelis Alfonsi quos sequitur Castro d. l. Cum oportet num. 61. refert Pichard. supra num. 14. Fachin. controuers. lib. 6. cap. 64. post Cuman. & alios de quibus Ias. ind. Authentica ex testamento nu. 9. Iulius pac. in antinomijis quem sequitur Fachin. supra lib. 13. cap. 92. quæ opinio verissima est, & nititur in dict. Authentica ex testamento, in relatis verbis, ibi (& aliorum, datorum) quæ verba amplissima sunt, & quocunque modo datum, siue ob causam necessariam, siue voluntariam cōprehendere sunt apta, nec restringi possunt sine violentia ad illud quod donatur tantum ob causam voluntariam, maxime cum facile esset imperatori mentem suam declarare, argumento leg. Si seruum §. Si prator, versiculo, non dixit prator D. acquir. hereditate. Secundo pro hac sententia expenditur textus in leg. Si donatione 13. versic. nam si is. C. collationibus, vbi donatio facta filio in potestate venit ad collationem, & in legitimam imputatur, sunt verba textus (nam si is filia familias constituta, tibi à patre donatus est, cum sorore patri communi succedens eum præcipuum habere contra iura postulas,) Deinde, quia imputationis materia ideo fuit à iure inuenta, vt omnis inæqualitas inter filios sumoueretur, vt constat ex l. Inter si-

lios C. famil. ercisc. sed si donata per simplicem donationem non veniant imputanda, aperiretur via per quam maxima inæqualitas introduci posset inter filios, contra l. vlt. C. commun. vtriusque iudicij, expendit præceptor Veiga in §. Quædam de actionibus num. 314. & hæc sententia in distincte amplectenda est, quæ etiã confirmare possumus ex l. 4. C. famil. ercisc. dum specialiter disponit donata à patre filio in peculiū castrense non conferri, ergo si donentur ex alia causa imputabuntur, vt considerat Cuiac. in posthumis. ad titulum de collat. columna finali, facit etiã l. Si non mortis 25. ibi, aut certe conferre eam oportebit D. de inofficiso testamento.

Neq; admittendam censeo cōmunem distinctionem inter donationem, quam pater facit filio in potestate, quæ statim valere potest, & inter illam, quæ à principio non valet, sed morte confirmatur, nam licet certum sit donationem inter patrem, & filium in potestate non valere à principio, l. 2. Cod. inofficiosis donat. l. Donationes, quas parentes C. donat. inter virum, & uxorem, leg. Cum rebus Cod. donationibus leg. 4. titul. 15. partit. 6. Iulius Clar. §. Donatio quæst. 8. Menoch. de præsumption. lib. 3. præsumpt. 29. Gabriel commun. titul. de donationibus conclus. 4. Fachineus lib. 3. controuers. cap. 73. & sequentibus, Molina de iustitia disput. 243. num. 1. & 2. Gutierrez de iurament. 1. p. cap. 4. Marta de successione legali, quæst. 25. artic.

artic. ultim. num. 13. Faber de erroribus
 pragmat. decad. 41. error. 1. & 2. & ite-
 rum dec. 42. error. 2. ex eo, quia do-
 natio prædicta acquiratur ipsi pa-
 tri, ex l. Placet D. acquir. hered. & si-
 bi ipsis facerent parentes donatio-
 nem, quod iura non patiuntur, ar-
 gumento, l. Ubi repugnãtia D. regul.
 iur. attamen multis in casibus ad-
 mitunt Doctores valere prædictam
 donationem, ut per modo citatos;
 Vnde constituunt Doctores, quod
 si donatio sit valida à principio, tunc
 minime veniat imputanda, & sic
 procedat communis sententia re-
 lata in principio, sicut etiam dona-
 tio, quæ fit filio emancipato nõ im-
 putatur, ex eo, quia a principio sta-
 tim valet, ut probatur ex l. Siue eman-
 cipatis Cod. donationibus, l. Cum res, l.
 Cum de bonis Cod. eodem, d. l. Donatio-
 nes, tenet glossa in d. Authentica ex
 testamento, quam sectatur commu-
 nis scribentium sententia, ut per De-
 cium ibidem num. 3. Iasonem num. 14.
 Curt. Junior. in l. Si emancipati Cod.
 eodem titulo Valascus ubi supra n. 87.
 & hoc primum membrum distin-
 ctionis admittunt cõmuniter Do-
 ctiores, ut post Bartol. in d. l. In quar-
 tam Picus ibi num. 187. & num. 201.
 ubi testatur neminem huic opi-
 nioni aduersari Ruinus num. 35. Be-
 rengarius in articulo legitima, nu. 89.
 Torriel. num. 84. Corneus consil. 64.
 num. 2. lib. 2. Bertrand. consil. 216. nu.
 1. volum. 2. Viuius lib. 2. commun. opi-
 nione 74. Couar. in nostro cap. Ray-
 naldus §. 2. numer. 6. Menchac. ad l.

Si quando §. Et generaliter Cod. inof-
 ficioso testamento, num. 2. Casar Fir-
 magiolus d. l. In quartam num. 389.
 ubi quam plures ex antiquis, & re-
 centioribus citat, Fachineus contro-
 uers. lib. 5. cap. 81. versic. contrarium.
 At vero, si donatio a principio non
 sit valida, sed veniat morte confir-
 manda, tunc non est dubium in le-
 gitimam esse imputandam, ex eo
 quia dominium rerum sic donata-
 rum tempore mortis paternæ est in
 substantia, & facultate ipsius patris,
 sed quidquid filius tempore mor-
 tis paternæ recipit de substantia ip-
 sius patris tenetur imputare l. Om-
 nimodo §. Repletionem Cod. inofficioso
 testamento, igitur. Secundo per textum
 in l. Filium quem habentem secundum
 intellectum Azonis Cod. familiae ercisc.
 ubi donata per patrem in vita com-
 putantur, quia morte confirmatur
 donatio. Tertio, quia donationes
 causa mortis, in legitimam impu-
 tantur l. Papinianus, §. Si mortis D.
 inofficioso testamento. sed hæc donatio-
 nes a parentibus factæ reincident
 in donationes causa mortis, liqui-
 dem morte confirmantur, d. l. Do-
 nationes quas parentes igitur. Ultimo
 quia certum est accepta per filium
 ex bonis paternis causa fideicom-
 missi in legitimam imputari, dixi-
 mus supra circa quæ sita per ultimã
 voluntatem, sed prædictæ donatio-
 nes assumunt naturam fideicomis-
 sorum, ut probatur ex l. In donationi-
 bus Cod. ad legem Falcid. ergo neces-
 sario resoluendum est venire ad
 imputa-

De vna, & altera quarta deducēda vel nō,

imputationem, & hoc secundum membrum distinctionis admitunt Doctores communiter, vt per Bartol. num. 10. versic. si vero donatio in d. leg. In quartam, & ibi Herculanius num. 33. Succinus numer. 130. Ripa num. 144. Casar num. 398. qui omnes communem fatentur, Couar. in nostro cap. Raynald. §. 2. num. 6. Bertrand. consil. 206. num. 16. lib. 1. optime Rolandus lib. 2. consil. 11. nu. 31. Roman. Aretin. Alexand. & plures alij, quos sequitur Menchac. d. §. 30. num. 261. & ind. §. Et generaliter n. 3. Mangilius d. tract. de impu. quast. 29. num. 50. vbi plures citat, Peregrinus art. 36. num. 124. Nos tamen licet hoc secundum membrum libenter admitamus, cū semper verius sit de iure Ciuili omnes donationes siue à principio validas, siue non validas imputandas esse in legitimam, vt per Valasc. & alios plures, cum quibus supra resoluiamus, & magis confirmabitur ex responsione ad argumenta contrariæ cōmunis sententiæ; Deinde, quia ex inde sequeretur donationes factas à matre filijs in potestate, quæ statim valent l. Si constante Cod. donationibus inter, & factas à patre filijs emancipatis, quæ similiter valent à principio d. l. Siue emancipatis Cod. donat. d. l. Donationes quas parentes C. donationibus inter vir. l. 2. Cod. in offic. donat. non venire imputandas, cum certum sit ipsas semper imputari, vt probat text. in l. Ut liberis C. collationibus ad finem, tenent Bartol. &

alij in d. Authentica, ex testamento, vbi Iason. nu. 14. Roman. d. l. Si emancipati C. collat. Corneus in d. l. Si donatione C. eodem, Valasc. num. 89. Molina d. disput. 243. num. 4. Gomes l. 29. num. 26. & de iure Castellæ probat l. 4. tit. 15. part. 6. vbi aduertit Gregorius Pichardus d. artic. 3. num. 10. vbi agnoscit communem, & num. 14. eleganter Gosadinus in repetit. d. Authentica ex testamento n. 17. & sequentibus, licet ab hac communi sententiā deuiant plures, vt per sup. citatos sed non pergunt tutiori via.

Vnde retinenda est supraposita sententia contra communem, quæ habet donationes simplices, siue filijs in potestate, siue emancipatis factas semper esse imputandas, quæ confirmatur ex stillo, & consuetudine huius regni, in quo non est dubium venire ad imputationem, propter generalitatem verborum Ordinationis d. lib. 4. tit. 97. in principio ibi, (ou por qualquer outra maneira) id est, per quemcunque modum erogentur, sub quibus verbis comprehenditur omnis modus donandi, siue simpliciter, siue ob causam, siue filio in potestate, siue emancipato, vt constat ex verbis prædictæ Ord. in limine, ibi (à algum de seus filhos) sub quibus verbis etiam comprehenduntur omnes filij siue sui, siue emancipati, maxime cum hodie de iure cōmuni sit sublata omnis differentia inter suos, & emancipatos quoad successionē, vt patet ex leg. Meminimus Cod. legitim. hered.

hered. §. Nullum in Authentico de
 hered. ab intestato venient. collation. 9.
 Crassus §. Suias quæst. 4. numer. 9.
 Gosadinus in repetit. leg. Si emancipati
 Cod. collationibus nu. 26. Mangil. d.
 quæst. 29. num. 32. Molina lib. 2. cap.
 17. numer. 31. Menoch. lib. 1. de præ-
 sumpt. quæst. 35. nu. 9. Surdus de alim.
 tit. 1. quæst. 111. num. 4. Robles de re-
 presentat. lib. 2. cap. 10. nu. 19. & nos
 diximus in lectura Clement. 2. de iure
 patr. circa materiam representationis.

Neque obstant argumenta qui-
 bus communis opinio nititur, nam
 ad primum de textu difficili in l. Fi-
 lia cuius Cod. famil. ercisc. multiplici-
 ter respondent Doctores, & primo
 Corneus in d. leg. Si donation. C. collat.
 ait faciendam esse differentiã inter
 casum, quo pater donauit, & tradi-
 dit simul, & inter casum, quo tan-
 tum donauit, sed non tradidit ita
 vt priori casu, cum donatio confir-
 metur morte, iuxta leg. Papinianus
 D. donationibus inter, minime veniat
 donatio imputanda, & ita procedit
 text. in d. l. Filia. In secundo vero
 casu, quando res non fuit tradita,
 tunc imputatio sit facienda, quia
 donatio illa non confirmatur mor-
 te parentis, & ita intelligit dict. l. Si
 donatione, & hanc Cornei distinctio-
 nem sequitur, Pichardus supra n. 16.
 Sed hæc interpretatio diuinatione
 continet, nec enim in d. leg. Filia,
 nec in d. l. Si donatione constat de tra-
 ditione, & ideo tam in vno, quam
 in altero textu potest fingi, & subin-
 telligi traditio, vel in neutro. Qua-

re cõmunis intellectus glossarũ, &
 Doctorũ ibi cõtendit textum, in d.
 l. Si donatione esse intelligendum de
 fundo à patre in peculium cõcesso,
 vt per Corneum, & Iasonẽ, & alios ibi,
 sed hæc communis intelligentia à
 recentioribus vnanimiter reproba-
 tur, quia non constat de tali assig-
 natione peculij, nec si constaret di-
 ficultas euitaretur, vt per Gosadinum
 in repetit. d. Authentica ex testamento
 à n. 10. Tertio loco, Fachineus lib. 5.
 controuers. cap. 82. existimat supplẽ-
 dam esse particulam, non, ad textũ
 in d. l. Si donatione, ita vt faciat sen-
 sum, quod donatio ibi facta fuit nõ
 filie familias, sed filie emancipatæ,
 & ideo ad collationem debet ve-
 nire, si autẽ fieret filie famil. tunc
 non computaretur, d. l. Filia cuius,
 & ait mirari Cuiac. virum criticũ nõ
 aduertisse ad prædictũ intellectum;
 Sed hæc Fachinei interpretatio mi-
 nime admitti potest, tũ quia vitiat
 literã, & supplet in consultẽ vt con-
 queritur Faber de err. pragmat. dec. 40.
 err. 1. nu. 42. tum etiã, quia supponit
 falsum, scilicet donationẽ factam
 filie famil. nõ esse imputandã, con-
 tra nostrã sententiam. Vnde Idem
 Fachineus non ac quiescens prædi-
 cto intellectui, alium assignat lib.
 6. contr. cap. 64. sequendo Cuiac. lib. 3.
 obser. cap. 30. & Iulij pacium in concor-
 datione legũ, & facit differentiã inter
 casum, quo pater decedit abintesta-
 to, & inter casũ, quo moritur cũ te-
 stamento, ita vt quãdo moritur sine
 testamẽto, tũc sit imputadã donatio
 & pro-

De vna, & altera quarta deducēda vel nō,

& procedat *d. l. Si donatione*, at vero quando decedit cum testamento, tūc propter iudicium paternum nō confertur talis donatio, *d. l. Filia cuius*, & videtur comprobari ex verbis eiusdem *text. ibi* (*si non postea contrarium eius iudicium probetur*) quæ verba aperte videntur insinuare donationem sustineri ibi, ex iudicio paterno; & vltius ex *textu in d. l. Si donatione*, non constat patrem condidisse testamentum; Verum etiam hic intellectus periclitatur ex eo, quia donatio facta à patre filio in potestate assumit naturam relicti per vltimam voluntatem, quia morte venit confirmanda *d. l. Donationes quas parentes C. donationibus inter*; ac proinde, si legata non veniunt imputanda, nec etiam donatio illa; vt bene ratiocinatur *Faber decade 40. errore 1. num. 11.*

Vnde *Decius in d. leg. Si donatione* existimat *textum illum* procedere in donatione ob causam dotis, vel simili, *textum vero in d. leg. Filia* in donatione simplici, sed etiam diuinat, quis enim reuelavit Decio donationem de qua *in d. l. Si donatione* fuisse ob causam; Melius aliquantulum loquuta est *glossa ibi*, quam plures sequuntur, dum existimat ideo donationem ibidem imputari, quia est simpliciter cōcessa, quasi in peculium, at vero *in d. leg. Filia* fuit concessa ob benemerita ipsius filiae, nam licet hæc doctrina solida sit in substantia, tamen non applicatur ad *literam d. l. Filia.*

His omnibus præuisis *Antonius Faber d. decade 40. errore 1. num. 12. & sequentibus*, totis viribus conatur persuadere *literam d. l. Si donatione esse emmendandam*, in hūc modum, ita vt loco verbi, à patre, reponatur, verbū, à matre, vel particula à patre simpliciter deleatur, nihilo adiecto; quasi donatio illa facta fuerit ab extraneo, ante constitutionem *l. Cum oportet C. de bonis quæ liber. eo* nanque tempore, fundus donatus acquisitus fuit patri per filiam, illoque mortuo communis factus fuit inter ipsam filiam, & alteram sororem, testaturq; *Faber illum textum nullum alium bonum sensum habere posse*; sed quidquid *Faber scribat* ego semper odio habui *literarū versionem*, cum à communiter accidentibus commentitia sint *Doctorum*, nec vllō bono fundamentō nitantur, prout videre est in hac *Fabri emendatione*, quæ quantuncūque verosimilior foret, à nobis sēper erat explodēda, supponit enim errorem communem, ad quē ipse non aduertit, dum vult donationē simplicem non imputari, cum veritas sit in contrarium, vt supra demonstrauimus. Aliter igitur *Dionysius Gothofred. in notulis ad d. l. Filia*, supponens cum nostra sententia donationes simplices esse imputandas, ait *d. l. Filia* procedere, quando filia fundum habens, ab hæreditate patris abstinuit, tunc etenim minime debet compelli fundum ad imputationem adducere, quā nemo

teneatur

tenetur facere, nisi aut in legitimā; aut Trebellianicam, aut Falcidiā, sed prædictus intellectus peccat etiā in eo, quod diuinat, vnde, quæso, constat de abstentione filix donatariæ; Deinde confunditur ex verbis dict. leg. *Filia*, versiculo, *his itaque*, vbi Imperator continuatiue ad casum præcedentem ait, (*his itaque si patri successisti*) supponendo manifeste agere de casu, quo filia patri hæres extitit; Vltimo, *Cujacius in posthumis ad titulum de Collationibus columna finali*, præssus difficultate illorum iurium, recurrit ad distinctionem græcorum, de quibus meminit, & quos doctius rem atigisse fatetur, quam Latinos, dum destingunt, inter casum, quo pater qui donauit, perseuerauit in eadem voluntate, vsq; ad supremum exitum, & inter illum, quo in vita pænuit, ac donationem reuocauit, ita vt priori casu, procedat dict. leg. *Filia*, in secundo vero procedat d. l. *Si donatione*, & confirmat hoc iudicium, ex mente *Pauli lib. 4. sentent. titulo de donationibus*, dum docet donationes parentum in filios morte patris conualescere; Sed neque hic eximij viri sensus a probandus est, quia si donatio de qua in dict. leg. *Si donatione*, fuisset per patrem reuocata, inepta esset imperatorum decisio, nullaque adesset ratio dubitandi, siquidem fundus donatus iam tempore mortis paternæ, incorporatus erat patrimonio ipsius patris, & occiosa esset decisio cōtra

regulam leg. *Si quando D. deleg. 1.* ad quam plures citauimus 2. part. Nec locus *Pauli quo Cuiac.* confirmare intendit intentionem suam, aliquid facit, concordat enim cum dict. l. *Donationes quas parentes, C. donationibus inter.*

Omissis igitur omnibus prædictis nostra sententia eleganter probatur ex dict. l. *Si donatione* retenta communi litera, & vera, atque ita citra sanguinis sudorem, existimamus Doctores non intrasse huc vsque mentem, & viscera dict. l. *Filia*, quæ reuera inducit difficultatē, & ideo circa illam debebant insudare, non autem circa dict. l. *Si donatione*, quæ de plano secundum regulas procedit; proposuerat Imperator in dict. l. *Filia*, patrem comparasse res nomine filix, quas, si nō probetur contrarium iudicium, per arbitrium diuidentia hereditatis, præcipuas adiudicari saepe fuisse rescriptum, quæ verba absque vllō supplemento, vel diuinatione ultra omnes scribentes hic, intelligenda sunt dupliciter, primo quando pater pecuniā filix penes se habebat, vel ex bonis maternis, vel aliunde aduentitijs, & nomine filix res comparauit, quo casu insurgit ratio dubitandi, quia ille qui ex aliena pecunia fundum comparat sibi, & non alteri quærit dominium, probatur ex leg. *Si ex ea pecunia l. Si vt proponis Cod. rei vindicatione, l. 1. Cod. si quis alteri vel sibi leg. Si patruus Cod. communia vtriusque iudicij leg. Si maritus D. di-*

De vna, & altera quarta deducēda vel nō,

tract. pign. cum similibus. Vnde cum pater comparasset res, de quibus *in dict. leg. Filia*, nomine ipsius filiae, ipsi acquisiuit dominium, & ideo merito praecipuas sibi ad iudicabit arbiter hereditatis diuidendae; Vnde, si aliunde constiterit de patris animo, quod comparasset res etiam ex pecunia filiae nomine proprio, non autem nomine filiae sibi dominium acquisiuisset, fierentque consequenter praedictae res communes in iudicio diuisorio; haec est genuina, & intima mens *dict. leg. Filia*, quae maxime blanditur cum litera; Si autem adhuc scrupulosus existat lector, interrogando quis certificauit nos de pecunia filiae, satisfaciamus, dicendo supponendos esse terminos habiles, vt praedicta iura ad concordiam reducantur; Potest etiam tentari, si velimus, patrem comparasse, res propria pecunia nomine filiae ipsique donasse *iuxta leg. Cum hic status §. 1. D. donationibus inter*, ita vt sensus *dict. leg. Filia*, non sit ipsam filiam liberari ab imputatione ipsarum rerum, hoc enim absurdum erat, *contra dict. leg. Si donatione*, sed sensus sit ipsas res praecipuas adiudicandas esse ipsi filiae, in legitimamque imputandas, absque eo, quod reliqui fratres possint partem illarum praetendere, seu vendicare, in iudicio familiae erciscundae, & ita applicari possunt verba illius textus, ibi (*si non postea contrarium eius iudicium probetur*) quasi pater

possit aliquas res filio assignare praecipuas pro legitima, sicut potest tertiam in certis rebus eligere, vt per *Menoch. de arbitrar. casu 165. Valasc. de partit. cap. 19. numer. 25. Ripa ad leg. In quartam D. ad l. Falcid. num. 100. Suares leg. Quoniam in prioribus lim. 5. plures citat Peregr. articul. 3. num. 72. Mangil. de imputat. question. 11. nu. 15. per textum in leg. Si cogitatione Cod. famil. erciscund. leg. Parentes Cod. inofficioso testament. Valascus proxime cap. 18. numer. 13. & ideo licet filia teneatur conferre aestimationem praedictarum rerum, tamen non teneatur pati diuisionem ipsarum, propter iudicium paternum, sed praecipuas retinebit, quae satis circa intellectum *dict. leg. Filia, cum d. l. Si donatione.**

Neque etiam contra nostram sententiam vrget text. in l. penultim. versiculo finali *Cod. collationibus*, quia 141 verba illa supra relata, minime legenda sunt dispositiue, sed tantum relatiue, ad illam rationem dubitandi, quam Imperator ibi, rejicit, vt patet ex contextura illius §. (*ibi iubemus ad similitudinem eius, qui ante nuptias donationem, vel dotem conferre cogitur, etiam illam personam, quae nulla dote, vel ante nuptias donatione data, solam simplicem donationem, a parentibus suis accepit conferre eam*) qui textus expressissimus est, ad probandam nostram sententiam, videlicet donationem simplicem esse imputandam,

43.

dam, sicut donatio propter nuptias dos, & similia imputantur, & statim Imperator continuatiue addidit illa verba, supra relata, (ibi, *nec recusare collationem, eo quod simplex donatio non aliter confertur, nisi huiusmodi legem donator tempore donationis suae indulgentia, imposuerit*) nam Imperator in decisione, quae statim continetur in verbis superioribus, constituit filium, cui pater simplicem contulit donationem, teneri conferre illam, & imputare in legitimam, prout tenebantur alij filij, si dotes, & donationes propter nuptias recepissent; verbis autem sequentibus reprobatur obiectionem friuolam, quae erroneè formari posset, si obijceret aliquis donationem non esse conferendam, nec imputandam, nisi donator exprimeret tempore donationis? ut ipsa conferatur, inuitque Imperator, quod quantumcumque donator non exprimat, ut donatio imputetur, semper ipsa debet venire ad imputationem, quia obiectio illa friuola, & erronea erat, tetigit hanc responsionem *Valascus dict. cap. 13. num. 92.* & inuitus agnoscit *Faber. decade 40. error. 2. numer. 10.* quidquid aliter musitet dicta communis sententia, & *idem Faber. decade 42. error. 7. num. 2.*

Ad ponderationem deductam ex dict. leg. *Ut liberis*, Respondeo ibi non fieri mentionem de donatione simplici, quia iam alijs in locis quaestio decisa erat, & ideo tan-

quam omissa iudicabitur secundum iuris dispositionem, quae dictas omnimodo esse imputandam, *d. leg. Si donatione*, cum similibus supra adductis?

Ad textum autem in *l. Si quando §. Generaliter Cod. inofficioso testamento*. Respondendum est, supponendo terminos habiles, & obseruatos de iure Digestorum, nam cum pater teneretur filios haeredes instituere, vel iuste exhæredare, ne postea ipsi filij querelare possint testamenta paterna, constitutum fuit per Iureconsultos, & imperatores sufficere, ut filij excludantur à quærela, si quocumque modo parentes eis quartam tribuerent, constat ex leg. *Cum quaritur, iuncta Authentica nouissima Cod. inofficioso testamento. l. Scimus §. Cum autem eodem titul. leg. Papinianus 8. §. Si quis mortis D. eodem titul.* & ideo si pater donationem causa mortis, vel etiã inter viuos filio fecisset, ut ipse filius sic donatum loco legitimæ retineret, & imputaret, excluderetur filius à querela, etiam si pater in testamento illum ex hæredasset, ex eo, quia iam satisfactum erat pietati paternæ, per donationem inter viuos, iuxta iura supra citata, *Duaren. ad titul. D. inofficioso cap. 17. versic. sexta exceptio est, Spino de testamento. glossa 20. num. 83. Costa in cap. Si pater glossa, instituit, numer. 21.* Vnde notandum est, quod ad effectum, ut filius, qui donationem acceptauit, repelleretur à querela,

De vna, & altera quarta deducēda vel nō,

neceſſe erat, vt expreſſe à patre donante declararetur ea conditione donare, vt in quartam imputetur; nam ad priuandum filium à iure querelandi teſtamentum, neceſſe erat, vt filius ea conditione acceptaret donatum, vt manifeſte colligitur ex *d. l. Si non mortis cauſa* 25. *D. in officio teſtam. dict. §. Et generaliter*; & inſuper attento illo iure Digefſtorum requirebatur, vt tota legitima filij per donationem repletur, aliter autem, ſi donatio nō compleret legitimam, adhuc poterat filius querelare, vt probat *d. l. Si non mortis cauſa*, poſt *Cuiac. in recitationibus ſolemibus ad illum text. notat Antonius Faber de error. pragm. decade 40. error. 5. num. 16.* De iure vero Codicis, de nouo fuit conſtitutum per Iuſtinianum, vt filius qui donationē à patre ſiue cauſa mortis, ſiue inter viuos acceptaret ea conditione, vt in legitimam imputaret, agere nequiuiffet remedio querelæ, ſed illo ſolummodo, vt agat ad ſupplementum, *l. Omnimodo, leg. Si quando §. Illud Cod. officioſo teſtamento Cuiacius, Faber. dictis locis.*

Quibus ſic ſuppoſitis patet reſponſio ad textum, *in dict. §. Et generaliter*, ideo Imperatorem ibi attendere ad donationē factam ſub illa conditione, vt in quartam imputetur, quia neceſſaria fuit prædicta conditio, ad remouendum filium à querela inofficioſi, vt ſupra conſiderauimus, non autem ad ef-

fectum, vt ipſa donatio veniat ad imputationem; quia ad hoc talis conditio ſuperflua erat, cum de iuris rigore imputanda eſſet, vt ſupra reſoluimus? Et ſi adhuc replices; amantiſſime lector, *de textu in dict. leg. Si non mortis in fine principij, ibi* ^{145.} *(aut certe conferri oportere id, quod donatum eſt,)* quaſi Iureconſultus ibi inſinuet neceſſarium fuiſſe; vt donatio facta à patre conferatur, expreſſe declarari per donatorem, quaſi, ſi non declararetur minime foret imputanda, vel conferenda: quia dupliciter reſpondeo, primo quod argumentū deſumitur à contrario, & ita debile eſt, ſi ſequatur inconueniens, iuxta notata *ad leg. 1. D. officio eius*, vbi omnes repetentes; ſecundo quia textus ille ſupponit filium, cui pater non relinquit per donationem integram quartam, poſſe agere querela inofficioſi, & ſi vincat in querela reducitur hæreditas patris ad cauſam in teſtati, vt videre eſt, *ex leg. Circa, & per totum D. in officioſo teſtamento, & Cod. eodem*; & ab in teſtato non dabatur collatio tempore Digefſtorum, vt apparet ex *l. 1. iuncta Authentica, ex teſtamento, Cod. de collationibus*, vbi poſt ordinarios, *Goſadinus in repetitione num. 1. Valaſc. de part. cap. 12. num. 10. Faber. d. error. 5. nu. 17. & ſequenti*, & ideo merito, Iurecōſultus caute aduertit inducendam eſſe collationem, in caſu illius textus, quaſi in odium illius filij, qui rupta fide teſtamentum paternum impug-

impugnauit, ne sequeretur ab surdum, quod lucraretur donationem ex actu, quem ipse integro conatu reprobauit, *contra regulam ex eo 32. de regul. iur. lib. 6. leg. Papinianus §. Meminisse D. inofficioso testamento plura congerit Felin. in cap. capitulum sanctæ Crucis de rescriptis à num. 7.*

146. Ad textum vero *in d. Authent. ex testamento C. de Collat. in illis verbis*, ibi (*aliorum datorum*) satisficit, si dicas, verbum illud, *aliorum*, licet sit repetituum similitum, tamen non tepetit cum iisdem qualitatibus, vt probatur ex textu optimo *in cap. Is cui. 29. de præb. lib. 6. vbi si quis obtinuerit mandatum de prouidendo pro prima præbenda vacatura, & tempore impetrationis nõ fuerit cõstitutus in ætate legitima, ad obtinendam sacerdotalem, potest aliam non sacerdotalem expectare, vt not. omnes ibi Rebus. in concord. tit. forma mandati §. vltim. verbo data versiculo 8. & præceptores nostri ibidem*; Vnde similiter verbum (*aliorum datorum*) dicitur *Authent. Ex testamento cum tota proprietate verificatur in donatione simplici, quia est data, licet non ab causam, sed ex mera liberalitate, ita sentit Bald. ibi opp. 1. Et confirmatur ex generalitate loquendi, d. Authentica, quam foret absurdum, si solūmodo vellemus illam ad donationes ob causam restringere, contra leg. In fraudem 15. §. fin. in fine D. de testament. mil.*

Ad quintam obiectionem cõmunis sententiæ dum ponit rationem differentię inter donationes ob causam, & donationes simplices, quod illæ ex necessitate, hæ ex liberalitate procedunt, & ideo imputentur illę; istæ vero minime; respondetur quod fallitur cõmunis in eo, quia nõ sequitur; procedit ex obligatione: ergo imputandũ est, quia alimenta, quæ pater filiis præstat, ex necessitate procedunt, & tamen non imputantur, vt per l. Paulus in fine D. de Collat. bonor. not. Ripa dicit. leg. In quartam num. 148. Gom. l. 29. numer. 16. Surd. de aliment. titul. 8. priuil. 57. Medic. de compensat. 1. part. quest. 14. num. 5. Valasc. d. cap. 12. nu. 84. Deinde, quia imputatio ideo à iure fuit inuenta, vt filij ad æqualitatem reducerentur, vt supra dictum est, sed si donatio simplex non imputaretur, posset pater per hanc viam filiis præiudicare; igitur, maxime cum iura, dicit. leg. Si donatione d. Authentica ex testamento nihil aliud dicent, nisi vt imputentur.

Ad vltimum fundamentum cõmunis respondetur, quod etiam si verum sit donationes factas filiis in potestate non valere à principio, sed venire confirmandas à tempore mortis, l. Donationes, quas parentes Cod. de donat. inter tamen confirmantur tanquam donationes à principio validæ, patet ex dicit. leg. 148. Donationes vers. non amplior. glossa verbo. familia, in leg. 2. Cod. inoffic.

De vna, & altera quarta deducēda vel nō,

donation; Sanch. de matrimon. lib. 6. disputat. 16. Faber. dec ad. 40. error. 3. à principio, quanuis inepte ipse ibi numer. 3. existimet eas donationes confirmari tanquam vltimas volū- tates, loquitur enim contra mentē d. l. *Donationes*, & ideo etiam in his verificatur nostra resolutio affirma- tiua, quādo donationes factæ à pa- rentibus veniant imputandæ, eodē modo, quo imputandæ sunt factæ à matre, iuxta l. *Si constante Cod. de don. inter quæ statim valent*, vel fa- ctæ filio emancipato l. 2. *Cod. in offi- ciosis donat. l. Siue emancipatis Cod. de donat.* siue etiam factæ filiis in po- testate, in illis casibus, in quibus do- natio statim à tempore contractus vires accepit, vt per Doctores supra in his omnibus semper donationes veniunt imputandæ, d. l. *Si donatio- ne Cod. de collat.* cum supra adductis pro nostra sententia vide Docto- res ibi.

149. Notanda tamē est maxima dif- ferentia, quæ datur inter donatio- nem factam emancipato filio, & inter donationem factam filio sub potestate, quia emancipatus solum- modo imputabit eam in legitimā, & ipsius æstimationem, iuxta d. leg. *Si donatio* cum supra resolutis, at vero filius sub potestate non solum rem, sed etiam omnes fructus, quos percipit durante patria potestate; Ratio de iure communi est euidēs, quia hæc donatio debet à patre cō- firmari, d. l. *Donationes, quas parentes*, nec filius potest sibi acquirere, leg.

Placet. D. de Acquir. hered. & apud nos est *Ordinat. lib. 4. dict. titul. 97. §. 17.*

Eximenda tamen erit ab impu- tatione, donatio facta à patre ob benemerita filij, nam si pater ad 150. benemerita donet, filius non tene- tur imputare, glos. *receptissima in d. l. Si donatio Cod. de collat. glossa in Authent. vnde si parens C. in officios. testamento Bart. in d. §. Nec castrense, & d. leg. In quartam num. 11. Alex. Decius, & alij, in d. l. Si donatio Ti- raquel. leg. Si vnquam verbo donatioe largitus num. 20. Gail. 2. obseruat. 38. Couar. cap. Cum in officijs num. 11. de testament. Gom. l. 29. num. 33. Molin. disput. 244. post Nauar. in Man. cap. 17. num. 144. Roland. cons. 98. n. 45. lib. 1. Corn. cons. 144. lib. 2. pertotum, Viuius lib. 1. com. opin. 74. Seraph. de priuil. 72. Caroc. de locat. part. 1. titul. de merce. quest. 10. num. 28. Menoch. lib. 3. præsumpt. 29. à nu. 4. Fachin. lib. 3. contr. cap. 74. Mangil. de imput. quest. 45. num. 24. & quest. 29. num. 14. & à 39. Cesar d. leg. In quartam num. 393. Peregr. artic. 36. num. 126. Faber. de erroribus dec ad. 41. error. 6. Mouentur ex eo, quia donatio re- muneratoria supponit debitū anti- dorale, l. *Sed & si §. Consuluit D. per. hered. late Peregrin. tom. 3. consil. 3. à num. 9. & num. 12.* & procedit ex gratitudinis virtute, ergo cum de- tur huiusmodi debitum inter pa- trem, & filium, nihil mirū, si ex hoc capite sustineatur donatio. Deinde, quia Iure Ciuili attento, ideo do- natio*

natio simplex facta à patre filio nō valet, quia non datur causa acquisitionis ipsi filio, sed potius patri acquirebatur, quod repugnat regulæ *l. Nemo cum similibus de verborum.* At vero hæc ratio cessat in donatione remuneratoria, quia censetur filio acquisita ex propria industria, & labore, argumento *l. Cum oportet C. bonis, quæ liber.* & ideo tanquam bona aduentitia reputantur; & acquiruntur filio; ultimo ponderant *d. Authent. vnde si parens iuncto corpore,* ubi donatio à patre supponitur valida, scilicet ex remuneratione, nec filius tenetur illam conferre, vel in legitimam imputare, ut vnanimiter affirmant omnes proxime relati, ex quibus est communissima sententia. Facit etiam quia donatio inter virum, & vxorē, prohibita est. *leg. 1. & per totum D. de donat. inter.* & tamen donatio remuneratoria inter illos valet, *leg. Quod autem §. Si vir D. eodem titul. Sanch. lib. 6. de matrim. disp. 6. Peregr. dict. consil. 3. num. 11.* ergo similiter donatio remuneratoria valere debet, nec ideo imputanda est, quia pater non censetur donare, sed potius debitum soluere, ut supponit *Mantica de contract. lib. 13. tit. 18. n. 6.*

Non defuerunt, tamen graues
151. AA. qui in cōtrariam iuerunt sententiam, *Bald. d. Authent. ex testamento Rom. d. l. Si donat. Lancellot. Polit. quem refert Tiraq. citat. loco, Pinel. in leg. 1. 3. part. n. 62. versic. 11. infertur, C. bon. mat. Menoch. d. n. 4.*

qui neruose contendunt prædictā donationem valere non posse, quia inter patrem, & filium nulla obligatio, etiam naturalis considerari potest, nec vlla merita considerari possunt, quæ sint digna remuneratione, seu cōpensatione, nam merita illa dicuntur, quæ quis sine obligatione facit late *D. Thomas 1. 2. quæst. 7. artic. 5. ad primum Menoch. supra nu. 13.* Sed filius omnia debet patri à quo totum suum esse accipit, Vnde dixit *Arist. 9. Ethycor. cap. 1.* nullam gratiam dignam ergo Deum, & parentes nos reddere posse, ut *ex diuino Platone,* comprobatur *Menoch. d. quæst. 29. nu. 19.* Et videtur colligi ex §. *Aliud quoque capitulum in Authent. ut cum de Appelat. cognoscitur Collat. 8.* dum præstat facultatem parentibus exhæredandi filios, qui ipsis parentibus nō sub venerunt in necessitatibus, quasi teneantur omnibus necessitatibus parentum subuenire; Vnde constat filios præcisè obligari parentibus succurrere, quoties necesse fuerit: si ergo filij ex præcisa necessitate omnia tenentur parentibus subministrare, nō dicuntur mereri erga ipsos; cessantibus igitur meritis cessat donatio remuneratoria, ac proinde, si filius retineat bona, sic a patre donata, necessario illa tenebitur conferre, ut seruetur æqualitas inter fratres, iuxta *l. Inter filios C. famil. ercisc. l. Ut liberis C. de Collationibus, cum similibus,* quæ citat *Peregrin. tom. 1. consil. 71. num. 9.*

De vna, & altera quarta deducēda vel nō,

vbi plures Doctores refert. Deniq;
quia, vt contendit *Pinel. d. loco, quē
sequitur Martiengo lib. 5. recopil. l. 3.
titul. 9. glos. 6. num. 3.* vt vera, &
propria donatio fiat remunerato-
ria, non sufficit obligatio antidora-
lis, & quæ procedat ex mera gra-
titudine, sed necessario, requiri de-
bitum legale, & ex iustitia, ex quo
nascatur actio, cum ergo hoc debi-
tum inter patrem, & filium dari ne-
queat, similiter donatio ex hoc ca-
pite sustineri non potest, ac per cō-
sequēs necessario veniet imputan-
da; Facit generalis modus loquen-
di *nostra legis regia, d. lib. 4. titul. 97.
ibi (por qualquer maneira)* sub quibus
verbis comprehenditur videtur etiam
donatio remuneratoria, vt veniat
ad imputationem.

Quibus non refragantibus mi-
nime credo recedendum esse à
communi sententia primo loco
posita, quā verissimam existimo,
ex eo, quia donatio remunerato-
ria non exigit merita, quæ necessa-
rio ex lege iustitiæ mercedem re-
quirant, vt videre est *ex l. Aquilius
regulus D. de donat. l. Si pater, §. fin.
D. eodem titul. l. Sed & si 28. §. Con-
sultuit D. de pet. hered.* quibus iuri-
bus Iure Consulti contenti sunt so-
lummodo meritis obligantibus ad
antidora, ad effectum, vt donatio
ex prædicta causa facta dicatur re-
muneratoria *explicat optime Sanchez
d. lib. disp. 6. num. 2. Molin. d. disput.
244. Tiraquei. supra num. 16. Couar.
d. cap. Cum inofficijs nu. 9. Riminald.*

*in principio Instit. de donat. num. 92.
optime Garsia tractat. de donat. remun.
num. 1. & sequent. Benedictus Aegidius
l. Ex hoc iure tom. 1. cap. 10. à nu. 64.
Barb. leg. Quæ dotis 34. num. 55. D.
solut. matrim.* Deinde, non est du-
bium filium erga parentem mereri
posse vltra debitum proueniens de
iure naturæ, alia extranea opera ex
abundanti charitate illi exhibēdo,
quæ sufficiunt ad iustificandam do-
nationem remuneratoriam, prout
insinuant aliqua iura, *l. De Emanci-
patis Cod. de leg. hered. ibi (hoc à geni-
toribus suis meruerunt) l. Cum pater 79.
§. Rogo. D. legatis 2. ibi, ut bona tua
describas liberis tuis, vt quisque de te
meritorum, cum multis alijs, de qui-
bus Fachin. d. cap. 73. versiculo, verū,
& supponunt omnes sequaces cō-
munis opinionis supra relati (aduer-
te tamen, nos non loqui in propo-
sito, de casu, quando scilicet pater
aliquid de bonis filij consumpsit)
retenta ergo prædicta sententia fa-
cile euitantur contraria fundamen-
ta; nam licet moraliter loquendo,
nunquam æqualem gratiam red-
dere possimus parentibus; tamen si
vltra debita iure naturæ ex parte fi-
lij concurrant alia debita extranea
erga patrē, merito ob illa dari pos-
sit donatio remuneratoria, vt supra
ostendimus, quidquid *Pinelus, &
alii contradicant: Nec §. Aliud
quoque capitulum* aliud suadet, quia
loquitur solummodo in illis debi-
tis, quæ de iure naturæ procedunt,
sed non tollit, quominus filij vltra
ca obli-*

ea obligare possit parentes obsequijs, & donis, ac seruitijs voluntarijs, propter quæ mereantur donationem remuneratorem; Nec *Ordinatio nostra d. loco*, comprehendit hanc donationem, quæ vere, & proprie donatio non est, cum potius dicatur compensatio, *dict. l. Sed & si §. Consuluit D. pet. hered.* ut optime aduertit ante nos *Molina de iustitia disp. 244. num. ultim.* & ideo, ut supradiximus, minimè venit imputanda.

153. Declaranda est tamen prædicta resolutio, ut eatenus prædicta donatio sustineatur, nec veniat imputanda, quatenus merita æstimari possint arbitrio recti iudicis; Nec cõfessionis patris standũ est in hoc casu, argumento *l. Si forte D. Castrẽ si peculio, vbi Bart.* & communis Doctorum sententia, *glossa Bart. Alex. & alij in dict. l. Si donatione Cod. de Collat. vbi Decius num. 18. late Bertrand. cons. 135. column. 2. lib. 1. vbi testatur communem, Mangil. dict. quæst. 29. nu. 56. post Guid. Succin. & alios, quos citat Peregrin. d. artic. 36. num. 126. & d. consil. 3. num. 10. & duobus sequentibus tom. 1. & consil. 76. num. 27. & sequenti, quia scilicet præsumptio iuris in hoc casu est contra confitentem, argumento *l. qui testamentum D. de probat.* Ita ut, etiamsi patris assertio sit iurata, adhuc sola non sufficit, nisi concurrant aliæ coniecturæ coadiuuantes, ut per *Decium in d. l. Si donatione, num. 3. & consil. 96. colum. 2. Corneus cons. 289.**

col. pen. Roland. cons. 90. col. pen. Peregrin. d. num. 128. Tirac. l. Si vnquã verbo donatione largitus, nu. 91. Mascard. concl. 560. num. 3. Mangil. proxime num. 58.

Dubitant tamen Doctores, an hæc donatio detrahenda sit ex toto aceruo hæreditatis, an veto solummodo ex tertia defuncti apud nos, *ex mente glossa, in Authentica, vnde si parens, Cod. in officios. Couar. d. num. 9. Molin. d. disput. 244. vers. dubium tamen est, aliàs nu. 6. & resoluendum est, quod si merita præcedant, cum pater aliquo modo teneatur illa recompenfare, deducendam esse donationem de toto aceruo, tanquã res alienum, argumento *l. In imponenda Cod. ad leg. Falc. leg. Non amplius D. deleg. 1.* Si autem merita non præcedant, veniet imputanda prædicta donatio, ut supra dictum est, nec habet locum hæc quæstio.*

154. Vnde consequenter perquirendum est, vtrum, si pater damnificet filium in aduentitijs, & aliquid ei donet inter viuos, vel in testamento relinquat, pro compensatione illius damni, teneatur illud ad computationem adducere? In qua quæstione *Bald. in l. Filia nu. 19. Cod. famil. eriscund. Salycet. ibi num. 24. quos sequitur Mangil. quæst. 44. à num. 13. resoluunt filium sic recipientem a patre, recompenationem damni dati non teneri imputare in legitimam: ratio est, quia licet pater sit legitimus administra-*
tor bo-